

**002
ΚΛΣ
ΣΤ3
204**

Παιδαγωγική Μεθοδολογία

ΡΥΘΜΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΑ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΦΡΟΕΒΕΛΙΑΝΗΝ ΜΕΘΟΔΟΝ

ΔΙΑ ΤΑΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ, ΤΟΥΣ ΝΗΠΙΑΚΟΥΣ ΚΗΠΟΥΣ
ΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΔΙΑ ΤΑ ΛΑΪΚΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ

ΥΠΟ

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΛΑΣΚΑΡΙΔΟΥ

ΠΟΙΗΣΙΣ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΗ

ΑΛΕΞ. ΚΑΤΑΚΟΥΖΗΝΟΥ

ΜΕΡΟΣ Α' - ΤΕΥΧΟΣ Γ'

ΔΕΥΤΕΡΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ "ΕΣΤΙΑ,"

1931

39 1126
Λαβιναρίδου (Αλεξάνδρου)

ΡΥΘΜΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΑ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΦΡΟΕΒΕΛΙΑΝΗΝ ΜΕΘΟΔΟΝ

ΔΙΑ ΤΑΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ, ΤΟΥΣ ΝΗΠΙΑΚΟΥΣ ΚΗΠΟΥΣ
ΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΔΙΑ ΤΑ ΛΑΪΚΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ

ΥΠΟ

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΛΑΣΚΑΡΙΔΟΥ

53

ΠΟΙΗΣΙΣ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΗ

ΑΛΕΞ. ΚΑΤΑΚΟΥΖΗΝΟΥ

ΜΕΡΟΣ Α' - ΤΕΥΧΟΣ Γ'

ΔΕΥΤΕΡΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ "ΕΣΤΙΑ",

1931

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΙΣΑΓΩΓΗ
Καταρτιδίου
9915
1931

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

002
ΚΛΕ
ΕΤΒ
204

ΤΥΠ. "ΕΣΤΙΑ", 5131

ΑΧΩΡΙΣΤΟΣ ΣΥΝΤΡΟΦΟΣ ΤΩΝ ΜΗΤΕΡΩΝ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ ΑΣ ΕΙΝΑΙ Η ΔΕΥΤΕΡΑ
ΑΥΤΗ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΗΣ ΓΛΥΚΕΙΑΣ
ΜΑΝΟΥΛΑΣ ΜΟΥ, ΠΟΥ ΑΝΑΤΥΠΩΝΩ
ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΤΗΣ.

ΚΑΛΛΙΘΕΑ, ΜΑΡΤΙΟΣ 1931

ΕΙΡΗΝΗ ΛΑΣΚΑΡΙΔΟΥ

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ, Ίδε Σελ. 158.

ΡΥΘΜΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΑ

ΤΕΥΧΟΣ Γ΄.

6.

ΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΙΓΝΙΑ ΠΡΟΣ ΑΣΚΗΣΙΝ ΤΩΝ ΧΕΙΡΩΝ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΑΚΤΥΛΩΝ

«Ἡ χεὶρ ὀρθότατα δύναται νὰ ὀνομασθῇ τὸ σκῆπτρον τοῦ ἀνθρώπου» ἐπαναλαμβάνομεν καὶ ἐνταῦθα¹, προκειμένου περὶ ὀδηγιῶν τῶν πρὸς ἄσκησιν τῆς χειρὸς παιγνίων. Πόσον σπουδαία ἀληθῶς εἶναι ἡ ὑπηρεσία, ἣν ἡ χεὶρ παρέχει τῷ ἀνθρώπῳ καθ' ὅλας τὰς περιστάσεις τοῦ βίου καὶ καθ' ὅλας τὰς ποικιλωτάτας ἐργασίας αὐτοῦ· ὅθεν καὶ δύσκολον εἶναι νὰ φαντασθῇ τις κατὰ πόσον ἡ ἔλλειψις τῶν χειρῶν ἤθελεν ἐλαττώσει καὶ βραδύνει τὴν ἐν τῷ πολιτισμῷ πρόοδον τῆς ἀνθρωπότητος, ἢ καὶ ἐὰν πράγματι ἦτο δυνατόν νὰ ἐκπολιτισθῇ ἀνθρωπότης στερουμένη τοῦ οὐσιώδους τούτου ὀργάνου! Ἐπίσης ὁμως ἀληθὲς εἶναι, ὅτι, ἐν ᾧ ἡ ἀδεξία χεὶρ βλάβης μᾶλλον πρόξενος καθίσταται, ἢ ἐπιδεξία χεὶρ εἶναι εἰς τῶν σπουδαιοτάτων ὄρων τῆς ἐπιτυχίας ὅλων τῶν ἐργασιῶν καὶ ὑλικῶν παραγωγῶν τοῦ ἀνθρώπου. Ποσάκις εὐτυχῆς χειρισμὸς τοῦ χειροῦργου ἢ τοῦ ὀφθαλμοῦιτροῦ, κατὰ τὴν κρίσιμον στιγμὴν σοβαρᾶς ἐγχειρίσεως, σφῆξει τὸν πάσχοντα! "Ἡ μήπως δὲν ἐξαορτᾶται κατὰ τὸ πλεῖστον ἡ ἐντέλεια τῆς ἐπεξεργασίας τῶν καλλιτεχνημάτων τοῦ ζωγράφου καὶ τοῦ γλύπτου ἐκ τῆς τελειότητος τοῦ

¹ Ἴδὲ «Τὸ Φροεβελιανὸν σύστημα» σελ. 31 ἐκδ. Β'.

χειρισμοῦ τοῦ χρωστικῆς καὶ τῆς σμίλης. Ἡ ἐπιτυχία δὲ τῆς ἐκτελέσεως τῶν μουσικῶν ἰδίως ἀριστουργημάτων ἐξαρτᾶται ὅλως ἐξ αὐτῆς τῆς ἐντέχνου εὐκινήσιας τῶν χειρῶν καὶ τῶν δακτύλων. Σπουδαιότατη λοιπὸν εἶναι καὶ ἀναγκαιοτάτη, ἢ ἐντελής ἐξάσκησης τῶν χειρῶν καὶ τῶν δακτύλων διὰ πάντα μὲν ἄνθρωπον καὶ ἰδίως διὰ τὴν γυναῖκα, χάριν τῶν διαφόρων αὐτῆς ἐργασιῶν, ἰδιαίτερος ὅμως δι' αὐτὸν τὸν βιομήχανον καὶ τοὺς ἐργάτας παντὸς εἴδους. Πραγματικῶς ἢ ἔλλειψις τῆς καταλλήλου ἀσκήσεως τοῦ πολυτίμου τούτου ὀργάνου τοῦ ἀνθρώπου μεγίστην συνεπιφέρει τὴν ἀτέλειαν τῶν βιομηχανικῶν αὐτοῦ παραγωγῶν, ἐν ᾧ ἀπεναντίας ἐπιδέξιος ἐργάτης μεταβάλλει τὴν ὄψιν καὶ αὐτῶν τῶν ἀπλουσιῶτων ἐργων, παρέχων αὐτοῖς τὴν ἐντέλειαν τῆς ἐπεξεργασίας. Ποσάκις ἀφ' ἐτέρου σιανοχωρούμεθα ἔνεκα τῆς ἀδεξιότητος ὀρατρίας, ξυλουροῦ καὶ λοιπῶν καὶ πόσης ζημίας πρόξενον καθίστανται αἱ ἀδέξιοι χεῖρες τῶν ὑπηρετῶν ἡμῶν! Πρὸς θεραπείαν πάντων τούτων ὁ Φροεβελ, πλὴν τῶν γενικῶν ἀσκήσεων τοῦ βραχίονος καὶ τῆς χειρὸς ἐν αὐτῇ τῇ γενικῇ γυμναστικῇ τοῦ σώματος, καὶ πλὴν τῆς πολυειδοῦς ἀσκήσεως τῆς χειρὸς καὶ τῶν δακτύλων διὰ τῶν ποικιλιωτάτων ἐργασιῶν τοῦ συστήματος αὐτοῦ, εἰς ἃς ὑποβάλλει τὰ παιδιά ἐκ νεαρῶτάτης ἡλικίας¹, ἐπενόησε καὶ ἰδιαίτερον σύστημα παιγνίων πρὸς εἰδικὴν ἐξάσκησην αὐτῶν, ἀπ' αὐτῆς τῆς πρώτης ἡλικίας. Αἱ συστηματικώταται αὗται ἀσκήσεις, ἀποτελοῦσαι σειρὰν παιγνίων συνοδευομένων ὑπὸ χαριεστάτων ἀσμάτων, τέρπουσι τὰ παιδιά, ἐν ᾧ συγχρόνως εὐχερέστατα ἐκγυμνάζουσι τὰ μικρὰ αὐτῶν δάκτυλα, ἅτινα συνήθως μένουσιν ἄκαμπτα μέχρι τῆς ἐνηλικιώσεως αὐτῶν, ὅτε μετὰ πολλαπλασίου κόπου μόνον κατορθοῦσι ν' ἀποκτήσωσι ποιὰν τινα εὐκινήσιαν, ἣν ὅμως τότε, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀδυνατοῦσι ν' ἀποκτήσωσι πλήρη. Εὐχῆς ἔργον λοιπὸν εἶναι νὰ εἰσαχθῶσι καὶ παρ' ἡμῖν τὰ χρησιμώτατα ταῦτα παίγνια, ὧν τάχιστα ἤθελεν ἀναφανῆ ἢ ὠφέλεια, καὶ τοῦτο οὐ μόνον εἰς τὰ σχολεῖα τῶν εὐπο-

¹ Ἴδὲ «Τὸ Φροεβελιανὸν σύστημα» σελ. 32.

ρωτέρων κοινωνικῶν τάξεων, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ δημοτικὰ σχολεῖα, τὰ φυτώρια ταῦτα τῶν ἐργατικῶν τάξεων.

Τὰ ἐν τῷ παρόντι ἔργῳ καταχωρημένα παίγνια πρὸς ἄσκησιν τῆς χειρὸς καὶ τῶν δακτύλων εἶναι, ὡς καὶ τὰ προηγουμένα ὅλα, κατατεταγμένα μὲ σειρὰν ἀποβλέπουσαν τὴν ἀναλόγως τῆς ἡλικίας τῶν παιδίων βαθμιαίαν ἀνάπτυξιν αὐτῶν. Κατὰ συνέπειαν τὰ πρῶτα εἶναι τὰ εὐκολώτατα, ἀρμόζοντα οὐ μόνον εἰς παιδία τῆς μικρᾶς τάξεως τοῦ νηπιακοῦ κήπου, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ βρέφη ἐν τῇ ἀγκάλῃ τῆς μητρὸς αὐτῶν. Ὁ Φρόεβελ μάλιστα περιέλαβε ταῦτα ἐν ἰδιαιτέρῳ βιβλίῳ ἐπιγραφομένῳ «τὰ ἄσματα τῆς μητρὸς».

Ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ ὁ Φρόεβελ καταδεικνύει τὴν ἐπιρροὴν τῆς μητρὸς ἐπὶ τὸ τέκνον τῆς, δι' ἧς αὐτὴ, ὀδηγομένη ὑπὸ τῆς στοργῆς, καὶ ὑπὸ λελογισμένης ὑπὲρ τῆς ἀληθοῦς μορφώσεως αὐτοῦ μερίμνης, μεταδίδει αὐτῷ τὰς θεμελιώδεις βάσεις πάσης ἀρετῆς, καθοδηγοῦσα αὐτὸ ν' ἀποκτήσῃ καλὰς ἔξεις καὶ εἰσάγουσα αὐτὸ λεληθότως καὶ κατ' ὀλίγον εἰς τὸν περὶ αὐτὸ κόσμον, διὰ τῆς παρατηρήσεως καὶ ἀντιλήψεως τῶν περιβαλλόντων αὐτὸ ἀντικειμένων, φυτῶν, ζώων καὶ προσώπων.

Αὐτὴ ἡ ἔμφυτος στοργὴ ὀδηγεῖ τὴν μητέρα νὰ ποδηγετῇ τὸ τέκνον τῆς κατὰ τὰ πρῶτα βήματα καὶ τὰς πρώτας ἀντιλήψεις αὐτοῦ. Ἀληθῆς ὅμως ἐπιρροή δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ εἰμὴ διὰ τῆς μεταδόσεως τῶν ιδεῶν καὶ τῶν αἰσθημάτων τῆς μητρὸς, διὰ τοῦ παραδείγματος ὅσον καὶ διὰ τῆς ὁμιλίας αὐτῆς. Τὰ αἰσθήματα δὲ καὶ αἱ πρῶται διανοητικαὶ λάμψεις καὶ ἀφυπνίσεις, ἅς ἡ μήτηρ οὕτω παύξουσα μετὰ τοῦ βρέφους τῆς καὶ θωπεύουσα αὐτὸ, διεγείρει ἐν τῇ τρυφερᾷ αὐτοῦ ψυχῇ, ἐρριζοῦνται βαθύτατα καὶ μένουσιν ἀνεξάλειπτα ἐν αὐτῇ, ἀποτελοῦσαι βρᾶδύτερον τὰς εὐεργετικωτάτας καὶ ἀσφαλεστάτας βάσεις τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ.

Ἄξιοθαύμαστον εἶναι βεβαίως, ὅτι ἡ εὐαίσθητος καρδιά τοῦ Φρόεβελ κατῳρθωσε νὰ συναισθανθῇ πληρέστατα τὴν ἐνδόμυχον ταύτην μεταξὺ μητρὸς καὶ τέκνου σχέσιν καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἐπιρροῆς αὐτῆς, καὶ ν' ἀποτελέσῃ μὲ τὴν αὐτὴν λεπτότητα τῶν αἰσθη-

μάτων τὴν σειρὰν ταύτην τῶν ἁσμάτων καὶ τῶν παιγνίων, δι' ὧν παρορμῆ καὶ καθοδηγεῖ τὸς μητέρας νὰ καταστήσωσι τελειότεραν ἔτι καὶ πληρεστέραν τὴν ἐπιρροήν των ταύτην.

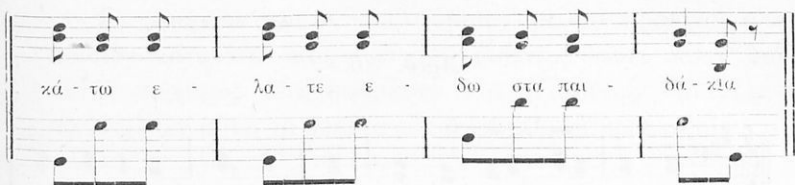
Ἡ ἔννοια λοιπὸν τῶν ἁσμάτων τούτων ἀποτελεῖ τὰ πρῶτα θέματα τῆς ψυχικῆς τῶν μικρῶν δράσεως, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων ἡ μήτηρ, παίζουσα μὲ αὐτὰ μετ' ἀγάπης καὶ χαρᾶς, εἰσάγει αὐτὰ βαθμηδὸν εἰς τὸν περὶ αὐτὰ κόσμον¹, ὀδηγοῦσα αὐτὰ νὰ γνωρίσωσι καὶ ν' ἀγαπήσωσιν αὐτὸν καὶ νὰ λάβωσιν ἐγκαίρως τὴν ἐν αὐτῷ ὀρισθεῖσαν ἐκάστω ἐνεργὸν θέσιν.

Πόσον σπουδαῖον λοιπὸν εἶναι καὶ ἄφενκτον διὰ πάντας τοὺς ἀνωτέρω λόγους, ἡ γυνὴ ν' ἀναπτύσσεται καὶ νὰ ἐκπαιδεύηται βασιμίως καὶ ἐντόνως, καθ' ὅσον εἶναι ἀδύνατον νὰ μεταδώσωμεν ὅ,τι ἡμεῖς αὐτοὶ δὲν ἔχομεν. Ὅθεν καὶ ἡ μήτηρ τότε μόνον δύναται νὰ κατασταθῇ ὄντως χρήσιμος καὶ ὠφέλιμος εἰς τὴν ἀγωγὴν τῶν τέκνων της, ὅταν δι' ἀληθοῦς ἐκπαιδεύσεως καὶ ἀναπτύξεως ἀποκτήσῃ τὴν λεπτότητα ἐκείνην καὶ τὴν ἰσχύν τῶν αἰσθημάτων, δι' ὧν καὶ μόνων δύναται νὰ κατασταθῇ ἰκανὴ νὰ συναισθανθῇ ὅλην τὴν σπουδαιότητα καὶ τὴν ἱερότητα τῆς ὑψηλῆς αὐτῆς ἐντολῆς.

Ἄριθ. 85.

Α - σπρὰ καὶ εὐ - μορ - φα πε - ρὶ στε - ρα - κία

¹ Κόσμος διὰ τὰ παιδιά εἶναι ἡ οἰκογένεια κατ' ἀρχάς καὶ ὁ οἶκος, ἔτι τὸ σχολεῖον, φύσις, ἡ ἐκκλησία καὶ βραδύτερον μόνον ἡ γῆ καὶ τὸ σύμπαν.

Τὶς ἀγνοεῖ τὴν κίνησιν τῶν χειρῶν τῶν μικρῶν μας ἀγγέλων, ὅταν οὗτοι, πολὺ πρὶν δυνηθῶσι ν' ἀρθρώσωσι λέξεις, μᾶς καλοῦσι μὲ τὰ χεράκιά των, κάμπτοντα τοὺς τεταμένους δακτύλους ἐπὶ τῆς παλάμης αὐτῶν, εἶτα ἐκτείνοντα καὶ πάλιν κάμπτοντα αὐτούς κίνησιν, ἣν ἡμεῖς συνοδεύομεν πάντοτε μὲ τὸ «ἔλα, ἔλα»; Τὸ σχῆμα τοῦτο εἶναι ἀπλούστατον διὰ τῶν παχουλῶν δὲ ἐκείνων χειρῶν γίνεται χαριέστατον καὶ δικαίως καθιστᾷ εὐτυχεῖς τοὺς γονεῖς, οἵτινες, ἀνυπομόνως παρακολουθοῦσι διὰ τῶν πρώτων τούτων προαιρετικῶν κινήσεων τῶν μικρῶν τῶν αὐτὸν τὸν βαθμὸν τῆς κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην βραδέως μόνον ἐκδηλουμένης ἀναπτύξεως τῆς διανοίας αὐτῶν. Καὶ πραγματικῶς τὸ σχῆμα τοῦτο, εἰ καὶ οὐδὲν ἄλλο εἶναι εἰμῆ ἢ πρώτη ἄσκησις τῶν κλειδώσεων τοῦ μετακαρπίου καὶ τῶν δακτύλων, ἐμφαίνει ὅμως καὶ τὴν πρώτην διέγερσιν τῆς βουλήσεως τοῦ παιδίου, δι' ἧς νῦν τὸ πρῶτον ἀρχίζει νὰ κινῆ κατὰ ἐλευθέραν προαίρεσιν τὰ μέλη τοῦ σώματός του.

Ἐν τῷ παρόντι ἄσματι τὸ «ἐλάτε» ἀποτείνεται εἰς τὰ περιστεράκια, δύναται ὅμως τοῦτο νὰ μετατραπῆ εἰς κουνελάκια, κατσικάκια, πουλάκια κ.τ.λ. ὅτε ἢ νοήμων μήτηρ ἢ νηπιαγωγὸς οὐδέποτε θέλει παραμελήσει νὰ διεγείρῃ συγχρόνως τὴν παρατηρητικὴν δύναμιν τοῦ παιδὸς ἐπὶ τὰς ὁμοιότητας καὶ τὰς διαφορὰς τῶν ζώων τούτων, πρὸ πάντων δὲ νὰ ἐπιτείνῃ τὴν πρὸς αὐτὰ ἔμφυτον τῶν μικρῶν συμπάθειαν.

ᾠδ. 86.

Πε - ρι - στε - ρακια μου μι - ζα πι πι πι πι πι

πι, με τα ευ - μορ - φα πτε - ρα πι πι πι πι πι

πι, κα - τε - βη - τε στην αυ - λη ἀπ' τὴν στε - γη τὴν ψη -

λη κα - τε - βη - τε στην αυ - λη ἀπ' τὴν στε - γη τὴν ψη - λη.

Κατεβῆτε σ' τὴν ἀλή, πι πι πι, πι πι πι,
 Θαύρετε φαγὶ πολὺ, πι πι πι, πι πι πι,
 Θὰ σὰς δώσωμε νερὸ ἀπ' τὴν βρύσι δροσερό,
 Θὰ σὰς δώσωμε νερὸ ἀπ' τὴν βρύσι δροσερό.

Τὸ παίγιον τοῦτο εἶναι ὅμοιον μὲ τὸ προηγούμενον· τὸ παιδίον κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἄσματος νεύει πάλιν διὰ τῆς αὐτῆς κινήσεως τῶν ἠνωμένων καὶ τεταμένων δακτύλων του, προσκαλοῦν οὕτω τὰ περιστεράκια νὰ ἔλθωσι πρὸς αὐτό.

Ἄριθ. 87.

E - λα - φρο - σαν λου - λου - δα - κι πεφτει κα - τω

δις

το παι - δα - κι ζ' η μη - τε - ρα η κα - λη τὸ ση -
ζ' η θει - α

ζω - νει το φι - λει.

Ἄσκησιν ὁλοκλήρου τῆς χειρὸς ἐπιζητοῦμεν διὰ τοῦ παιγνίου τούτου καὶ ἰδίως τῶν κλειδώσεων τοῦ καρποῦ καὶ τοῦ μετακαρπίου. Τὸ παιδάκι ἐξηπλωμένον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ τάπητος στηρίζεται ἐπὶ τῶν παλαμιῶν τῶν δύο χειρῶν αὐτοῦ, ἐπὶ τῶν ὁποίων ταλαντεύεται ἑλαφρῶς, δηλαδὴ ἀνασηκῶνον τοὺς βραχίονας καὶ

τὰς χεῖρας μέχρι τοῦ καρποῦ, ἀνασηκώνει ὀλόκληρον τὸ σῶμά του, στήριζόμενον ἐπὶ τῶν ποδῶν του μόνον καὶ τῶν καρπῶν τῶν χειρῶν αὐτοῦ. Εἶτα δὲ πάλιν καταβιβάζει τοὺς βραχίονας, ἀφίνει τὰς χεῖρας χαλαρὰς καὶ πλαγιάζει ἐλαφρῶς κάτω, μὲ τὸ σῶμά του διαρκῶς τεταμένον. Ἄφ' οὗ ἐπαναλάβῃ τοῦτο δις ἢ τρίς, κατ' ἀρέσκειαν, λαμβάνει αὐτὸ ἢ μίτηρ ἢ ἡ νηπιαγωγὸς καί, ἀνασηκώουσα αὐτὸ τὸ φιλεῖ. Ἐὰν τὸ παίγνιον εὐχαριστῇ τὸ παιδάκι, τὸ ἐπαναλαμβάνει καὶ πάλιν.

Δύναται ὁμοῦς καὶ ἄλλως νὰ παιχθῇ τὸ παίγνιον τοῦτο. Τὸ παιδίον ἴσεται ἐμπροσθεν τῆς καθημένης μητρός του ἢ τῆς νηπιαγωγῶ, ἔχον τοὺς πόδας ἐστηριγμένους ἐπὶ τῶν ἰδικῶν τῆς. Αὕτη δέ, κρατοῦσα ἀμφοτέρας τὰς χεῖράς του, κλίνει τὸ τεταμένον σῶμα τοῦ παιδὸς πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ βαθμηδὸν μέχρι τοῦ ἐδάφους, εἶτα πάλιν ἀνασηκώνει αὐτό, τεταμένον πάντοτε, καὶ πάλιν τὸ κατακλίνει καὶ τὸ ἀνασηκώνει, μέχρι τέλους τοῦ ἄσματος, ὅτε τὸ φιλεῖ καὶ κατ' ἀρέσκειαν ἀρχίζει ἐκ νέου τὸ παίγνιον, ὅπερ οὐ μόνον τὰς χεῖρας καὶ τοὺς βραχίονας ἀσκεῖ, ἀλλὰ καὶ ὀλόκληρον τὸν κορμὸν, διὰ τῆς πρὸς τὰ ὀπίσω κλίσεως.

Ἄριθ. 88.

Με - τα δυο χε - ρά - ρια πλα - τῶ ζου - λου - ρα - ρια
 κουλου - ρα - ρια κου - λου - ρα — ρια ὁ φουρ - νος θα τα

ψη-ση, το σπι-τι θα μυ-ρι-ση, ζου-λου-ρα-ζια ζου-λου-

ρα — ζια

Κίνησις ολοκλήρου τῆς χειρὸς καὶ τῶν κλειδώσεων τοῦ καρποῦ καὶ τοῦ ἀγκῶνος.

Τὸ παιδίον συγκρούει τὰς χεῖρας, ὅπερ κοινῶς εἶναι γνωστὸν μὲ τὸ ᾄσμα «Παλαμάκια παίζετε»· εἶτα δὲ καὶ ἐπιθέτει τὰς παλάμας συμπιέζον τὴν μίαν ἐπὶ τὴν ἄλλην διὰ νὰ πλάσῃ, τὰ κουλούρια. Μὲ τὰς λέξεις «ὁ φουῦρνος θὰ τὰ ψήσῃ» τὸ παιδίον ἐκτείνει τὰς ἠνωμένας χεῖράς του πρὸς τὰ ἔμπρός, μιμούμενον τὴν κίνησιν τοῦ φουρνίσματος· κατὰ τὸ «ὁ τόπος θὰ μυρίσῃ» ὁσφραίνεται, καὶ τέλος συγκρούει πάλιν τὰ παλαμάκια, χαῖρον διὰ τὰ κουλούρια. Ὡς ἀνωτέρω ἤδη ἐλέχθη τὰ παίγνια ταῦτα ἅπαντα χρησιμεύουσιν ὡς ἀντικείμενα τῆς λεγομένης πραγματογνωσίας, δηλαδή τῆς ἐποπτικῆς διδασκαλίας, ἥτοι τῆς ἐκ τῶν ἀντικειμένων διεγέρσεως τοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ παιδός, τῆς παρατηρητικῆς αὐτοῦ δυνάμεως καὶ τῆς ἐν τῷ χρόνῳ ἀποταμιεύσεως ποικίλων παραστάσεων, δι' ὧν βαθμηδόν, ὑποβοηθούσης τῆς μνήμης, ἀποκτᾷ πολυτίμους καὶ πολυειδεῖς γνώσεις τοῦ περιβάλλοντος αὐτὸ κόσμου.

Κατὰ τὸ παίγνιον τοῦτο τὸ παιδίον δύναται νὰ μάθῃ τὶ κατασκευάζομεν ἐξ ἀλεύρου, τὸ ὁποῖον εὐκόλως δύναται νὰ ἐπιδείξῃ

αὐτῷ ἢ μήτηρ ἢ ἡ νηπιαγωγός, ὀδηγοῦσα μάλιστα αὐτὸ καὶ πραγματικῶς νὰ κατασκευάσῃ ζύμην ἐξ ἀλεύρου καὶ ὕδατος καὶ νὰ πλάσῃ δι' αὐτῆς κουλούρια διαφόρων σχημάτων καὶ μεγεθῶν, πρὸς μεγίστην αὐτοῦ τέρψιν, ὅπερ ἡ μήτηρ βεβαίως ἀκόμη εὐκολώτερον κάμνει. Τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις εἶναι ἡ πρώτη ἀρχὴ τῆς ἐν τῷ πλήρει νηπιακῷ κήπῳ εἰσηγμένης διὰ κηροῦ ἢ πηλοῦ πλαστικῆς. Ἄλλα θέματα πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς διανοίας ἐκ τοῦ ἴσματος τούτου εἶναι, τὰ περὶ τοῦ φούρνου, περὶ πυρός, περὶ τῶν κausίμων ὕλων κ.τ.λ.

Ἄριθ. 89.

Με το γε - ρι μου ω ραι - α ε - σση - μα - τι -

σα ση - μα - α. Η ση - μα - α μου ι - δη - τε

με τον α - νε - μο κι - νει - ται.

Στροφή τῆς χειρός, τοῦ καρποῦ καὶ τοῦ πήχους δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ἀκινήτου μένοντος τοῦ εἰς τὴν παλάμην τῆς ἐτέρας χειρός στηριζομένου βραχίονος. Ὁ πήχυς μένει ὄρθιος, δηλαδή κάθετος ἐπὶ τῆς παλάμης τῆς ἄλλης χειρός, ἡ δὲ χεὶρ, ἣτις εἶναι ἡ σημαία, κρατεῖται ὀριζοντίως, μετὰ κεκλεισμένων καὶ τεταμένων δακτύλων, καθέτως ἀνυψουμένου τοῦ ἀντίχειρος. Τὸ παίγνιον τοῦτο παίζεται ἐναλλάξ διὰ τῶν δύο χειρῶν, τῆς μιᾶς πάντοτε ὑποστηριζούσης τὴν ὡς σημαίαν ἀνυψωμένην καὶ κινουμένην ἄλλην χεῖρα.

Πόσα πάλιν ἀντιζείμενα πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς νεαρᾶς διανοίας! Καὶ πόσον βαθέως ἐντυποῦνται ὅσα οὕτω διὰ τοῦ τερπνοῦ παιγνίου καὶ τῆς ζώσης παρατηρήσεως ἀπεκαλύφθησαν οὕτως εἰπεῖν, εἰς τὸν βαθμηδὸν ἀφυπνιζόμενον τοῦτον νοῦν. Ἀπὸ τί σύγκειται ἡ σημαία; Τὸ ὑλικόν, τὰ χρώματα. Πῶς κινεῖται ἡ σημαία; τὰς διευθύνσεις, τὴν ταχύτητα. Τίς κινεῖ τὴν σημαίαν. Περὶ ἀέρος, περὶ ἀνέμων. Ἄλλ' ὡς ἤδη ἐλέχθη ¹, οὐδόλως πρόκειται ἐνταῦθα περὶ σοβαρᾶς ἐπιστημονικῆς διδασκαλίας, εἰς ἣν δυστυχῶς ἀπολήγουσι παρ' ἡμῖν καὶ αὐτὰ τὰ ἀπλούστατα διδάγματα, ἅτινα τότε ἀπὸ ὀφελιμοτάτων καὶ ζωογόνων διὰ τὴν μικρὰν ἡλικίαν καθίστανται ἀκατάληπτα, ἀηδῆ καὶ κατὰ συνέπειαν ἐπιβλαβῆ ².

¹ Ἴδὲ Β'. τεῦχος Ρυθμικῶν Παιγνίων ἄσματα καὶ παίγνια τοῦ κυλίνδρου καὶ τοῦ κόβου σελ. 35.

² Δὲν δυνάμεθα ἐνταῦθα νὰ ἐκταθῶμεν εἰς τὰ ζητήματα ταῦτα τῆς εἰς τὰ μικρὰ ὄγειους διδασκαλίας τῆς πραγματογνωσίας, ἐπειδὴ περὶ γυμναστικῶν παιγνίων μόνον

Ἀριθ. 90.

Κα - λη με - ρα του Πα - που κα - λη με - ρα της γα -

γιας Πως σε ἀ - γα - πω πα - τε - ρα. Την χου - σην μου την μη -

πρόκειται οὐχ ἦτιον ὅμως, χάριν παραδείγματος θέλομεν ἀναφέρει ὀλίγα τινά. Τὴν παρουσίαν τοῦ ἀέρος π.χ. δυνάμεθα νὰ καταδείξωμεν εἰς τὰ παιδιά καὶ ἐντὸς τῶν δωμάτων, ὀδηγοῦντες αὐτὰ νὰ κινῶσι τὴν χειρὰς των βιαίως ἔδῳ καὶ ἐκεῖ, ἀφ' οὗ μάλιστα βρέξωσι προηγουμένως ἓνα τῶν δακτύλων των, δι' οὗ δύνανται νὰ ἐννοήσωσιν ἐν ὑπαίθρῳ καὶ πόθεν πνέει ὁ ἄνεμος. Τὸν δὲ ἄνεμον δύνανται νὰ παρατηρήσωσι πνέοντα καὶ νὰ διακρίνωσιν ἀκόμη καὶ τὴν φοράν καὶ αὐτὴν τὴν ἔντασιν αὐτοῦ, ἐκ τῶν φύλλων τῶν δένδρων, ἐκ τῶν νεφῶν, ἐκ τῶν ἐνδυμάτων καὶ τριχῶν αὐτῶν τῶν ἰδίων, ἐκ τῶν πτερῶν τῶν πτηνῶν, ἐκ τῶν ἀπλωμένων ἐνδυμάτων, ἐκ τῶν σημαίων καὶ ἐκ τῶν ἰστίων τῶν ἀνεμομύλων, τῶν πλοίων κτλ. Ἐξ οὗ δύνανται νὰ παρατηρήσωσι καὶ εἰς τι μᾶς χρησιμεύουσιν οἱ ἄνεμοι, ποῖος ἄνεμος εἶναι εὐχάριστος καὶ ὠφέλιμος καὶ ποῖος ἐπιβλαβὴς ἢ καὶ καταστρεπτικός. Καὶ πολλὰ ἄλλα, καίτοι ἐπιστημονικώτερα, δύνανται πρακτικῶς καὶ σαφῶς καταδεικνύμενα ὑπὸ ἀληθῶς καὶ οὐχί ἐπιπολαιῶς ἀνεπτυγμένης μητρὸς ἢ νηπιαγωγοῦ, νὰ μάθωσι τὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον φιλομαθῆ παιδιά. Οἷον δι' ἀνημμένου κηρίου, κατὰ τὸ ἀνοῖγμα τῆς θύρας κρατουμένου, τὰ περὶ τῶν εἰς τὰ δωμάτια εἰσερχομένων κάτωθεν ψυχρῶν καὶ ἐξερχομένων ἄνωθεν θερμῶν ῥευμάτων καὶ ἄλλα παρόμοια. Πόσον δὲ εὐκολώτερον καὶ τελειότερον θέλει προοδεύει βραδύτερον εἰς τὰ σπουδαιότερα μαθήματα τοῦ ὁ παῖς ἐκεῖνος, ὅστις ἐκ μικρᾶς ἡλικίας ἀνεπύχθη τοιοῦτοτρόπως καὶ ἠσκήθη πρωτίμως νὰ παρατηρῇ τὰ πάντα αὐτενεργῶς καὶ μετ' ἀληθοῦς ἐνδιαφέροντος καὶ ἀγάπης!

τε - ρα. Το παι - δι μας το μι - κρο ο - λους ο - λους νά χα - ρω.

Κατὰ τὰ προηγούμενα παίγνια οἱ δάκτυλοι ἠοικήθησαν κινούμενοι ὅλοι ὁμοῦ τώρα πρέπει ν' ἀσκηθῶσιν οὔτοι κινούμενοι ἀλληλοδιαδόχως καὶ μεμονωμένως. Γνωστὸν εἶναι, ὅτι τὰ νήπια δυσκόλως ἀποκτῶσι τὴν ἕξιν ταύτην τῆς προαιρετικῆς κινήσεως ἐκάστου τῶν δακτύλων μεμονωμένως, διότι κινοῦσιν αὐτοὺς ὅλους ὁμοῦ, ἢ πιάνουσι τὰ πράγματα διὰ μόνου τοῦ ἀντίχειρος καὶ τοῦ δεικτικοῦ. Ἐνεκα τούτου κατὰ πρῶτον ἡ μήτηρ, ἢ ἡ νηπιαγωγός, κινεῖ τοὺς μικροὺς δακτύλους τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἄλλης χειρός, μέχρις οὗ τὸ παιδίον ἀσκηθῆι ἀρκούντως, ὥστε νὰ κατορθῶνῃ αὐτὸ τὸ ἴδιον διὰ τῆς μιᾶς χειρός νὰ κινῆ τοὺς δακτύλους τῆς ἐτέρας, βραδύτερον δὲ καὶ ἄνευ βοηθείας νὰ κινῆ ἐλευθέρως τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον, ἀναλόγως τῆς ἐννοίας τοῦ ἄσματος, καὶ τοῦτο πρῶτον διὰ τῆς μιᾶς καὶ ἔπειτα διὰ τῆς ἄλλης χειρός. Οἱ δὲ δάκτυλοι συνήθως ἀντιπροσωπεύουσι τὰ οὐσιωδέστατα καὶ εἰς τὰ παιδιά προσφιλέστατα μέλη τῆς οἰκογενείας, ὧν τὰ ὀνόματα δύνανται καὶ νὰ μεταβληθῶσιν ἀναλόγως τῶν περιστάσεων ὅθεν πολλὰ ἔχει νὰ μάθῃ καὶ ἐκ τούτου τὸ παιδίον περὶ τῶν δεσμῶν τῆς οἰκογενείας, ἅπαντα δὲ τὰ στοργικὰ πρὸς ταύτην αἰσθήματα δύνανται νὰ καλλιεργηθῶσιν ἐν αὐτῷ διὰ τοῦ ἀπλουστάτου τούτου ἄσματος.

Ἄρθ. 91.

Ε - να ο αν - τι - χειρ, δυ - ο δει - ζτι - ζος τρι - α ο με -

σαι - ος, τες - σα - ρα ο πα - ρα - μεσος πεν - τε ο μι - κρος' ο λα

τω - ρα μα - ζευ - με - να, στο κρηβ - βα - τι πλα - για - σμε - να, δεν σα -

λευ - ουν δεν ζι - νουν - ται, ο - λα η - συ - χα ζοι - μουν - ται.

Τὸ ἄσμα τοῦτο συνοδεύει τὰς αὐτὰς μὲν ἀσκήσεις τῶν δακτύλων, ὡς καὶ τὸ προηγούμενον, διαφέρει ὅμως κατὰ τὴν ἔννοιαν δι' ἧς διδάσκει εἰς τὸ παιδίον τὰ ὀνόματα τῶν δακτύλων, πρὸς δὲ καὶ τὴν ἀρίθμησιν μέχρι τοῦ ἀριθμοῦ πέντε.

Ὁ Πετσιλότσης συνιστᾷ εἰς τὰς μητέρας νὰ ἀπασχολῶσι προῖαίτατα τὰ τέκνα των διὰ τῆς ἀριθμήσεως τῶν δακτύλων καὶ τῶν περιβαλλόντων αὐτὰ ἀντικειμένων. Φθάνει ὅμως εἰς ὑπερβολὴν διὰ τοῦ μονοτόνου ἀριθμητικοῦ ἄσματος του. Ὁ πρακτικώτερος Φρόσεβελ δὲν θέλει ἀφηρημένην, ἀπλὴν ἀρίθμησιν, προσθέτει ὅμως ταύτην εἰς ὅλα τὰ παίγνια του, ἐφηρμοσμένην ἐπὶ τῶν ποικίλων ἀντικειμένων τῶν δώρων του. Δὲν ἀρκεῖται δὲ εἰς μόνην τὴν ἀρίθμη-

σιν, ἀλλὰ βαθμηδὸν εἰσάγει τὸ παιδίον εἰς τὴν σχέσιν καὶ τὴν πλο-
κὴν τῶν ἀριθμῶν διὰ τῶν τεσσάρων πράξεων τῆς ἀριθμητικῆς,
κατ' ἀρχὰς ἐπὶ πέντε, εἶτα ἐπὶ ὀκτὼ καὶ τέλος ἐπὶ δέκα ἀριθμῶν.

Τὸ ᾄσμα τοῦτο πρὸς τούτοις παριστᾷ τοὺς δακτύλους, ὡς ἠγα-
πημένους ἀδελφούς, οἵτινες, ἀφ' οὗ ἀρκούντως ἐκινήθησαν, πλα-
γιαζοῦν ὅλοι ὁμοῦ εἰς τὸ κρεββατάκι, δηλ. εἰς τὴν παλάμην τῆς
ἄλλης χειρὸς, καὶ κοιμῶνται ἐκεῖ ἤσυχα, ἤσυχα, ἕως οὗ ἀρχίσωσιν
οἱ δάκτυλοι τῆς ἄλλης χειρὸς τὰς αὐτὰς ἀσκήσεις καὶ πλαγιασοῦν
εἰς τὸ κρεββατάκι τῆς ἐτέρας χειρὸς.

Ἄριθ. 92.

Εἰς τὸ δέν-δρο τὸ ψη-λό α-να-βαί-νω

καὶ γε-λώ, στα κλω-να-ρια εἰμ' ε-πέ-νω ἐν α-φι-νω

αλ-λο πια-νω, τώ-ρα σπα-ζει τὸ κλω-νά-ρι μπάμ καὶ πεφτω κά-τω.

Τὸ παιδίον παριστᾶ διὰ τοῦ καθέτως ὑψουμένου ἀριστεροῦ αὐτοῦ βραχίονος καὶ τῆς χειρὸς τὸ δένδρον, οὗ κλῶνοι εἶναι οἱ δάκτυλοι, οὓς ἐπίσης καθέτως κρατεῖ τεταμένους καὶ διῦσταμένους. Ἡ δεξιὰ χεὶρ εἶναι τὸ παιδάκι, τὸ ὁποῖον ἀναβαίνει διὰ τῆς κινήσεως τῶν δακτύλων ἀπὸ τοῦ βραχίονος εἰς τὴν χεῖρα καὶ τοὺς τεταμένους δακτύλους, δηλ. τοὺς κλώνους, οὓς κατὰ τὸ ἄσμα διαδοχικῶς «πιάνει καὶ ἀφήνει» — ἕως οὗ μὲ τὸ «μπὰμ καὶ πέφτω κάτω» — καταπίπτει ἢ δεξιὰ χεῖρ, δηλ. τὸ παιδάκι, αἰφνηδίως πρὸς τὰ κάτω. Μετὰ τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται τὸ αὐτὸ διὰ τῆς ἐτέρας χειρὸς· δηλ. ἡ δεξιὰ γίνεται δένδρον καὶ ἡ ἀριστερὰ παιδίον καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Καὶ τοῦ παιγνίου τούτου, ὅπερ ἐξόχως τέρπει τὰ μικρά, σκοπὸς εἶναι ἡ ἄσκησις τῆς ἐλευθέρας κινήσεως τῶν δακτύλων ἀφ' ἑνός, καὶ τῆς κατὰ βούλησιν χρήσεως τῆς χειρὸς καὶ τῶν δακτύλων ἀφ' ἐτέρου διότι ἀσκεῖται τὴν μίαν χεῖρα νὰ κρατῆ ἀκίνητον καὶ καθέτως ὑψωμένην, διὰ τῆς ἄλλης δὲ νὰ ἐκτελῆ ποικίλας κινήσεις, ὅπερ εἶναι πολὺ δύσκολον εἰς τὰ μικρά, τοῦτο δὲ πράττει ἐναλλάξ διὰ τῶν χειρῶν, πρὸς ὁμοίαν ἐξάσκησιν ἀμφοτέρων. Ἀνάπτυξις περὶ δένδρον καὶ τῶν μερῶν αὐτοῦ. Περὶ ὑψηλῶν καὶ χαμηλῶν ἀντικειμένων, περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς προσοχῆς κατὰ τὰ παίγνια καὶ ἐν γένει περὶ τῆς πτώσεως τῶν σωματίων.

Δὲν ἐπαναλαμβάνομεν ἐνταῦθα τὰ περὶ τῆς ὠφελείας τῆς ἐξασκήσεως τῆς ἀριστερᾶς, ἐπειδὴ ἱκανὰ περὶ τούτου ἐλέχθησαν ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ¹. Οὐχ ἤττον προκειμένου περὶ ἀσκήσεων τῆς χειρὸς, δὲν δυνάμεθα εἰμὴ νὰ ἀναφέρωμεν καὶ ἐνταῦθα, ὅτι δραστηρίως πρέπει νὰ καταπολεμηθῆται ἡ προτίμησις αὕτη τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης χειρὸς. Τὰ νήπια, ὡς βλέπομεν, ἀδιακρίτως μεταχειρίζονται ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας καὶ συχνότατα τὴν ἀριστερὰν μᾶλλον τῆς δεξιᾶς, ἐξ οὗ συμπεραίνομεν ὅτι αὐτὰ ὑγιαίνουσαι εἶναι ἰσοδύναμοι. Ἐκ τῆς μονομεροῦς δὲ μόνον χρήσεως αὐτῶν, ἢ καὶ συνεπειᾶ τῶν ἀτόπων προτροπῶν τῶν περιποιουμένων τὰ μικρά, αἵτινες ἀπαύστως ὀδηγοῦσιν αὐτὰ εἰς τὸ νὰ προτιμῶσι «τὸ καλὸ χεράκι ἀπὸ τὸ κακὸ» ἐξασκεῖται ἡ μία χεῖρ πλειότερον τῆς ἄλλης, ὅθεν ἐπιγίνεται ἐν τῷ χρόνῳ ἢ εἰς τινὰς ἀνθρώπους τοσοῦτον ἐπαισθητὴ μεταξὺ τῶν δύο χειρῶν διαφορὰ, ἣτις σπουδαίως καὶ πολλᾶκις λίαν ἐπιβλαβῶς ἐπιδρᾷ εἰς τὰ ἔργα καὶ τὰ παραγωγὰς αὐτῶν.

¹ Ἴδὲ πραγματείαν περὶ τοῦ φροεβελιανοῦ συστήματος σελ. 89 καὶ ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τῶν παρόντων «Ρυθμικῶν Παιγνίων» Α'. τεύχους σελ. κ'.

Ἀριθ. 93¹.

Τω - ρα το κα - λο παι - δά - ζι ζά - νει ε - να
 ζα - λα - θα - ζι και με αν - θη γε - μι - σμε - νο και με φυλ - λα
 στο - λι - σμε - νο θα το δω - ση στη μα - μα του με ζα - μα - ρι
 και χα - ρα του λαλα λα λα λαλα λα λα αν - θη κα -

¹ Ἴδὲ ρυθμικά παίγνια, Β'. τεύχος σελ. 77.—Τὸ αὐτὸ ἔσμα ὡς παίγνιον οἰκοδομητικῆς διὰ πλίνθων τοῦ Δ'. δόρου.

λα· λα λα λα λα λα λα λα λα

αν — θη κα — λα

Τὰ δακτυλάκια εἶναι τώρα ἀρκετὰ ἡσχημένα, ὥστε νὰ δύνανται νὰ συνδεθῶσι συμπλεκόμενα πρὸς σχηματισμὸν τοῦ καλαθίου, οὔ ἢ λαβὴ σχηματίζεται διὰ τῶν ἄνωθεν αὐτοῦ ὀριζοντίως κρατουμένων καὶ ἐλαφρῶς ἐφαπτομένων ἀλλήλων ἀντιχειρῶν. Μὲ τὸ «λα, λα, λα» τὸ παιδάκι κινεῖ τὸ καλαθάκι δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Ἐντὸς δὲ αὐτοῦ θέτει ἄνθη, ἅτινα προσφέρει εἰς τὸ πρόσωπον, διὰ τὸ ὁποῖον ἀρχῆθεν τὰ εἶχε προσδιορίζει. Ἀνάπτυξις περὶ ἀνθῶν, περὶ στοργικῶν αἰσθημάτων, περὶ δώρων ἔτι δὲ καὶ περὶ τῶν θείων δώρων, περὶ τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ καὶ περὶ τῆς πρὸς αὐτὸν εὐγνωμοσύνης. Δὲν πρέπει νὰ γίνηται κατάχρησις εἰς τὰς πρὸς τὰ παιδιά περὶ Θεοῦ ὁμιλίας. Ἄλλ' ὅταν ἡ εὐσεβὴς μήτηρ καὶ ἡ ὑπὸ τῆς ὑψηλῆς αὐτῆς ἐντολῆς ἐμφορουμένη νηπιαγωγὸς ἀληθῶς κατέχωνται ὑπὸ ζωηροῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος, τοῦτο θέλει ὀδηγήσει αὐτὰς περὶ τοῦ πότε καὶ πῶς πρέπει νὰ μεταδώσωσι τὰ αἰσθήματα ταῦτα εἰς τὰ προσφιλῆ αὐτῶν τέκνα. Οὕτω δὲ μεταδιδόμενα ταῦτα ἀσφαλῶς διεγείρουν ἀντίστοιχα ζωηρὰ καὶ ἀνεξάλειπτα αἰσθήματα, δι' ὧν μόνον ἐπιτυγχάνεται ἡ διάπλασις χαρκατήρων σταθερῶν καὶ ἀξιοπρεπῶν.

Ἀριθ. 94.

Πα - νο στην α - μυ - γδα - λια κά - νει το που -

λι φω - λια, δυ - ο αυ - γου - λά - κια, βγή - καν τα που -

λα - κια, και φω - να - ζουν τσι τσι τσι, μη - τε - ρα τσι, μη -

τε - ρα τσι, σε α - γα - πω, τσι, σε α - γα - πο.

Ἰδιαίτερα ἄσκησις τοῦ ἀντίχειρος. Διὰ τῶν δύο χειρῶν του τὸ παιδίον σχηματίζει κοιλώματα καὶ διὰ τῆς ὀριζοντίου παραθέσεως τούτων τὴν φωλεάν. Οἱ δύο ἀντίχειρες, κείμενοι κατ' ἀρχὰς ἀκίνητοι ἐν τῷ μέσῳ τῆς φωλεᾶς εἶναι τ' αὐγουλάκια. Μὲ τὸ «βγήκαν τὰ πουλάκια» οἱ ἀντίχειρες κινουῦνται ἄνω κάτω, μέσα ἔξω, ἐνῶ ἡ φωλεά, δηλ. αἱ χεῖρες μένουں ἀκίνητοι. Πόσα πάλιν ἐδῶ λέγονται περὶ τῆς πρὸς τὴν μητέρα ἀγάπης· πολλὰ δὲ καὶ περὶ τῆς πρὸς τὰ ζῶα στοργῆς. Καὶ τὰ πουλάκια ἀγαποῦν τὴν μητέρα των, δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ βλάπτωμεν αὐτὰ καὶ πολὺ ὀλιγώτερον νὰ καταστρέφωμεν τὰς φωλεὰς των!

Ἄριθ. 95.

Λ - νοι - γω το σπι - τα - κι, το ξυ - λι - νο σπι -

τα - κι, και τα πε - ρι - στε - ρα - κια πε - τουν μακρουα, πε -

τουν μακρουα, και ο - ταν ε - πι στρε - ψουν το κλει - ω το κλει - ω

πα — λιν και το - τε άρ - χι - ζουν και λε - γουν αυ - τα τι

πραγ-μα - τα ει - δαν ε - κει θαυ-μα-στα, ρου κου ρου κου ρου κου ρου κου

ρου κου ρου κου ρου κου ρου κου

Διὰ τῶν δύο χειρῶν τοῦ τὸ παιδίον σχηματίζει δύο κοιλώματα, ἅτινα, ἀντὶ νὰ παραθέτῃ ὀριζοντίως, ὡς κατὰ τὸ προηγούμενον παίγνιον, θέτει ὀριζοντίως πάλιν, ἀλλὰ σταυροειδῶς, δηλ. διαγω-

νίως, τὸ ἐν ἐπὶ τὸ ἄλλο, δι' οὗ σχηματίζεται ὁ κεκλεισμένος περιστερῶν. Τὸ ἄνοιγμα τοῦ περιστερῶνος ἀποτελεῖ τὴν ἄσκησιν, διότι χωρὶς νὰ κινηθῶσιν οἱ βραχίονες, πρέπει διὰ στροφῆς τῶν κλειδώσεων τοῦ καρποῦ νὰ διίστανται αἱ παλάμαι, δηλ. ν' ἀνοίγη τὸ σπιτάκι καὶ νὰ κλείη πάλιν κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ παιγνίου. Τὸ ἄσμα τοῦτο εἶναι ἤδη γνωστὸν εἰς τὰ παιδιά, διότι τραγουδοῦσιν αὐτὸ καὶ ὅταν κατασκευάζωσι τὸν ξύλινον περιστερῶνα διὰ τῶν κύβων τοῦ Γ'. δώρου ¹.

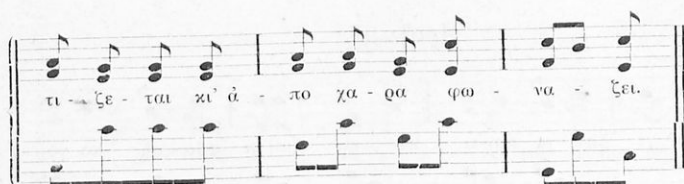
Ἀριθ. 96.

Πα - ρα - θυ - ρα - κι ε - κα - μα με τε - χνην ὅ - πως προ - πει - ω -

ραι - ος καὶ ο - λο - χου - σος ο η - λι - ος το βλε - πει' ως με - σα στο δω

μα - τι - ον τὴν λαμ - ψιν του εμ - βα - ζει' καὶ το παι - δι φω -

¹ Ἴδὲ ρυθμικὰ παίγνια, Β'. τεῦχος, σελ. 74.

Ἐπιδεξιότητος μᾶλλον ἢ κινήσεως ἄσκησις εἶναι τὸ παρὸν παίγνιον. Τὸ παιδίον προσπαθεῖ νὰ σχηματίσῃ τὸ παραθυράκι διὰ τῶν δύο χειρῶν του, κρατοῦν αὐτὰς ὀριζοντίως, τὰς παλάμας ἔσωθεν, τὴν μὲν ἔμπροσθεν τῆς ἄλλης, ἀπτομένων τῶν δακτύλων, ἐνῶ οἱ ἀντίχειρες κεῖνται ἐλαφρῶς ἐπὶ τῆς πρώτης φάλαγγος τοῦ δεικτικοῦ. Τὸ δὲ παραθυράκι σχηματίζεται δι' ἀνοίγματος μικροτέρου ἢ μεγαλειτέρου, κατὰ βούλησιν, ὅπερ ἀποτελεῖται διὰ τῆς ἀνυψώσεως καὶ κατὰ τι ἀπομακρύνσεως τῶν ἐφαπτομένων δεικτικῶν ἀπὸ τῶν ἐπίσης ἐφαπτομένων μέσων. Γίνεται ἐντελέστερον μάλιστα, ὅταν ἀνυψωθῶσι πλεῖστον οἱ δεικτικοί, ὥστε νὰ σχηματισθῇ τριγωνικὸν τὸ ἀνοίγμα.

Μετὰ τοῦτο τὸ παιδίον στρέφει τὸ παραθυράκι του πρὸς τὸ φωτεινότερον μέρος τοῦ δωματίου, ἢ καὶ ἀφίνει νὰ διέλθῃ δι' αὐτοῦ ἀκτῖς ἡλίου, ὅταν ὑπάρχῃ τοιαύτη, καὶ ἄδει τὸ συνοδεῦον τὸ παίγνιον τοῦτο ἕσμα, ἐξ οὗ πλεῖσται πάλιν παρέχονται ἀφορμαὶ ἀναπτύξεως περὶ παραθύρων καὶ οἰκοδομῶν καὶ τῶν οἰκοδομητικῶν ὑλῶν, περὶ ἡλίου, περὶ φωτός, περὶ θερμότητος.

Ἄριθ. 97.

Φυ - γε φυ - γε πον - τι - κά - κι, μη σε φθα - σι το γα -

τα - κι αν σε πια - σι πει - να - σι με - νο. θα σε φα - γη το καυ -

με - νο.

Τὸ ἄσμα τοῦτο ἐχρησίμευσεν ἤδη εἰς παίγνιον τι τῆς σφαιρας¹, δύναται δὲ νὰ παιχθῇ μετὰ ἢ καὶ ἄνευ σφαιρας, ἢ καὶ μετ' ἄλλου ἀντικειμένου, παριστάνοντος τὸ ποντικάκι. Ἡ ἀριστερὰ χεὶρ εἶναι τὸ ποντικάκι, ἢ ἡ φωλεὰ ἐντὸς τῆς ὁποίας κρύπτεται τοῦτο· ἡ δὲ δεξιὰ εἶναι τὸ γατάκι, τὸ ὁποῖον κυνηγᾷ τὸ ποντικάκι καὶ μετὰ πολλὰς κινήσεις καὶ περιστροφὰς (τῶν δακτύλων καὶ τῆς χειρὸς) ἐπὶ τῆς τραπέζης ἢ ἄλλης στερεᾶς βάσεως, συλλαμβάνει καὶ τρώγει αὐτό. Μετὰ ταῦτα ἡ δεξιὰ χεὶρ γίνεται ποντικάκι καὶ ἡ ἀριστερὰ γατάκι, διὰ νὰ κάμῃ τὰς αὐτὰς ἀσκήσεις. Ἀνάπτυξις περὶ οἰκιακῶν ζώων, περὶ κυνηγίου, περὶ τροφῆς, περὶ δερμάτων, περὶ γουναρικῶν κ.τ.λ.

¹ Ῥυθμικά παίγνια Α'. τεῦχος σελ. 16.

Ἄσπ. 98.

Μεσ' το πε - ρι - βο - λα - κι της βου - σης το νε -
ρο εμ - βαι - νει εις τ' αυ - λα - κι και τρε - χει κα - θα -
ρο, και τρε - χει κα - θα - ρο. Στ' αυ - λα - κι μια η -
με - ρα παι - दा - κι φθα - νει ζω - η - ρο, να πα - γη θε - λει
πε - ρα αλ - λα φο - βει - ται το νε - ρο. Μι - κρη σα - νι - दा

βα - ζει τὸ ε - ξυ - πνο παι - δι, γε - φυ - ρι ε - τοι -

μα - ζει, περ - να και τρα - γου - δει, περ - να και τρα - γου - δει.

Γέφυραν σχηματίζει τὸ παιδάκι τώρα συμπλέκον πρὸς τοῦτο τοὺς δακτύλους καὶ στρέφον τὰς παλάμας πρὸς τὰ κάτω, ἢ κρατοῦν ὀριζοντίως τὰς χεῖρας καὶ ἐνῶνον ὀριζοντίως πάλιν τοὺς τρεῖς μέσους δακτύλους, τεταμένους ἄκρον πρὸς ἄκρον, ἐν ᾧ οἱ ἀντίχειρες καὶ οἱ μικροὶ δάκτυλοι, ἀκουμβισμένοι ἀπλῶς εἰς τοὺς πλησίον αὐτῶν δακτύλους, ἀπαρτίζουσιν ἀμφοτέροθεν, κάτωθεν πρὸς τὰ ἄνω, τὰς ἀντηρίδας, δηλ. τὰ στηρίγματα τῆς γεφύρας.

Ἐνάπτωξιν περὶ ὕδατος, περὶ βροχῆς, περὶ πηγῶν, ῥυακίων, ποταμῶν, θαλάσσης κ.τ.λ. Περὶ τῶν μέσων τῆς διαβάσεως τῶν ὑδάτων, περὶ γεφύρας, περὶ σχεδίας, περὶ πλοίων κ.τ.λ.

Ἐννοεῖται ὅτι τὸ ἴδιον ἄσμα θὰ ἐφαρμοσθῆ με πολλὴν εὐθυμίαν εἰς τὸν κῆπον, ὅπου πάνω ἀπὸ τὸ αὐλάκι θὰ τοποθετηθῆ μόνον του ἕκαστον παιδάκι τὴν σανίδα καὶ θὰ διέλθῃ ἐπ' αὐτῆς.

Ἀριθ. 99.

Ευ - θυ - μα με - σα στα νε - ρα παι - ζουν τα

ψα - ρια τα μι - κρα χο - ρευ - ουν, κι - νουν - ται, ποιος τα βα -

στα. ^{δισ} Μια στε - κουν ι - σια, και μια γυρ - τα.

Ἄσκησις τῶν κλειδώσεων τοῦ μετακαρπίου.

Τὰ δακτυλάκια εἶναι τὰ ψαράκια, κινούμενα ζωηρῶς ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἢ ἐξαπλούμενα ὀριζοντίως μὲ τὴν παλάμην πρὸς τὰ κάτω. Κατὰ τὸ «μὰ στέκουν» μένουν ἀκίνητα, ὀριζοντίως τεταμένα· κατὰ δὲ τὸ «καὶ μὰ γυρτά», μὲ ἀκινήτους τοὺς βραχίονας καὶ τοὺς καρπούς, κυρτοῦνται, δηλ. τὰ παιδία κινοῦσιν ἰσχυρῶς τὰς κλειδώσεις τῶν μετακαρπίων ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν, κάμπτοντα τοὺς δακτύλους ταχέως ἐπὶ τὰς παλάμας, καὶ πάλιν ἐκτείνοντα καὶ ἐπανακάμπτοντα αὐτούς, ἕως οὗ ἀρχίσουν τὰ ψαράκια πάλιν τὰς πρώτας βραδυτέρας ἢ ταχύτερας κινήσεις των. Ἀνάπτυξις περὶ ἰχθύων, σύγκρισις μεταξὺ ἰχθύων καὶ πτηνῶν ἢ τετραπόδων ἢ ἐντόμων, ὁμοιότητες καὶ διαφοραὶ κ.τ.λ. Περὶ κολυμβήματος· πῶς ἐπιπλέουσι τὰ πλοῖα, κ.τ.λ.

Ἄριθ. 100.

Το παι - δι του ο πα - τε - ρας πη - ρε μα φο - ρα μα -

ξη και εις του εμ - πο - ρου μη - καν το με - γα - λο μα - γα -

ζι. Τι παι - γνι - δια ξη - λευ - με - να. πο - σα πραγ - μα - τα κα -

λα. Το παι - δι - τα μα - τ' α - νοι - γει και θαν - μα - ζει και γε -

λα τω - ρα, ει - πέν ο πα - τε - ρας, που σ' ε - να κα - λο παι -

δι θα σου πα - ρω παι - γνι - δια κ' η μα - νου - λα θα χα - ρη.

Τὸ παιδίον κρατεῖ ἐνώπιόν του τὰς δύο χεῖράς του καθέτους, παλάμην ἀπτομένην πρὸς παλάμην· εἶτα κοιλαίνει αὐτὰς καί, ἔχον ἠνωμένους τοὺς καρπούς, δηλ. τὰ κάτω ἄκρα τῶν παλαμῶν, ὡς καὶ τὰς κορυφὰς τῶν δύο μέσων δακτύλων καὶ τῶν λειχανῶν, οἵτινες παριστάνουσι τὸ ἐμπορικὸν κατάστημα, κάμπτει ἔμπροσθεν τούτων τοὺς δύο δεικτικούς ὀριζοντίως, ὥστε νὰ σχηματίσωσιν οὗτοι τὴν τραπέξαν τοῦ καταστήματος, ὅπισθεν τῆς ὁποίας ἴσταται ὁ ἔμπορος μετὰ τοῦ ὑπηρετοῦ του. Οὗτοι δὲ ἀπαρτίζονται ἐκ τῶν δύο μικρῶν δακτύλων, οὓς κρατεῖ τὸ παιδίον ὁμοῦ ὅπισθεν τῆς τραπέζης, ἢ τὸν ἓνα πρῶτον καὶ ἔπειτα τὸν ἄλλον, ὅπερ ἀποτελεῖ ἰδιαιτέραν κίνησιν τῶν δακτύλων τούτων, ἀρκετὰ δύσκολον διὰ τὰ μικρά, ὅσον δύσκολον δι' αὐτὰ εἶναι καὶ τὸ νὰ κρατῶσι τοὺς λοιποὺς δακτύλους καὶ τὰς χεῖρας ἀκόμη ἀκινήτους ἐν τῇ θέσει, ἣτις ἀπαιτεῖται διὰ τὸ σχῆμα τοῦ παιγνίου. Συμπληροῦται δὲ ἡ ἄσκησις τοῦ παιγνίου τούτου, ὅπερ εἶναι πολὺ προσφιλὲς εἰς τὰ μικρά, δι' ἄλλης κινήσεως τῶν δύο ἀντιχειρῶν, οἵτινες κινουῦνται ἔμπροσθεν τῆς τραπέζης, ἀπέναντι τῶν μικρῶν δακτύλων (τῶν ἐμπόρων) καὶ παριστάνουσι τὸν πατέρα καὶ τὸ παιδίον.

Πληθὺν πάλιν ἀντικειμένων πρὸς πνευματικὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἐξέγερσιν ἀγαθῶν αἰσθημάτων παρέχει καὶ τὸ ἄσμα τοῦτο! Πολλὰ δύναται νὰ εἴπη εὐφυῆς καὶ στοργικὴ μήτηρ ἢ νηπιαγωγὸς περὶ τῶν ὑπὲρ τῶν τέκνων των θυσῶν τῶν γονέων. Περὶ ἀμοιβῶν, περὶ τῆς χαρᾶς τοῦ ἀγαθοῦ παιδίου, περὶ συνειδήσεως (ἐννοεῖται ἀναλόγως τῆς ἡλικίας). Περὶ τῆς εὐτυχίας τοῦ νὰ προξενῶμεν χαρὰν εἰς τοὺς ἄλλους, περὶ εὐλοΐας καὶ ἐλεημοσύνης. Ἄλλὰ καὶ περὶ τῶν εἰδῶν τῶν ἐμπορευμάτων δύναται νὰ εἴπη πολλά, περὶ νομισμάτων καὶ μέτρων, περὶ τῆς εὐεργεσίας τῆς ἐργασίας, ἣτις ἔξευγενίζει καὶ τελειοποιεῖ τὸν ἄνθρωπον κτλ.

ᾠθ. 101.

Που - λα - κι, που - λα - κι στον τοι - χον πε - τα - χτο, σε

κυ - νη - γο που - λα - κι με χε - ρι α - νοι - κτο. Α! κλει - σε τα πτε -

ρα σου, και να σε πια - σω στα - σου' που - λα - κι, που - λα - κι, στον

τοι - χο πε - τα - χτο.

Διασκεδαστικώτατον ἄμα καὶ διδακτικώτατον παίγνιον παρέ-
χομεν εἰς τὰ παιδιά, δεχόμενοι ἐντὸς ποτηρίου πλήρους ὕδατος ἢ
ἐπὶ μικροῦ κατόπτρου ἡλιακᾶς ἀκτῖνας, ἐκ τῶν ἐντὸς τοῦ δωμα-

τίου εἰσερχομένων, ὡς ἐπιρρίπτομεν ἀντανακλωμένας ἐπὶ τὸν τοῖ-
 χον, ἐπὶ τὴν ὄροφὴν ἢ ἐπὶ τὰ ἔπιπλα. Οὕτω σχηματίζεται φαι-
 νὸν σημεῖον, ὅπερ μετακινουῖμεν εὐκόλως, κινουντες ἐλαφρῶς τὸ
 ποτήριον ἢ τὸ κάτοπτρον. Τὸ φαινὸν τοῦτο σημεῖον εἶναι τὸ που-
 λάκι, ὅπερ τὸ παιδάκι προσπαθεῖ νὰ συλλάβῃ διὰ τῶν χειρῶν,
 ἐν ᾧ οἱ κινουντες τὸ κάτοπτρον μεταφέρουσιν αὐτὸ ἀλληλοδιαδό-
 χως εἰς ὅλα τὰ ἀντικείμενα, ἐπὶ τὰ ὁποῖα, ἀναλόγως τῆς διευ-
 θύνσεως τοῦ ἡλίου, δύνανται ν' ἀντανακλασθῶσιν αἱ ἀκτῖνες.
 Ποσάκις παιδία, ἔχοντα πληθὺν πολυτελεστάτων καὶ δαπανηρο-
 τάτων παιγνίων, βαρύνονται αὐτὰ καὶ κατ' οὐδὲν ὠφελοῦνται ἐξ
 αὐτῶν, οὔτε τέρονται δι' αὐτῶν· ἐν ᾧ τὸ ἀπλούστατον τοῦτο
 πείραμα ἄνευ οὐδεμιᾶς δαπάνης, εὐχαριστεῖ καὶ διδάσκει αὐτὰ
 τόσας ἀληθείας, περὶ φωτός, περὶ σκότους, περὶ φωτός καὶ σκιᾶς,
 περὶ σχημάτων καὶ τῆς ἰχνογραφήσεως¹ αὐτῶν, περὶ ἀντανακλά-
 σεως τοῦ φωτός, ἣν καθιστῶμεν εὐληπτοτέραν εἰς τὰ μικρά, ἐὰν
 δώσωμεν εἰς αὐτὰ ἐλαστικὴν σφαιρᾶν καὶ δεῖξωμεν εἰς αὐτὰ πῶς
 ἡ σφαιρᾶ ἐπιστρέφει πρὸς ἡμᾶς, ὅταν τὴν ρίψωμεν βιαίως ἐπὶ τὸν
 τοῖχον ἢ ἐπὶ ἄλλο σκληρὸν καὶ λείον σῶμα. Ἀνάπτυξις περὶ τῆς
 ἀντανακλαστικῆς δυνάμεως τῶν λείων σωμάτων περὶ κατόπτρων,
 τῆς χρήσεως καὶ καταχρήσεως αὐτῶν περὶ ματαιότητος καὶ τῶν
 κακῶν αὐτῆς συνεπειῶν. Πόσον τὸ ἠθικὸν κάλλος εἶναι ἀνώτερον
 τοῦ σωματικοῦ κ.τ.λ.

Ἄριθ. 102.

Να ε - πα - νο εἰς τον τοῖ - χον εἰν' ε - νας λα -
 Τα - χα κα - τι τι ν' α - κού - σῃ ση - κω - σε τ' αὐ -

¹ Ἐάν τεθῆ φύλλον χάρτου κάτωθεν τοῦ λαμπροῦ σημείου, τὸ παιδίον δύναται νὰ σημειώσῃ τὸ σχῆμα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ χάρτου· τὸ αὐτὸ δύναται νὰ πράξῃ καὶ ἐπὶ ἀβακίου.

γος πο - τε στε - κε - ται και πο - τε περ - πα - τει γορ -
 τια' χορ - τα τρω - γει και τρι - γυ - ρω στρε - φει μια μα -

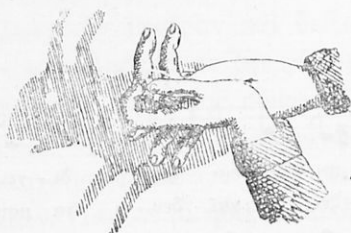
γος. Το παι - δα - κι να τον πια - σι τρε - χει, προσ - πα -
 τια' με τα ση - κω - με - να δυ - ο πο - दा - ρα - κια

θει, αλλ' αυ - τος πη - δα και φευ - γει δι - χως να στα -
 του κα - θα - ρι - ζει και χαϊ - δευ - ει τα μου - στα - κια

θη, κυ - νη - γος τον πλη - σι - α - ζει, το του -
 του.

φε - ζι ε - ται - μα - ζει, μπαμ ζτυ - πα ο ζυ - νη -

γος, φευ - γει, φευ - γει ο λα - γος.

Σειρὰ ὀλόκληρος ὑπάρχει παιδιῶν, αἰτίνες ἐκτελοῦνται διὰ τῶν χειρῶν παριστανουσῶν διάφορα σχήματα, ὧν αἰ σκιαὶ καθίστανται ὄραται ἐπὶ τοῖχου ἀνοικτοῦ χρώματος, ἢ κεκαλυμμένου διὰ λευκῆς σινδόνης. Πρέπει δὲ ὁ τοῖχος οὗτος νὰ φωτίζεται ζωηρῶς ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἢ ὑπὸ ἰσχυρᾶς λυχνίας, καθότι μὲ ἀσθενέστερον φῶς καὶ αἰ σκιαὶ τῶν χειρῶν ἤθελον ἀναφανῆ ἀσθενέστεραι. Καὶ αἱ χεῖρες αἱ παριστάνουσαι τὰ σχήματα πρέπει νὰ φωτίζονται ὑπὸ ζωηροῦ φωτός, νὰ κρατῶνται δὲ οὕτως, ὥστε αἱ εἰς τὸν τοῖχον ἐπιρριπτόμεναι σκιαὶ νὰ παριστῶσι τὰ σχήματα κανο-

νικά και πλήρη. Τοῦτο λοιπὸν ἀποτελεῖ κατὰ τὰ παίγνια ταῦτα τὴν ἀσκήσιν τῶν χειρῶν τῶν ἐκτελούντων αὐτὰ παιδίων, διότι εἶναι ἀρκετὰ δύσκολον νὰ ἐπιτύχωσιν αὐτὰ τὰ σχήματα, πολὺ δὲ περισσότερον ἀκόμη νὰ κατορθώσωσι τὴν ἐπὶ τοῦ τοίχου κανονικὴν ἀναπαράστασιν αὐτῶν. Ἐκ τῶν πολλῶν καὶ ποικιλωτάτων τούτων παιγνίων, τὸ παρὸν ἐκτελεῖται ὡς ἑξῆς. Ἡ δεξιὰ χεὶρ κρατεῖται ὀριζοντίως, ἡ παλάμη πρὸς τὰ κάτω, καὶ παριστᾷ τὴν ράχιν τοῦ λαγοῦ· διὰ δὲ τοῦ ἐπίσης ὀριζοντίως προεκτεταμένου δεικτικοῦ ἀποτελεῖται τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐν ᾧ ὁ μέσος καὶ ὁ λειχανὸς καμπτόμενοι καθέτως πρὸς τὰ κάτω, εἰς μικρὰν διάστασιν, ἀπαρτίζουσι τοὺς πόδας αὐτοῦ. Ὁ ἀντίχειρ τέλος καὶ ὁ μικρὸς συμπτύσσονται σφικτὰ ἐντὸς τῆς παλάμης, ὥστε νὰ μὴ φαίνωνται, διότι δὲν χρησιμεύουσιν εἰς τὸ σχῆμα. Εἶτα ἔμπροσθεν τῆς δεξιᾶς, καὶ ἀπτομένη αὐτῆς κρατεῖται ἡ ἀριστερὰ χεὶρ, ὀριζοντίως πάλιν, ἀλλὰ μὲ τὴν παλάμην πρὸς τὰ ἄνω. Ὁ ἀντίχειρ καὶ ὁ μικρὸς τῆς τῆς χειρὸς ταύτης, ὡς μὴ χρησιμεύοντες εἰς τὸ σχῆμα συμπτύσσονται ὡσαύτως ἐντὸς τῆς παλάμης, διὰ νὰ μὴ φαίνωνται, ἐν ᾧ ὁ δεικτικὸς, ὅστις εἶναι ἡ κεφαλή, καμπτόμενος, στηρίζεται ἐπὶ τῆς δευτέρας φάλαγγος τοῦ μεσαίου, (δηλ. τὸ μέσον τοῦ μεσαίου δακτύλου), οὕτως ὥστε νὰ μένῃ μικρὰ ὀπή, δι' ἧς διέρχεται ὀλίγον φῶς· εἶναι δὲ αὕτη ὁ ὀφθαλμὸς. Τέλος ὁ μεσαῖος καὶ ὁ λειχανὸς τῆς ἀριστερᾶς κρατοῦνται ὄρθιοι καί, κινούμενοι ἔμπρὸς καὶ ὀπίσω, παριστάνουσι τὰ ὦτα τοῦ λαγοῦ. Ἀφ' οὗ λοιπὸν κατορθώθη τὸ σχῆμα καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ τοίχου σκιά αὐτοῦ, κινοῦνται αἱ χεῖρες συμφώνως πρὸς τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄσματος, δηλ. ὁ λαγὸς πηδᾷ, τρέχει, ὑψώνει τὰ ὦτά του κ.τ.λ. ὅπερ πολὺ εὐχαριστεῖ τὰ παιδιά. Ὅταν ὅμως ταῦτα εἶναι πολὺ μικρὰ καὶ δὲν δύνανται νὰ ἐκτελέσωσιν εὐκρινῶς τὸ σχῆμα, ἐκτελεῖ αὐτὸ ἡ μήτηρ ἢ ἡ νηπιαγωγός, τὰ δὲ παιδιά παριστάνουσι τὸν κυνηγὸν καὶ προσπαθοῦσι νὰ συλλάβωσι τὴν ἐπὶ τοῦ τοίχου σκιάν τοῦ λαγοῦ, ὅπερ καὶ πάλιν τὰ ἀσκεῖ καὶ τὰ διασχεδάζει πολὺ.

Ἄλλὰ καὶ τὸ προηγούμενον ἄσμα, Ἄριθ. 101, «πουλᾶκι στὸν

τοῖχον» δύναται νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς καταρτισμὸν παρομοίας παι-
 διας τῆς ἐπὶ τοῦ τοίχου σκιᾶς τῶν χειρῶν. Τότε ὅμως, ἀντὶ νὰ
 παρασταθῇ ἐπὶ τοῦ τοίχου τὸ πουλάκι διὰ τοῦ φωτεινοῦ σημείου
 τῆς ἐπὶ τοῦ κατόπτρου ἀντανακλωμένης ἡλιακῆς ἀκτίνος, ῥίπτε-
 ται ἐπὶ τοῦ τοίχου ἡ σκιά πτηνοῦ, ὅπερ σχηματίζει τὸ παιδίον ἢ
 ἢ μήτηρ ὡς ἐξῆς. Διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν ἀντιχείρων, σφικτά, τοῦ
 μὲν ἐπὶ τοῦ δέ, οὕτως ὥστε ἀμφοτέροι ὁμοῦ νὰ σχηματίζωσι μίαν
 καὶ μόνην σκιάν, ἀπαρτίζεται ἡ κεφαλὴ καὶ τὸ σῶμα τοῦ πτηνοῦ,

οὔ πτέρυγες, κινούμεναι πρὸς πτῆσιν, εἶναι αἱ ἀμφοτέροθεν πλα-
 γίως κινούμεναι χεῖρες, ὧν οἱ δάκτυλοι πρέπει νὰ εἶναι τεταμένοι
 καὶ στερεὰ συνηνωμένοι. Τὸ σχῆμα τοῦτο εἶναι πολὺ εὐκολώτερον
 τοῦ προηγουμένου, ὅθεν καὶ δύναται νὰ ἐκτελῆται ὑπὸ μικροτέ-
 ρων παιδίων.

Ν' ἀσκηθῇ τὸ παιδίον εἰς τὸ νὰ παρατηρῇ τὰς σκιάς τῶν δια-
 φόρων ἀντικειμένων καὶ τὰ μεγέθη τῶν σκιῶν τούτων ἀναλόγως
 τῆς θέσεως καὶ τῆς ἀποστάσεως αὐτῶν, ὅπερ προετοιμάζει αὐτὸ

διὰ τὰ μετέπειτα μαθήματα τῆς ἰχνογραφίας, τῆς προοπτικῆς, τῆς γεωμετρίας κτλ. σπουδαιότατα δὲ ἀσκεῖ καὶ τὴν ἀντίληψιν καὶ τὴν κρίσιν αὐτοῦ.

Ἀριθ. 103.

Νε - ον ερ - γον τωρ' αρ - χι - ζω, ξύ - λα βλε - πεις προ - ο - νι - ζω,

και το ε - να - κα - μνω δυ - ο, προ - ο - νι - ζω προ - ο - νι - ζω

κριτς κρατς κριτς κρατς κριτς κρατς

Ἄσκησις ὀλοκλήρου τοῦ βραχίονος. Τὸ παιδίον στηρίζει τὴν μίαν χεῖρα ὀριζοντίως, ὅπου δήποτε (ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐπὶ ἀνακλίντρον, ἐπὶ τοῦ τοίχου κτλ.) καὶ φαντάζεται, ὅτι ὁ βραχίον οὗτος εἶναι ξύλον, ὅπερ προιονίζει διὰ τοῦ προιονίου, δηλ. διὰ τοῦ ἑτέρου βραχίονος, ὃν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον κρατεῖ ὀριζόντιον πάλιν,

ὀριζοντίως τηρουμένης καὶ τῆς χειρὸς μετὰ τοῦ ἀντίχειρος κεκλιμένου ἐπὶ τῆς παλάμης. Κινοῦν δὲ τὸν βραχίονα τοῦτον ἔμπρὸς καὶ ὀπίσω, κινεῖ συγχρόνως τὰς κλειδώσεις τοῦ πήχεως καὶ τὰς τοῦ βραχίονος. Τὴν δὲ ἄσκησιν ταύτην ἐκτελεῖ μετὰ ταῦτα διὰ τοῦ ἄλλου βραχίονος, μετατρέπον αὐτὸν εἰς ξύλον καὶ τὸν ἕτερον εἰς πριόνιον.

Ἄλλὰ τὸ παίγνιον τοῦτο δύνανται νὰ παίζωσι τὰ παιδιά καὶ ἀνὰ δύο, ἰστάμενα ἀπέναντι ἀλλήλων καὶ κρατούμενα διὰ τῶν χειρῶν διαγωνίως· δηλ. ὅταν ἀποτελοῦσι τὸ ξύλον διὰ τῶν δύο δεξιῶν, κρατοῦσιν αὐτὰς ἀκινήτους, ἐν ᾧ αἱ δύο ἀριστεραί, πάλιν συγκρατούμεναι, εἶναι τὸ πριόνιον, ὅπερ κινοῦσιν ἔμπρὸς καὶ ὀπίσω, πότε βραδύτερα καὶ πότε ταχύτερα, ἐπὶ τῶν ἀκινήτων βραχιόνων, δηλ. τὸ ξύλον· κτλ.

Ἀνάπτυξις περὶ ξύλων, δένδρων, πυρὸς καὶ τῆς χρήσεως καὶ ὠφελείας αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς καταστρεπτικῆς αὐτοῦ δυνάμεως καὶ τῶν προφυλακτικῶν κατ' αὐτοῦ μέσων, περὶ πυροσβεστικῶν κτλ. περὶ εὐφλέκτων ὕλων καὶ τῆς εἰς ταῦτα ἀπαιτουμένης προσοχῆς. Περὶ ξυλοκόπου καὶ τῶν ἐργατικῶν τάξεων ἐν γένει. Περὶ τῆς ὠφελείας τῆς διανομῆς τῆς ἐργασίας κτλ.

Δὲν δυνάμεθα ἀρκούντως νὰ ἐπαναλάβωμεν, ὅτι αἱ ἀναπτύξεις αὗται πρέπει νὰ ᾧσι πάντοτε ἀνάλογοι πρὸς τὴν ἡλικίαν καὶ τὸ μέτρον τῆς ἀντιλήψεως τῶν παιδίων, οὐδέποτε δὲ νὰ φέρωσι τὸν τύπον θεωρητικῆς διδασκαλίας καὶ νὰ κουράζωσι τὰ μικρὰ ἢ καὶ νὰ καθίστανται εἰς αὐτὰ βαρεταί ἢ ἀδιάφοροι· ἀλλὰ μᾶλλον ἐν εἶδει διηγημάτων τεχνικῶν νὰ διεγείρωσιν ἐκάστοτε ζωηρότερον τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν παρατηρητικὴν αὐτῶν δύναμιν.

Ἄριθ. 104.

Ω - ρο - λο - γι κουρ - δι - σμε - νον εἰς τον τοι - χον κρε - μα -
 Δει - κτης προ - χω - ρει, γυ - ρι - ζει καὶ την ω - ρα δι - ο -

σμε - νον, πλη-σι - α - σα - τε να δη - τε πως το εκ - κρε - μες κι -
ρι - ζει' λε - γει πο - τε να πλα - για - σω, πο - τε να δι - α - σκε -

νει - ται, ο - λη νυ - κτα ο - λη με - ρα μια ε - δω και αλ - λη
δα - σω, πο - τε νά λουσθῶ, να φα - γω στο σχο - λει - ον να υ -

πε - ρα, τικ τακ τικ τακ τικ τακ.
πα - γω.

Ἀσκησις πάλιν τῶν βραχιόνων, οἵτινες τώρα ἐναλλάξ παριστῶσι τὸ ἐκκρεμῆς τοῦ ὥρολογίου. Ὁ βραχίον κρέμεται καθέτως κάτω καὶ κινεῖται κανονικῶς ἔμπρὸς καὶ ὀπίσω, μὲ τὸ «τικ, τακ» τοῦ ἄσματος· πρῶτον ὁ εἰς εἶτα ὁ ἄλλος, ἢ καὶ ἀμφοτέρω συγχρόνως, παριστάνοντες τότε δύο ἐκκρεμῆ.

Μέγας πλοῦτος ἀφορμῶν πρὸς ἀνάπτυξιν μᾶς παρέχεται διὰ τοῦ ὥρολογίου. Περὶ τῆς κατασκευῆς αὐτοῦ ἐν γένει. Περὶ τῶν διαφόρων αὐτοῦ εἰδῶν καὶ τῶν ποικίλων ὑλῶν, δι' ὧν κατασκευάζονται. Περὶ ὥρολογιοποιοῦ καὶ τῆς λεπτότητος τῆς ἐργασίας αὐτοῦ.

Περὶ τοῦ χρόνου ἐν γένει καὶ ἰδιαιτέρως περὶ ὥρας, ἡμέρας, κτλ. Περὶ τῆς χρήσεως τοῦ χρόνου καὶ πόσον ταχέως παρέρχεται, ἀφί-
νων μόνον ἀποτελέσματα τῆς καλῆς ἢ τῆς κακῆς αὐτοῦ χρήσεως. Περὶ τῆς ὀκνηρίας καὶ τῶν κακῶν αὐτῆς συνεπειῶν. Περὶ φιλε-
ργίας, δραστηριότητος καὶ ἀκριβείας καὶ τῶν ἐκ τούτων ἀγαθῶν. Ἐννοεῖται ὅτι ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ τὸ παιδάκι θὰ μάθη τερπνό-
τατα νὰ εὐρίσκη τὴν ὥραν εἰς τὸ ὠρολόγι.

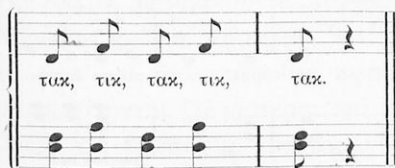
Πολλάκις διδάσκαλοι καὶ συχνότερον ἀκόμη μητέρες, ἀνοοῦσι τί νὰ εἴπωσιν ἐκά-
στοτε εἰς τὰ μικρά των, ὅταν ταῦτα, ἐκ τῆς ἐμφύτου αὐτῆς ὀρμῆς τοῦ εἰδέναι ὀρμώ-
μενα, μετὰ φιλομαθοῦς περιεργείας (ἥτις εὐκόλως διακρίνεται τῆς ὀγληρᾶς κοινῆς περι-
εργείας), ἐρωτῶσιν αὐτὰς περὶ διαφορῶν ἀντικειμένων. Συχνότατα δὲ αὐτὰ ἀδημο-
νοῦσι, διότι δὲν ὑπάρχει βιβλίον πραγματογνωσίας, περιέχον ὅλας τὰς ἐρωτήσεις καὶ
ἀπαντήσεις ἐτοιμοῦς. Ἐν τούτοις καὶ ἐὰν ὑπῆρχε τοιοῦτον δὲν ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ
εἰ μὴ ὡς εὐρετήριο, ἐπειδὴ διὰ τὴν ζῶσαν καὶ φυσικὴν πρὸς τὰ παιδιά μετάδοσιν, οἴασ-
δήποτε ιδέας ἢ γνώσεως ἀπαιτεῖται νὰ κατέχῃται αὕτη καλῶς ὑπὸ τοῦ θέλοντος νὰ
μεταδώσῃ αὐτήν, καθ' ὅτι τότε μόνον δύναται οὗτος καὶ νὰ τροποποιῇ ἐκάστοτε τὸ εἶδος
τῆς μεταδόσεως, ἀναλόγως τῶν περιστάσεων, τῆς ἡλικίας καὶ τῆς εὐφυΐας τοῦ παιδός.

Αἱ παιδαγωγοὶ λοιπὸν καὶ αἱ μητέρες πρέπει νὰ ἔχωσι θετικὰς καὶ καθαράς ιδέας
περὶ ὅλων τῶν ἀντικειμένων καὶ κατὰ συνέπειαν νὰ ὦσιν ἀκένωτοι πηγαὶ γνώσεων,
ἀγάπης καὶ προθυμίας, μεταδίδουσαι μετ' ἀδιαλείπτου ζήλου, ἀόκνως καὶ μετὰ χαρᾶς
εἰς τὰ παιδιά ὅτι δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν πληρεστέραν ἀνάπτυξιν καὶ τελειο-
ποίησιν αὐτῶν.

Ἄριθ. 105.

Παι - δα - ζα τ'ω - ρο - λο - γι και ποιος δεν τ'α - γα - πα; χει -

μω - να, κα - λο - και - ρι κι - νει - ται και χτυ - πα' τικ

2. Τοῦ πύργου τ' ὠρολόγι καὶ ποιὸς δὲν τ' ἀγαπᾷ.
Βραδιάζει ξημερώνει δὲν παύει νὰ κτυπᾷ· τικ τακ κτλ.
3. Τοῦ τοίχου τ' ὠρολόγι καὶ ποιὸς δὲν τ' ἀγαπᾷ;
Ποιὸ γρήγορα κινεῖται, καὶ πάντοτε κτυπᾷ· τικ τακ κτλ.
4. Καὶ τὸ μικρὸ ὠρολόγι καὶ ποιὸς δὲν τ' ἀγαπᾷ;
Ποιὸ γρήγορα ἀκόμη, κινεῖται καὶ κτυπᾷ· τικ τακ κτλ.

Τὸ παίγιον τοῦτο εἶναι ἐντελῶς ὅμοιον μὲ τὸ προηγούμενον καὶ ἡ ἄσκησις τῶν βραχιόνων ἢ αὐτῆ. Νέον προστίθεται μόνον ἡ βραδυτέρα καὶ ταχύτερα κίνησις αὐτῶν, ἣτις παρέχει καὶ νεωτέραν ἀφορμὴν ἀναπτύξεως περὶ ἐκκρεμοῦς, περὶ τῆς ἀδρανείας τῶν σωμάτων ἐν γένει, περὶ τῶν διαφόρων βαθμῶν τῆς ταχύτητος τῶν κινήσεων, περὶ τῶν διευθύνσεων τούτων κτλ.

Ἄριθ. 106.

μαρμα-ρο εμ- προς του κτυ- πα με- τα χα- ρας' κτυ- πα το αστρο

μαρμαρο κτυ- πα κτυ- πα κτυ- πα' τικτ τικτ τικτ τικτ

Ἀσκήσεις βραχιόνων καὶ χειρῶν. Τὰ παιδιά καθήμενα περὶ τὴν τράπεζαν ἄδουσι τὸ ᾄσμα· ἅμα δὲ φθάσωσιν εἰς τὸ «κτυπᾶ» τῆς πρώτης στροφῆς, μιμούμενα τὴν σφύρα, συνδέουσι τὰς χεῖρας καί, προεκβάλλοντα αὐτὰς οὕτω συνδεδεμένας, ἀνυψοῦσιν αὐτὰς ὅσον δύνανται ὑψηλὰ καὶ κτυποῦσι δι' αὐτῶν τὴν τράπεζαν, ὅτε μὲν δεξιὰ, ὅτε δὲ ἀριστερά, μέχρι τέλους τοῦ ᾄσματος. Εἰς τὴν δευτέραν στροφήν, σφύρα εἶναι μία μόνη χεῖρ, ἐναλλάξ προεκβαλλομένη, ἀνυψουμένη καὶ κτυπῶσα διὰ τῆς πυγμῆς αὐτῆς ἐπὶ τὴν πυγμὴν τῆς ἑτέρας, στερεῶς ἐπὶ τῆς τραπέζης κειμένης χειρός. Τὸ αὐτὸ ἐπαναλαμβάνεται εἰς τὴν τρίτην στροφήν, μετὰ τὴν διαφορὰν, ὅτι, μιμούμενα τώρα τὰς διὰ τῶν ἐργαλείων τῶν βαρελοποιῶν κινήσεις, κτυποῦσιν ἑξακολουθητικῶς τὴν μίαν πυγμὴν ἐπὶ

τὴν ἄλλην, μετακινουῖντα συγχρόνως ἀμφοτέρους τοὺς βραχίονας δεξιόθεν πρὸς τ' ἀριστερὰ καὶ τ' ἀνάπαλιν, ἢ καὶ κάτωθεν πρὸς τὰ ἄνω καὶ πάλιν ἄνωθεν πρὸς τὰ κάτω. Ἄπασαι αἱ κινήσεις αὗται γίνονται ζωηρότεραι καὶ τὸ ὄλον παίγιον προσφιλέστερον ἀκόμη εἰς τὰ παιδιά, ἐὼν χορηγησόμεν εἰς αὐτὰ μικρὰς ξυλίνους σφύρας· τοῦτο ὅμως ἐν νηπιαγωγείῳ εἶναι προτιμότερον νὰ γίνηται ἐν ὑπαίθρῳ, ἕνεκα τῆς μεγάλης ταραχῆς, ἣν πολλὰ παιδιά σφυρηλατοῦντα συγχρόνως ἤθελον προξενήσει. Τὸ παίγιον τοῦτο περιέχει καὶ ἄλλην ἄσκησιν, τὴν τοῦ ρυθμικοῦ χρόνου, ὃν τὰ παιδιά πρέπει νὰ παρακολουθῶσι διὰ τῶν κτύπων τῶν χειρῶν ἢ τῶν σφυρῶν αὐτῶν. Ἀνάπτυξις περὶ μαρμάρου καὶ ὀρυκτῶν ἐν γένει, περὶ σιδήρου καὶ περὶ μετάλλων, περὶ βιοτεχνιῶν καὶ τῶν εἰς ταῦτα ἀπαιτουμένων ἐργαλείων καὶ ὑλικῶν.

Ἄριθ. 107.

Και - ρος και - ρος ν'αρ - χι - σω - με τα στα - χια ν'α - λω -

νι - σω - με' να κρύ - ψω - με στ'αμ - πα - ρι το κα - θα - ρο κρι -

θα - ρι. Να τ'α - λω - νι να το ν'αρ - χί - σω - με λοι - πον'

Τὰ παιδιά ἀνυψοῦσιν ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν ἀμφοτέρους τοὺς βραχίονας, τεταμένους ἰσχυρῶς πρὸς τὰ ὄπισθεν, καὶ ρίπτουσιν αὐτοὺς μετὰ δυνάμεως ἔμπρὸς πρὸς τὰ κάτω, μιμούμενα οὕτω τὴν διὰ κοπάνων ἀλώνισιν τῶν σιτηρῶν. Ἡ ἄσκησις αὕτη εἶναι πολὺ ὠφέλιμος, διότι, πλὴν τῶν κλειδώσεων τῶν βραχιόνων, ἐνισχύει καὶ τὰ νεῦρα καὶ αὐτὸ τὸ μυωνικὸν αὐτῶν σύστημα. Ἔτι δὲ καὶ ὀλόκληρον τὸν κορμὸν, ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἀνύψωσιν τῶν βραχιόνων τὸ παιδίον, μὲ ἓν βῆμα πρὸς τὰ ὀπίσω, κλίνει ὀλόκληρον τὸ σῶμα πρὸς τὰ ὀπίσω, εἶτα δὲ κατὰ τὴν καταπτώσιν τῶν βραχιόνων, ὀλόκληρον πάλιν τὸ σῶμα, καὶ μετὰ βαθείας κάμψεως, πρὸς τὰ ἔμπρὸς, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς.

Ἀνάπτυξις περὶ σιτηρῶν καὶ τῆς χρήσεως καὶ ὠφελείας αὐτῶν περὶ τῶν γεωργικῶν ἐργασιῶν καὶ τῶν εἰς ταύτας χρησιμευόντων ἐργαλείων κτλ.

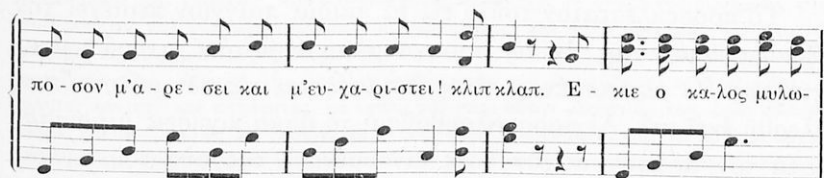
(Συνέχεια ἴσματος Ἄριθ. 106).

2. Εἰς τὸ μικρὸ σπιτάκι
 Λὲν κάθετοι ἀργός,
 Σηκώνει τὸ σφυρί του
 Κτυπᾷ, σιδηρουργός.
 Τὸ πρῶμὸν σίδηρον
 Κτυπᾷ, κτυπᾷ, κτυπᾷ.
 Τιγκ Ταγκ, Τιγκ Ταγκ, Τιγκ Ταγκ.
3. Ἰδρόνουν, κοπιάζουν
 Οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖ,
 Καὶ τὰ βαρέλια δένουν,
 Ἐστὸ ἔργον τακτικοί.
 Κρατοῦν ἔστο χέρι κόπατον,
 Κτυποῦν, κτυποῦν, κτυποῦν.
 Πουμ πουμ, Πουμ πουμ, Πουμ πουμ.

Ἀριθ. 108.

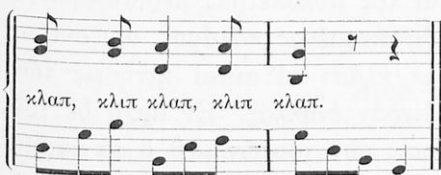
Ο μύλος γυρίζει ο μύλος κροτεί, κλιτ κλαπ' α!

ποσόν μ' ἀρέσει και μ' εὐχαριστεί! κλιτ κλαπ. Ε - κιε ο καλός μύλω-

νας γρηγορεί το ερόγον μετάξιν εμ - προς προχωρεί κλιτ

κλαπ, κλιτ κλαπ, κλιτ κλαπ.

2. Ὁ μύλος γυρίζει, ὁ μύλος κροτεῖ,
κλιτ κλαπ.

Ἄ! πόσον μ' ἀρέσει καὶ μ' εὐχαριστεῖ,
κλιτ κλαπ.

Γυρίζει, γυρίζει, ἀλέθει καλά,
Σιτάρι, κριθάρι και ἄλλα πολλά,
Κλιπ κλαπ, κλιπ κλαπ, κλιπ κλαπ.

3. Γυρίζεται πάντα τοῦ μύλου τροχοί,
κλιπ κλαπ.

Νά γείνη ἀλεῦρι, νά τρῶν οἱ πτωχοί,
κλιπ κλαπ.

Νά κάμνη κουλοῦρες πολλές ὁ ψωμάς,
Νά δίδ' ἡ μαμά δύο, τρεῖς και σ' ἡμᾶς,
Κλιπ κλαπ, κλιπ κλαπ, κλιπ κλαπ.

Τὸ προσφιλέστατον τοῦτο εἰς τὰ παιδιά παίγνιον περιέχει τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ἐν τῷ προηγουμένῳ περὶ τῶν σιτηρῶν ἀναπτύξεως. Ὁ ἀλωνισμένος σῖτος μεταφέρεται εἰς τὸν μύλον, ὅπως ἀλεσθῆ ἑκεῖ κτλ. Αἱ παρακολουθοῦσαι τὸ ἄσμα κινήσεις μιμοῦνται κατὰ τὸν πρῶτον στίχον τοὺς κινουμένους τροχοὺς τοῦ μύλου, ὅτε τὰ παιδιά περιστρέφουσιν ἀλλεπαλλήλως τὰς χεῖρας, ὀριζοντίως ἔμπροσθεν αὐτῶν, μὲ τεταμένους και κλειστοὺς τοὺς δακτύλους και ὀρθίας (οὐχὶ καθέτους) τὰς παλάμας. Μὲ τὸ «κλιπ κλαπ» παύει ἡ κίνησις τῶν τροχῶν και ἀντικαθίσταται διὰ κρούσεως τῶν χειρῶν ἔμπροσθεν και ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν, και ἐναλλάξ διὰ κροτήσεως τῶν ποδῶν. Πάντα δὲ ταῦτα πρέπει νὰ γίνωνται ἐν ἀκριβεστάτῳ χρόνῳ.

Κατὰ τὸν δεύτερον στίχον, μετὰ τὴν περιστροφικὴν κίνησιν τῶν τροχῶν, τὰ παιδιά μιμοῦνται τὰς μυλόπετρας, περιστρέφοντα τὴν μὲν ἐπὶ τὴν δὲ τὰς καλῶς ἐφαπτομένας παλάμας, ὀριζοντίως ἔμπροσθεν αὐτῶν. Μὲ τὸ «κλιπ κλαπ» αἱ αὐταὶ κινήσεις τῶν χειρῶν και τῶν ποδῶν, ὡς πρότερον ἐναλλάξ. Ἐν ἀρχῇ δὲ τοῦ τρίτου στίχου ἡ αὐτὴ πάλιν κίνησις τῶν τροχῶν, μεθ' ὃ τὰ παιδιά μιμοῦνται τὴν κίνησιν τοῦ ζυμώματος: ἐκτείνουσι μετὰ δυνάμεως τοὺς βραχίονας αὐτῶν πρὸς τὰ κάτω, κάμπτοντα συγχρόνως τοὺς δακτύλους βιαίως ἐπὶ τὴν παλάμην και πάλιν ἀναβιβάζοντα τοὺς βραχίονας μετὰ τῶν συνεσφιγμένων χειρῶν, ἃς ἀνοίγουσι μόνον κατὰ τὴν ἐκ νέου καταβίβασιν τῶν βραχιόνων και οὕτω καθ' ἑξῆς,

μέχρι τοῦ ληκτικοῦ «κλίπ κλάπ», ὅπερ καὶ πάλιν συνοδεύεται διὰ τῆς κρούσεως τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν.

Τὰ παιδιά ἐνταῦθα πολλάκις προσθέτουσι καὶ ἄλλας κινήσεις τῆς ἰδίας αὐτῶν ἐπινοήσεως, δηλ. πλάττουσι τὰ κουλούρια καὶ τρώγουσιν αὐτά. Εὐχαριστοῦνται δὲ πολὺ ὅταν καὶ κατ' ἄλλα παίγνια δύνανται νὰ ποικίλωσι τὰς ὁρισμένας ἀσκήσεις διὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν προσθηκῶν καὶ τροποποιήσεων. Ἐν τούτῳ δὲ ἀκριβῶς ἔγκειται ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰκανότης τῶν μητέρων ἢ παιδαγωγῶν, νὰ προκαλῶσι δηλαδὴ ὅσον δύνανται τὴν προαιρετικὴν δρᾶσιν καὶ τὸ ἐφευρετικὸν τῶν παιδίων, χωρὶς νὰ ἐπιτρέπωσιν εἰς αὐτὰ νὰ γίνωνται ὄχληρά ἢ καὶ νὰ ἐπιφέρωσιν οἰανδήποτε διατάραξιν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ὅλου παιγνίου. Ἄλλ' ἡ ἀρχικότης καὶ ἡ ἐκ ταύτης πειθαρχία ἀποκτάται μὲν ἐν πολλοῖς δι' ὑπομονῆς καὶ ἐπιμονῆς, πρὸ πάντων ὅμως προκύπτει ἐξ αὐτῆς τῆς δυνάμεως, τῆς σταθερότητος καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας τοῦ χαρακτῆρος, καὶ κατὰ συνέπειαν δύνανται νὰ θεωρηθῇ ὡς δώρημα, ὅπερ δυστυχῶς δὲν δύνανται νὰ μεταδοθῇ δι' ἀπλῶν ὁδηγῶν· ἡ δὲ κατέχουσα αὐτὸ κέκτηται τὴν δύναμιν ἄνευ φωνῶν καὶ ἐπιπλήξεων, μετὰ γλυκύτητος μάλιστα πάντοτε καὶ προῆτος, νὰ κρατῇ τὸν περὶ αὐτὴν μικρὸν ὄμιλον, ὅσον πολυάριθμος καὶ ἂν ἦναι, ὡς διὰ μαγείας ἐν πλήρει τάξει καὶ εὐθυμίᾳ, καὶ νὰ προάγῃ αὐτὸν μετ' ἀγάπης, ὅπως καὶ ὅσον θέλει, ἄνευ κόπου καὶ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἀντιστάσεως.

Ἀνάπτυξις περὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ ἄρτου, ἀπὸ τῆς σπορᾶς τοῦ σίτου κτλ. μέχρι τῆς ἐξαγωγῆς αὐτοῦ ἐκ τοῦ φούρνου. Περὶ τροφῆς ἐν γένει καὶ τῶν διαφόρων τροφίμων. Περὶ ποτῶν κτλ. Περὶ τῆς λειτουργίας τῆς πέψεως καὶ τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος. Περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς τροφῆς καὶ τῆς καταχρήσεως ταύτης. Περὶ τῶν κακῶν συνεπειῶν τῆς λαιμαργίας. Περὶ ἐνδεῶν καὶ ἐλεημοσύνης. Εὐγνωμοσύνη πρὸς τὸν Θεόν.

Ἄριθ. 109.

ρὸ' κτυ - πουν α - δι - α - κο - πως του μυ - λου το νε - ρο' κλιπ

κλαπ, κλιπ κλαπ, κλιπ κλαπ κλιπ κλαπ κλιπ κλαπ

Ὅμοιον τῷ προηγουμένῳ εἶναι καὶ τὸ παρὸν παίγνιον, μὲ τὴν διαφορὰν, ὅτι οἱ βραχίονες τώρα παριστῶσι τοὺς κοπίλους τοῦ μύλου καὶ κινουῦνται ἐν χρόνῳ ἄνω καὶ κάτω καὶ τοῦτο ἐναλλάξ· δηλ. ἐν ᾧ ὁ εἷς βραχίων μετὰ δυνάμεως καταβιβάζεται, ἔχων τὴν χεῖρα συνεσφιγμένην εἰς πυγμὴν, ὁ ἕτερος τεταμένους ἐπίσης, ἀναβιβάζει τὴν πυγμὴν μέχρι τῆς μασχάλης, ὅτε καταβιβάζεται πάλιν οὗτος, ἀναβιβαζομένης τῆς ἑτέρας πυγμῆς μέχρι τῆς μασχάλης καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς, κρουομένων συγχρόνως καὶ τῶν ποδῶν ἐν ἀκριβεστάτῳ χρόνῳ. Τὸ παίγνιον τοῦτο δύνανται νὰ παίξωσι τὰ παιδιά καὶ καθήμενα, ὅτε, ἀντὶ νὰ τείνωσι τοὺς βραχίονας πρὸς τὰ κάτω, κτυπῶσι τοὺς ἀγκῶνας, τὸν ἓνα μετὰ τὸν ἄλλον, ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ πάλιν ἐναλλάξ τοὺς πήχεις τὸν ἓνα μετὰ τὸν ἄλλον, ἐν ᾧ συγχρόνως παρακολουθοῦσι τὸν χρόνον καὶ διὰ τῆς ὑπὸ τὴν τράπεζαν ἐναλλάξ κρούσεως τῶν ποδῶν. Τὸ «κλιπ, κλαπ» συνοδεύεται πάλιν διὰ κρούσεως τῶν χειρῶν, ἧτις πρὸς τὸ τέλος διακόπτεται ὑπὸ τῆς κινήσεως τῶν ἀγκῶνων καὶ τῶν πήχεων, δηλ. μία κρούσις χειρῶν, εἷς κύπος πήχεων κ.τ.λ.

Ἀνάπτυξις περὶ τῆς κατασκευῆς τῶν μύλων· πόσα εἶδη μύλων

υπάρχουν. Περί τῶν κινητηρίων δυνάμεων, ἦτοι τῶν χειρῶν, τοῦ ἀνέμου, τοῦ ὕδατος, τοῦ ἀτμοῦ καὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ.

Ἀριθ. 110.

Εἶ - ναι μι - κρο - τα δα - κτυ - λα μου, δυ - να - μιν δεν
'Αλλ' εἰς το κα - θε προσ - ταγ - μα μου, προ - θυ - μα προσ-

ε - χουν. Πο - σα παι - γνι - δια λα λα λα,
ε - χουν.

κα - μουν τα δεκα μου δα - κτυ - λα, κα - μουν τα δεκα μου

δα - κτυ - λα, λα λα λα λα λα λα,

2
4
παι-ζουν πια-νο, σολ λα σι ντο ρε ντο σι λα, παι-ζούν κλα-ρι-

2
4
νετ-το λα λα λα λα λα, παι-ζουν κι-θα-ραν ταν ταν ταν ταν

2
4
ταν ταν ταν ταν παιζουν αρ-πα κλιν κλιν κλαγκ.

Ἰδιαίτερα ἄσκησις τῶν δακτύλων. Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ πρώτου μέρους τοῦ ὄσματος τὰ παιδιά κινουῦσι μεμονωμένως τοὺς δακτύλους ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν, ὅτε μὲν ἀνὰ ἕνα ἀντίστοιχον ἐκάστης χειρὸς, τοὺς ἀντίχειρας π. χ. τοὺς δεικτικούς κ.τ.λ. ὅτε δὲ ἀντιθέτως, δηλ. τὸν ἀντίχειρα τῆς μιᾶς καὶ τὸν μικρὸν τῆς ἄλλης χειρὸς κ.τ.λ. Καὶ τοῦτο ὅτε μὲν καθέτως, ὅτε δὲ ὀριζοντίως, ἢ καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς τραπέζης. Ἡ ἄσκησις αὕτη διὰ τὰ μικρὰ εἶναι δυσχερεστάτη, ἐπειδὴ οἱ δάκτυλοί των δὲν ἔχουν ἀκόμη τὴν πρὸς μεμονωμένην κίνησιν ἀπαιτουμένην εὐκίνησιαν. Δι' ὃ καὶ πρέπει νὰ ἐπιμείνη ἡ μήτηρ ἢ ἡ νηπιαγωγὸς νὰ γίνωνται αἱ κινήσεις ὅσον τὸ δυνατὸν ἀκριβέστερον καὶ ἐντονώτερον, ὥστε γὰ ἐπιτευχθῆ τὸ ζητούμενον, ὅπερ δὲν κατορθοῦται, ἐὰν αἱ ἀσκήσεις ἐκτελῶνται νωθρῶς καὶ ἀμελῶς.

Κατὰ τὸ «παίζουσι πιάνο», τὰ παιδιά, κρατοῦντα καθέτως τὴν ἀριστερὰν χεῖρα, κάμπτουσιν ὀριζοντίως τοὺς δακτύλους ὅλους ὁμοῦ, καλῶς συνεσφιγμένους καὶ παριστώσι δι' αὐτῶν τὸ πιάνο. Διὰ δὲ τῶν δακτύλων τῆς δεξιᾶς θίγουσιν ἀλληλοδιαδόχως τοὺς τῆς ἀριστερᾶς, παίζοντα τὸ «σολ, λα, σι» κτλ. Ἀκολουθῶς σχηματίζουσι τὸ πιάνο διὰ τῆς δεξιᾶς καὶ παίζουσι μὲ τὴν ἀριστερὰν, ἢ τέλος παίζουσι δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν ἐπὶ τῆς τραπέζης.

Μετέπειτα, κινουῦντα διαφοροτρόπως τοὺς δακτύλους παριστάνουσι διάφορα μουσικὰ ὄργανα, κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ ἤσματος. Διὰ τὸ κλαρινέττον κρατοῦσι καθέτως πάλιν τὰς χεῖρας, τὴν μίαν ὅμως, οὐχὶ ἀπέναντι, ἀλλὰ κατόπιν τῆς ἄλλης καί, κάμπτοντα ἐλαφρῶς τοὺς δακτύλους, κινουῦσιν αὐτοὺς ἀλλεπαλλήλως, ὡς κλείοντα δῆθεν τὰς ὀπὰς τοῦ κλαρινέττου. Διὰ τὴν κιθάραν ἀναβιάζουσι τὴν ἀριστερὰν ὑψηλά, παριστάνοντα οὕτως, ὅτι κρατοῦσι δι' αὐτῆς τὴν κιθάραν, ἐν ᾧ διὰ τῆς δεξιᾶς μιμοῦνται τὴν κίνησιν τῆς διὰ τῶν δακτύλων πλῆξεως τῶν χορδῶν, καθ' ἣν ὁ ἀντίχειρ κινεῖται τὸ πλεῖστον. Τέλος διὰ τὴν ἄρπαν κρατοῦσι τὰς χεῖρας ὀρθίως πάλιν ἐνώπιόν των, τὴν μίαν κάτωθεν τῆς ἄλλης, κάμπτοντα δὲ ταχέως τὰς δύο πρώτας φάλαγγας τῶν δακτύλων, πλήττουσι δῆθεν δι' αὐτῶν τὰς χορδὰς τῆς ἄρπας, ἢ ὅλας διὰ μιᾶς, ἢ τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην, δηλ. ἢ διὰ μιᾶς κάμπτουσιν ὅλους τοὺς δακτύλους ὁμοῦ, ἢ τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον.

Ἐνάπτυξις περὶ κρότων καὶ ἤχων, περὶ φωνῆς, περὶ μουσικῆς καὶ μουσικῶν ὀργάνων.

Αἱ ὁδηγίαι αὐταὶ τῶν μεμονωμένων ἀσκήσεων τῶν δακτύλων, καὶ ἰδίως αἱ τοῦ πιάνου, δύνανται τὰ χρησιμεύουσι καὶ διὰ τὸ ὑπ' ἀριθ. 73 ἤσμα τοῦ Β'. τεύχους τῶν Ρυθμικῶν Παιγνίων, ὅπερ ἐκεῖ ἀνήκει εἰς τὸ διὰ τῶν πλίνθων τοῦ Δ'. δώρου κατασκευασζόμενον ὄργανον ἢ πιάνο.

Εὐχαριστοτέρον εἰς τὰ μικρὰ καὶ ὀφέλιμον συνάμα εἰς τὴν διανοητικὴν αὐτῶν ἀνάπτυξιν εἶναι νὰ συνδυάζονται ἐνίοτε τὰ ὁμοειδῆ παίγνια, ἢ νὰ παίζονται ταῦτα διαδοχικῶς τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο, δι' οὗ ἀναπτύσσεται ἡ παρατηρητικὴ τῶν παιδίων δύναμις, ὡς πρὸς τὴν εὔρεσιν τῶν ὁμοιοτήτων καὶ τῶν διαφορῶν καὶ ποικίλων ἄλλων συνδυασμῶν. Οὕτω δύνανται, ἀφ' οὗ ὀφθοδόμησαν π. χ. τὸ ὄργανον διὰ τῶν πλίνθων τοῦ Δ'. δώρου καὶ ἐτραγώδησαν τὸ ὑπ' ἀριθ. 73 ἤσμα του, νὰ σχηματίσωσιν ἀμέσως καὶ τὸ διὰ

τῶν χειρῶν ὄργανον καὶ νὰ τραγοῦδήσωσι τὸ παρὸν ὑπ' ἀριθ. 110 ᾄσμα καὶ τ' ἀνάπαλιν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐγείρονται ἐκ τῶν θρανίων καί, σχηματίζοντα κύκλον, παίζουσι τὸ παιγνιδάκι «ἓνα ἤθελα βιολάκι» ἢ τὸ «εἰς τὸ δάσος συναυλία» καὶ ἄλλα παρόμοια. Ἡ ἄσκησις καὶ εἰς τὰ τέκνα τῆς ἀφοσιωμένης μήτηρ, ὅσον καὶ ἡ ἀντικαθιστώσα αὐτὴν νηπιαγωγός, οὐδόλως δυσκολεύονται εἰς τοὺς συνδυασμοὺς τούτους, ἀπαύστως δὲ ἐπίνοοῦσι χάριν αὐτῶν νέα μέσα τέρψεως καὶ ὠφελείας.

Ἄριθ. 111¹.

Πο - τε κα - τω ποτ' ε - πα - νω, ποτ' ε - χει, ποτ' ε -
 δω, και μα - κραν μου και πλη - σι - ον, προς τα ε - δω, προς τα ε - χει.

Ὡς καὶ ἐν τῷ οικείῳ τόπῳ ἐσημειώθη, τὸ ᾄσμα τοῦτο δύναται νὰ χρησιμεύσῃ καὶ διὰ τὰς ἀσκήσεις τῶν χειρῶν, ἔάν, συμφώνως πρὸς τὰ προστάγματα αὐτοῦ, τὰ παιδιά κινῶσι τοὺς βραχίονας διαδοχικῶς καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις. Ἀλλὰ καὶ διὰ μόνων τῶν χειρῶν καὶ τῆς κάμψεως τῶν δακτύλων, δύναται νὰ ἐκτελῶσιν αὐτό, κινοῦντες αὐτοὺς διαδοχικῶς ἄνω, κάτω, ἐδῶ, ἐκεῖ κτλ. ὅλους ὁμοῦ ἢ καὶ ἀνὰ ἓνα μεμονωμένως. Ἡ ἄσκησις ὅμως αὕτη εἶναι δυσκολωτέρα τῆς δι' ὀλοκλήρου τοῦ βραχίονος ἐκτελουμένης.

Ἄνάπτυξις περὶ κινήσεων, διευθύνσεων, ἀποστάσεων κτλ.

¹ Β'. τεῦχος Ρυθμικῶν Παιγνίων Ἄρ. 39.

Ἄρθ. 112¹.

Μα και α - νοι - κτή πα - λα - - μη
Και με ε - να δα - κτυ - λο μου

ημι - πο - ρει τ' αυ - το να κα - μη.
κα - τορ - θω - νω τον σκο - πο - μου.

Ἄφου ἐκτελεσθῇ ἡ ἄσκησις διὰ τῆς ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ κύβου ἐπιθέσεως τῆς ἀνοικτῆς παλάμης, ἐπιτίθενται καὶ οἱ δάκτυλοι ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον ἐπὶ μίαν τῶν κορυφῶν τοῦ κύβου, ἀναγκάζοντες αὐτὸν οὕτω νὰ σταθῇ ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ταύτης κορυφῆς. Πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται ὁ δάκτυλος νὰ κρατῇ αὐτὸν στερεῶς, ὅπερ εἶναι δύσκολον διὰ τὰ μικρὰ καὶ ἀποτελεῖ τὴν διὰ τοῦ παιγνίου τούτου ζητουμένην ἄσκησιν συγχρόνως δὲ τὸ παιδίον ἐξακολουθεῖ νὰ περιστρέφῃ τὸν κύβον διὰ τῶν δακτύλων τῆς ἄλλης χειρὸς. Ἄλλ' ἀντὶ τοῦ κύβου δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι καὶ κούτια μικρὰ καὶ διάφορα ἄλλα ἀντικείμενα.

Ἀνάπτυξις περὶ ποδῶν, περὶ βάσεων καὶ στηριγμάτων, περὶ στερεότητος καὶ ἰσορροπίας τῶν σωμάτων περὶ ἀλληλοβοηθείας.

¹ Β'. τεύχος Ρυθμικῶν Παιγνίων Ἄρ. 50.

Ἄρθ. 113.¹

Χε - ρι το παι - δι α - πλω-νει, κυ - βον ευ - χο - λα σι -

ζω - νει κυ - βος ει - ναι υ - ψω - με νος, στον α - ε - ρα κρε - μα -

σμε-νος' αν το χε - ρι τον α - φη - ση, παφ θα πε - ση, θα κτυ -

πη - ση, θα κτυ - πη - ση' κα - τω ο κυ - βος μου πε -

¹ Β'. τεύχος Ρυθμικῶν Παιγνίων Ἄρ. 44.

σιε - νος, πε - ρι - με - νει ο καὶ - με - νος, δυ - ο - दा - κτυ - λοι προ -

φθανουν, τον ευ - ρι - σκουν, και τον πλανουν και τον πια - νουν.

Τὸ παίγνιον τοῦτο ἐπίσης ἀποτελεῖ ὠφελιμοτάτην ἀσκησιν πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν δακτύλων καὶ ἐπίτευξιν τῆς ζητουμένης εὐκινησίας αὐτῶν. Εἶναι ἀρκούντως περιγεγραμμένον ἐν τῇ οἰκειῷ τόπῳ, ὅθεν καὶ συμπληροῦμεν μόνον αὐτὸ ἐνταῦθα ἐνθυμίζοντες, ὅτι πᾶσα ἀσκησις πρέπει νὰ εἶναι βαθμιαία, δηλ. προβαίνουσα ἀπὸ τὰ ἐλαφρότερα εἰς τὰ βαρύτερα, ἀπὸ τὰ εὐκολώτερα εἰς τὰ δυσκολώτερα, ἀπὸ τὰ ἀπλούστερα εἰς τὰ συνθετώτερα καὶ πολυπλοκώτερα, ἀπὸ τὰ συντομώτερα εἰς τὰ ἐκτενέστερα κτλ. Οὕτω καὶ κατὰ τὰς διὰ τοῦ παιγνίου τούτου ὑποδεικνυόμενας ἀσκήσεις τὰ παιδιά πρέπει νὰ σηκώνωσι διὰ τῶν δακτύλων πρῶτον ἐλαφρὰ ἀντικείμενα, τὰς μικρὰς σφαίρας, τὸν κύβον τοῦ Β' δώρου κτλ. νὰ σηκώνωσι δὲ ταῦτα διαδοχικῶς δι' ὅλων τῶν δακτύλων οἷον διὰ τοῦ πρώτου καὶ τρίτου, πρώτου καὶ τετάρτου, πρώτου καὶ πέμπτου. Εἶτα διὰ τοῦ δευτέρου καὶ τρίτου, δευτέρου καὶ τετάρτου, δευτέρου καὶ πέμπτου, διὰ τοῦ τρίτου καὶ τετάρτου, τρίτου καὶ πέμπτου, καὶ τέλος διὰ τοῦ τετάρτου καὶ πέμπτου, ὅπερ εἶναι τὸ δυσκολώτερον καὶ ἐπίπονον εἰς τὰ μικρὰ, ἀδύνατον μάλιστα εἰς τὰ πολὺ μικρὰ ἢ καὶ εἰς ἀγύμναστα καὶ ἀδέξια παιδιά. Ἄφ' οὗ ὅμως ἀσκηθῶσι βαθμηδὸν διὰ τῶν μικρῶν καὶ ἐλαφρῶν ἀντικειμένων,

ἐκάστοτε δὲ καὶ ἐπὶ περισσοτέραν ὥραν, ἀσκοῦνται ἔπειτα εἰς τὸ νὰ ἐγείρωσι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον μεγαλῆτερα ἢ καὶ ἀπλῶς βαρύτερα ἀντικείμενα, οἷον κλειδιά, κουτία, διάφορα ξύλινα ἀντικείμενα, λίθους κτλ. Μὴ λησμονῶμεν, ὅμως ὅτι ὅσον ὠφέλιμος εἶναι ἡ ἄσκησις, τόσον ἐπιβλαβὴς εἶναι ἡ ἐκ τῆς καταχρήσεως ταύτης ἐξάντλησις τῶν δυνάμεων. Γούτου ἔνεκα οὐ μόνον ἡ ἡλικία, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ καρῆσις καὶ ἡ σωματικὴ δύναμις ἡ ἀδυναμία τοῦ παιδὸς πρέπει νὰ μᾶς παρέχῃσι τὸ μέτρον τῆς τε διαρκείας τῶν ἀσκήσεων καὶ τοῦ εἶδους καὶ βάρους τῶν πρὸς ταύτας παρεχομένων ὑλικῶν. Γενικῶς δὲ μάλιστα κανὼν διὰ τὴν νηπιακὴν ἡλικίαν πρέπει νὰ εἶναι, ὅτι διὰ τοῦ παιγνίου καὶ τῆς τέρψεως σκοπὸν ἔχομεν νὰ διατηρήσωμεν διαρκῶς τὴν χαρὰν, τὴν συμπάθειαν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν μικρῶν πρὸς ὅ,τι καὶ ἂν ἐπιχειρήσωμεν νὰ ἐκτελέσωμεν μετ' αὐτῶν.

Ἐνάπτυξις περὶ τῆς πτώσεως τῶν σωμάτων, περὶ βάρους, σύγκρισις τοῦ βάρους διαφόρων ἀντικειμένων.

Ἄριθ. 114.

Κα - τω ο αν τι - χειρ, ε - πα - ν'ο δει - κτι - κος,

κα - τω ο με - σαι - ος, πα - ν'ο πα - ρα - με - σος

κα-τω ο μι - κρος, κα-τω ο μι - κρος, τω - ρα τα

δε - κα μη λησ-μο - νη - σε - τε ε - να το αλ - λο

να χαι - ρε - τη - σε - τε, να χαι - ρε - τη - σε - τε.

χαι - ρε - τε, χαι - ρε - τε, χαι - ρε - τε.

Τὸ παίγιον τοῦτο, δι' οὗ περαίνομεν τὴν παροῦσαν σειρὰν τῶν πρὸς ἄσκησιν τῆς χειρὸς παιγνίων, εἶναι τὸ δυσκολώτατον πάντων, καθ' ὅσον, ἐν ᾧ εἷς τινὰ τῶν προηγουμένων αἱ μεμονωμένοι τῶν δακτύλων κινήσεις ἐγίνοντο τῇ βοήθειᾳ τῆς ἑτέρας τῶν χειρῶν ἐναλλάξ, ἤδη ἀμφότεραι αἱ χεῖρες συγχρόνως ἐκτελοῦσι τὰς ἀσκή-

σεις ταύτας ἐλευθέρως, ἄνευ οὐδεμιᾶς βοήθειας. Ἀλληλοδιαδόχως λοιπὸν τὰ παιδιά, κρατοῦντα τὰς χεῖρας καθέτως ἐνώπιόν των, τὴν μὲν ἀπέναντι τῆς δέ, καταβιβάζουσι καὶ ἀνυψοῦσιν ἐλευθέρως καὶ μεμονωμένως τοὺς ἀντιστοίχους δακτύλους τῶν δύο χειρῶν, ἀναλόγως τῶν προσταγμάτων τοῦ ἕσματος, μέχρις οὗ κατὰ τὸ «νὰ χαιρετήσετε», ἢ ταχύτης τῶν κινήσεων ἐπιταχύνεται καὶ ἐπαναλαμβάνεται τὸ αὐτὸ κατὰ βούλησιν μέχρι τέλους. Κατὰ δὲ τὸ «χαίρετε» ἢ κάμψις τῶν δακτύλων ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν γίνεται ταυτοχρόνως καὶ ἐπαναλαμβάνεται μέχρι τοῦ τέλους. Ἄλλ' ἢ ἐπιτυχία καὶ ἡ ὠφέλεια τῶν ἀσκήσεων τούτων ἐξαρτᾶται πρὸ πάντων ἐκ τῆς τάσεως τῶν δακτύλων καὶ τῆς ἀκίνησιός των παρακειμένων ἄλλων δακτύλων, οἵτινες πρέπει νὰ κρατῶνται ὄρθιοι καὶ προσκεκολλημένοι ὁ εἰς πρὸς τὸν ἄλλον, εἰς τρόπον ὥστε διαδοχικῶς αἱ κλειδώσεις τῶν πρώτων φαλάγγων τῶν κινουμένων δακτύλων νὰ κινῶνται ἰσχυρῶς καὶ ἀνεξαρτήτως τῶν παρακειμένων, ὅπερ ἰδίως διὰ τὸν λειχανὸν καὶ τὸν μικρὸν εἶναι δυσχερέστατον.

Ἡ ἄσκησις αὕτη εἶναι ἐξόχως ὠφέλιμος εἰς τὴν εὐκίνησιάν των δακτύλων, οὐ μόνον διὰ τὸ κλειδοκύμβαλον καὶ ἄλλα μουσικὰ ὄργανα, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀπείρους ἄλλους χειρισμούς, ὧν ἡ ἐπιτυχία ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς εὐκαμψίας καὶ τῆς δυνάμεως τούτων.

Κατὰ τὸ ἕσμα τὰ δάκτυλα παριστῶσι δέκα ἀδέλφια ἢ συμμαθητάς, οἵτινες χαιρετῶνται ἀμοιβαίως μετὰ φιλικῶν νευμάτων ἢ βαθυτάτων ὑποκλίσεων.

Τὰ παιδιά παίζουσι τὸ παίγιον τοῦτο καὶ ὡς ληπτικὸν δηλαδὴ, ἀφ' οὗ παίξωσί τινα ἐκ τῶν παιγνίων τῆς χειρός, ἀποχαιτῶσι ταῦτα διὰ τῶν χαιρετισμάτων τοῦ παρόντος. Δύνανται δὲ πρὸς μεγαλητέραν τέρψιν δύο πλησίον ἀλλήλων καθήμενα παιδιά νὰ συμπλέξωσι τοὺς βραχιόνάς των, οὕτως ὥστε οἱ δάκτυλοι τῆς χειρός τοῦ ἐνὸς παιδίου νὰ χαιρετίσωσι τοὺς τοῦ ἄλλου.

Ἀνάπτυξις περὶ εὐγενοῦς συμπεριφορᾶς, περὶ φιλίας καὶ ἀγάπης καὶ ἀντιπαράθεσις τῶν κακῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἐναντίων, δηλ. τῶν ἀγενῶν τρόπων, τῆς κακίας καὶ τῆς ἀδιαφορίας, ὅπερ

λίαν ἐπιτυχῶς κατορθοῦται διὰ καταλλήλων ἠθικῶν διηγημάτων.

Ὅτι ὅμως ἐλέχθη ἤδη καὶ περὶ τῶν ἄλλων ληκτικῶν παιγνίων ἐκάστης σειρᾶς ἐπαναλαμβάνεται καὶ διὰ τὸ παρόν, ὅτι δηλ. τὰ παίγνια ταῦτα οὐδέποτε πρέπει νὰ παίζονται κατὰ συνέχειαν τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο, ἀλλὰ κατ' ἐκλογὴν μόνον καὶ ἀναλόγως τῶν περιστάσεων καὶ αὐτῶν τῶν διαθέσεων τῶν παιδίων, διὰ νὰ εἶναι πάντοτε προσφιλεῖς εἰς αὐτὰ καὶ νὰ ἐκτελῶνται ἐκάστοτε μετὰ πλειοτέρου ἐνδιαφέροντος καὶ κατὰ συνέπειαν μετὰ πλειότερας ἐπιτυχίας. Διότι ὅρος πάσης ἐπιτυχίας καθ' ὅλας τὰς δράσεις ἡμῶν εἶναι ἡ σύμπραξις ὄλων τῶν δυνάμεων, ἧτοι ἡ ἑναρμόνιος συμμετοχὴ τῆς τε ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος. Πρὸς τὸ δυσχερὲς λοιπόν, ἀλλὰ καὶ σπουδαιότατον καὶ ὑψηλὸν τοῦτο τέρμα πρέπει βαθμηδὸν μὲν, ἀλλ' ἀπαύστως νὰ καθοδηγῶμεν προῤῥαίτατα τὰ ἐμπεπιστευμένα ἡμῖν μικρά, ὅπως διευκολύνωμεν αὐτὰ καὶ καθιστῶμεν αὐτὰ μετέπειτα ἰκανὰ πρὸς τὴν ὅσον ἔνεστι τελειότεραν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἱεροῦ αὐτῶν προορισμοῦ.

ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΠΑΙΓΝΙΩΝ ΠΡΟΣ ΑΣΚΗΣΙΝ ΤΗΣ ΧΕΙΡΟΣ

7.

ΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΙΓΝΙΑ ΚΙΝΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΔΡΟΜΟΥ.

ΕΥΘΥΓΡΑΜΜΑ.

Ὑπεδείξαμεν ἐν τοῖς προηγουμένοις, ὅσον ἐπέτρεπεν τοῦτο τὸ σύντομον τοῦ ἔργου, πάντα τ' ἀφορῶντα τὰ παίγνια καὶ ἕσματα τῆς σφαίρας, τοῦ βόλου, τοῦ κυλίνδρου, τοῦ κύβου· τὰ τῆς οἰκοδομητικῆς καὶ τὰ πρὸς ἄσκησιν τῆς χειρὸς καὶ τῶν δακτύλων. Πάντα ταῦτα, ὡς ἀποτελοῦντα τὰ μέσα τῆς τε σωματικῆς ἀναπτύξεως καὶ τῆς βαθμιαίας πνευματικῆς ἀφυπνίσεως τῶν βρεφῶν καὶ τῶν

νηπίων, χρησιμεύουσιν εἰς τὰς μητέρας καὶ τὰς τροφούς, ὅσον καὶ εἰς τὰς νηπιαγωγούς καὶ τὰς παιδαγωγούς.

Νῦν προβαίνομεν εἰς μεγαλητέραν ἡλικίαν. Τὰ νήπια ἀπὸ τριῶν ἐτῶν καὶ ἄνω ἔμαθαν ἤδη νὰ κάμνωσι χρῆσιν τοῦ σώματός των. Μεγίστην δ' αἰσθάνονται χαράν, διότι περιπατοῦσι *μόνα*, μεταφέρονται *μόνα* ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, τρώγουσι *μόνα*, ἄπτονται *μόνα* τῶν περὶ αὐτὰ πραγμάτων. Τοῦτο οὐ μόνον τὴν ἔμφυτον εἰς τὰ παιδιά ὀρμὴν τῆς κινήσεως ἱκανοποιεῖ, ἀλλ' εἶναι καὶ τὸ πρῶτον καὶ ἀσφαλέςτατον μέσον τῆς διὰ τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων ἀντιλήψεως τῶν περιβαλλόντων αὐτὰ ἀντικειμένων. Τὰ νήπια ἐκτελοῦσιν οὕτως ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῶν περιηγήσεις ἐντὸς τοῦ δωματίου, τῆς αὐλῆς τοῦ κήπου, καθ' ἃς πραγματικῶς ἀνακαλύπτουσι τὸν ἐκτὸς ἑαυτῶν κόσμον καὶ λαμβάνουσι πείραν τῶν ἰδιοτήτων αὐτοῦ καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν σχέσεως καὶ ἀναφορᾶς αὐτῶν τῶν ἰδίων.

Ἐμφυτον δὲ καὶ ζωηροτάτην αἰσθάνονται τὴν ἐν αὐτοῖς ἀνάγκην τῆς κινήσεως, τοῦ δρόμου, τῆς ὀρχήσεως καὶ τοῦ μετὰ τῶν ὀμιλήκων αὐτοῖς παιγνίου. Δὲν ἀρκοῦσιν αὐτοῖς τοῦ λοιποῦ αἱ ἀπλαῖ κινήσεις τῶν χειρῶν, οὐδ' εὐρίσκουσιν ἱκανὴν τέρψιν εἰς τὰ τεχνικὰ ἀθύρματα, καθ' ἃ τὸ ἐπίλοιπον σῶμα καὶ μάλιστα οἱ πόδες διατελοῦσιν ἐν σχετικῇ τινι ἀκινήσίᾳ. Κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην ἡ κίνησις, ἡ ἀδιάλειπτος κίνησις ὀλοκλήρου τοῦ σώματος δὲν εἶναι μόνον φυσικὴ ὀρμή, ἀλλ' ἀνάγκη ἀφευκτος εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ αὔξησιν αὐτοῦ τοῦ σώματος, ὅσον καὶ ἡ τροφή, ὁ ὕπνος, ἡ μετὰ τὴν κόπωσην ἄνεσις κ.τ.λ. Ἔνεκα τούτου τὰ μικρὰ δυσσαρεστοῦνται ἢ μᾶλλον ἀδυνατοῦσι νὰ μένωσιν ἡσυχά· μάταια δὲ εἶναι τὰ παραγγέλματα τῶν γονέων ἢ διδασκάλων «ἡσυχάσατε, μὴ τρέχητε». Τὰ ὑγιᾶ παιδιά πάντοτε θὰ εὐρίσκωνται ἐν κινήσει, οὐδὲ κατορθοῦσι μάλιστα νὰ περιπατῶσιν ἡσύχως, ἀλλ' ἀπαύστως τρέχουσι, πηδῶσι, χορεύουσιν. Ὅποιαν λοιπὸν ἀνάγκην ἀγρούπνου ἐπιβλέψεως, καὶ ἀκαταπαύστου ὀδηγίας ἔχουσιν! Οὐδὲ κατ' αὐτὰ τὰ παίγνια τῶν πρέπει νὰ μένωσιν ἐντελῶς ἐλεύθερα καὶ ἄνευ ὀδηγίας, ἐπειδὴ ἔνεκα τῆς ἀπειρίας καὶ τῆς ἀκρισίας τῶν ταχέως

βαρύνονται ἢ παρεκτρέπονται εἰς ἀταξίας καὶ ἐπομένως οὐδ' ὠφελούονται, οὐδ' εὐχαριστοῦνται ἐκ τούτων, ὅπερ δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν ἐκ τοῦ ὅτι πάντοτε αἱ ἄτακτοι αὐταὶ παιδιαὶ ἀπολήγουσιν εἰς παράπονα, εἰς διαπληκτισμοὺς καὶ εἰς δάκρυα. Τὸ παίγνιον λοιπόν, ὡς περιέχον τὴν κίνησιν εἶναι ἔμφυτος ὁρμή, ἀνάγκη τοῦ παιδός, καθ' ὅσον ὑποβοηθεῖ τὴν φυσικὴν καὶ ψυχικὴν ἀνάπτυξιν αὐτοῦ. Οὐχὶ ὅμως τὸ ἄσκοπον καὶ ἀκανόνιστον παίγνιον, ἀλλ' ἐκεῖνο ὅπερ, ἐν ἀγνοίᾳ τῶν μικρῶν, τείνει διὰ τῆς τέρψεως εἰς τὴν ἐναρμόνιον ἀνάπτυξιν αὐτῶν.

Ὁ Φρόεβελ, ὁ ἔξοχος καὶ μοναδικὸς εἰς τὸ εἶδος τοῦτο παιδαγωγός, μόνος ἴσως ἐν τῇ χορίᾳ τῶν φιλοσόφων παιδαγωγῶν, κατενόησε τὴν φύσιν καὶ τὰς ἐμφύτους τάσεις τοῦ παιδός, διότι κατῴρθωσε νὰ ἐπαναφέρῃ, οὕτως εἶπεῖν, ἑαυτὸν εἰς τὴν ψυχικὴν κατάστασιν τῆς παιδικῆς ἡλικίας· ἔπαιζεν αὐτὸς ὡς παιδίον μετὰ τῶν μαθητῶν του πάσης ἡλικίας· καί, προσλαβὼν αὐτὰ τὰ παιδιά ὡς συνεργούς, κατήρτησε μετὰ θαυμασίου ἐπιτυχίας σειρὰν ὄλην ψυχαγωγικῶν παιγνίων. Εἰς πολλὰ τούτων ὠδηγήθη καὶ ἐκ τῆς τάσεως τῶν παιδῶν τοῦ νὰ προτιμῶσι νὰ μεταχειρίζονται ἑαυτοὺς εἰς δρασὶν ζῶσαν καὶ αὐτενεργόν, βαθμηδὸν δὲ καὶ εἰς παράστασιν διαφόρων ὑποθέσεων διηγήσεων καὶ παραμυθιῶν, ὧν αὐτοὶ φυσικώτατα καὶ ἐντελέστατα ὑποκρίνονται τὰ πρόσωπα. Ἐπὶ τῶν παρατηρήσεων λοιπῶν τούτων, ὠδηγούμενος καὶ ὑπὸ μητρικῆς ὄλως πρὸς τὰ παιδιά στοργῆς, κατήρτησε τὸ σοφώτατον καὶ ἐντελέστατον παιδαγωγικόν του σύστημα, καθ' ὃ σκόπιμος διαδοχὴ κινήσεως καὶ ἀνέσεως, δράσεως καὶ παρατηρήσεως, ἐργασίας καὶ παιγνίου, συντελοῦσι μετὰ τέρψεως, χαρᾶς καὶ εὐθυμίας εἰς τὴν βεβαίαν διέγερσιν καὶ ἀνάπτυξιν ὅλων τῶν δυνάμεων τοῦ παιδός.

Καὶ τὰ μὲν ῥυθμικὰ παίγνια περιλαμβάνουσι τὰς σωματικὰς ἀσκήσεις, αἱ ποικίλαι ἐπὶ τῶν φροεβελιανῶν δώρων ἀσχολίαι τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν καὶ αἱ πολυειδεῖς ἐργασίαι τὴν καλλιτεχνικὴν μόρφωσιν τοῦ παιδός. Οὐχ ἦττον ὅμως πάντα τὰ μέσα ταῦτα τῆς ἀναπτύξεως συνδέονται στενώτατα πρὸς ἄλληλα. Οὕτως

ἢ διὰ τῶν δώρων ἀναπτυχθεῖσα ἔννοια συνεχίζεται ἐν τῷ ῥυθμικῷ παιγνίῳ καὶ συμπληροῦται διὰ τῶν διαφορῶν ἐργασιῶν καὶ τἀνάπαλιν αἱ ἐν τῷ ῥυθμικῷ παιγνίῳ περιεχόμενα ἔννοια ἀναπτύσσονται ἔτι μᾶλλον διὰ τῶν ποικίλων ἀσχολιῶν καὶ ἐργασιῶν. Διὰ τῆς ἁρμονικῆς λοιπὸν ταύτης συμπράξεως ὅλων τῶν παιδαγωγικῶν μέσων, ἅτινα ἐπ' αὐτῶν τῶν φυσικῶν τοῦ παιδὸς τάσεων βασιζονται καὶ αὐτὴν τὴν πορείαν τῆς φύσεως παρακολουθοῦσιν, ἐπιτυγχάνεται θαυμασίως ἢ ζητουμένη βαθμιαία σωματικὴ καὶ ψυχικὴ τοῦ παιδὸς μόρφωσις.

Αἱ σωματικαὶ ἀσκήσεις, ἅς περιλαμβάνουσι τὰ ῥυθμικὰ παίγνια, βασιζονται μὲν ἐπὶ τῶν γενικῶν κανόνων τῆς τε ὑγιεινῆς καὶ τῆς καθόλου γυμναστικῆς, ἀποτελοῦσιν ὅμως ἰδίαν σειρὰν, λογικῶς καὶ βαθμηδὸν προβαίνουσαν, ἀναλόγως τῆς ἡλικίας τῶν παίδων. Συνδέονται δὲ αὗται στενωτάτα μετὰ τῆς ὀρχήσεως καὶ ὠδικῆς, ἔνεκα αὐτῆς πάλιν τῆς φυσικῆς τάσεως τοῦ παιδὸς τοῦ νὰ συνοδεύῃ πάντοτε τὰς κινήσεις του μετὰ χοροῦ καὶ ἄσματος. Καὶ ὄντως παρὰ φύσιν θὰ ἦτο, καὶ ἐπομένως ὅλως παράλογον, ἐὰν ἐπεβάλωμεν εἰς τὰ μικρὰ τῆς ἡλικίας ταύτης ν' ἀσκῶνται μηχανικῶς μόνον, μὲ ξηρὰ προστάγματα, ἄνευ ῥυθμικῶν κινήσεων καὶ σημάτων, καὶ ἄνευ τῶν ζωογονούντων ταῦτα ἄσμάτων.

Παίγνια λοιπὸν καὶ διὰ τὴν ἄσκησιν τοῦ σώματος. Παίγνια μὲ χοροὺς καὶ τραγουδάκια, πρὸς χαρὰν καὶ τέρψιν τῶν μικρῶν μας!

Ἐκεῖ δὲ ἐν τῷ μέσῳ τῆς πλήρους ζωῆς κινήσεως, εἰς τὴν χαρὰν καὶ τὴν εὐθυμίαν τῶν μικρῶν προστίθεται ἡ ὑπόθεσις τοῦ παιγνίου καὶ διὰ τῆς ἔννοιας τοῦ ἄσματος διεγείρεται ἡ παρατηρικὴ δύναμις τοῦ παιδὸς ὡς πρὸς τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἀπομιμούμενα ἀντικείμενα, πρόσωπα, ζῷα κτλ. (μῦλος, ψαράκια, μέλισσαι, γεωργὸς κτλ.).

Προστίθεται καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς καλαισθησίας διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἐκτελουμένων παιγνίων, ὡς πρὸς τὴν ἁρμονίαν τῶν ἄσμάτων, τὴν χάριν τῶν κινήσεων καὶ τὴν τελειότητα τῶν σημάτων.

Τέλος προστίθεται αὐτῇ ἡ αὐτενεργὸς δράσις αὐτοῦ τοῦ παι-

δὸς ὡς ἀτόμου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ δρώντων παιδίων, ὡς περιληπτικοῦ ἀτόμου, ἦτοι μικρᾶς κοινωνίας, καθ' ὅσον τὸ παιδίον τάχιστα συναισθάνεται, ὅτι ἐκ τῆς προσοχῆς καὶ τῆς δεξιότητος ἑαυτοῦ καὶ τῶν συμπαικτόρων του ἐξαρτᾶται ἡ ἐπιτυχῆς ἐκτέλεσις τοῦ παιγνίου. Ἴδου λοιπὸν κοινωνία ἐν σμικρῷ καὶ παντοειδεῖς ἀφορμαὶ πρὸς ἐξάσκησιν ἀμοιβαίων ὑποχρεώσεων καὶ παραχωρήσεων.

Ἐκ τούτου πρῶτως μορφοῦται ὁ χαρακτήρ τοῦ παιδός, διότι καθοδηγεῖται καὶ συνειθίζει νὰ ἐπιτηρῇ ἑαυτὸν καὶ τὰς κινήσεις του, ὅπως καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν λοιπῶν συνιέλῃ εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ παιγνίου.

Καὶ οὕτω διδάσκεται νὰ ὑπέιχῃ εἰς τὸν νόμον τοῦ παιγνίου καὶ ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ ἐξ αὐτῆς τῆς τρυφερᾶς ἡλικίας παρασκευάζεται νὰ ὑπέιχῃ ἐν τῷ χρόνῳ μετὰ τῆς αὐτῆς ἀγάπης καὶ προθυμίας εἰς τὸν ἠθικὸν νόμον!

Διὰ νὰ φθάσῃ ὅμως τὸ παιδίον εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δράσεως, πρέπει νὰ μορφωθῇ, νὰ παρασκευασθῇ καὶ νὰ καθοδηγητῆται ἐξακολουθητικῶς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Οὕτω π. γ. δὲν ἀρκεῖ ἡ νηπιαγωγὸς νὰ διδάξῃ μηχανικῶς τὸ παίγνιον, ἐκγυμνάζουσα τὰ παιδιά ἀπλῶς χάριν τῆς σωματικῆς ἀσκήσεως καὶ ἐκτελοῦσα αὐτὸ μετ' αὐτῶν. Σκοπὸς τῶν ῥυθμικῶν παιγνίων εἶναι νὰ ἐλύσῃ πρωτίστως τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν προσοχὴν ἐκάστου παιδός καὶ νὰ παρασκευάσῃ αὐτόν, οὕτως ὥστε νὰ κατανοήσῃ τὸ παίγνιον κατὰ τε τὰς λεπτομερείας καὶ τὴν γενικὴν αὐτοῦ πλοκὴν. Τότε μόνον δύναται νὰ λάβῃ τὴν ἐν τῷ παιγνίῳ ἀνήκουσαν αὐτῷ θέσιν καὶ νὰ ὠφεληθῇ ἐξ αὐτοῦ σωματικῶς καὶ πνευματικῶς.

Πρὸς ἐπιτυχῆ λοιπὸν καὶ κατὰ τοὺς κανόνας τῆς φροεβελιανῆς ἀναπτύξεως ἐκμάθησιν ῥυθμικοῦ τινος παιγνίου πρέπει ἡ μήτηρ, ἢ ἡ παιδαγωγός, πρῶτον νὰ εἰσαγάγῃ τὰ παιδιά εἰς τὴν ἐννοίαν αὐτοῦ ἐν γένει καὶ ἰδιαίτερος τὴν τοῦ ἄσματος, ὅπερ εὐκολώτερον καὶ πληρέστερον ἐπιτυγχάνει ἐκθέτουσα τὴν ὑπόθεσιν ἐν εἰδει διηγήσεως καὶ καθοδηγοῦσα τὰ παιδιά εἰς τὴν παρᾶστασιν καὶ ἀπομίμησιν ταύτης. Μετὰ τοῦτο εὐκολώτατα ἐκμανθάνουσι τὰς

λέξεις καὶ τὸ ἄσμα. Εἶτα καθοδηγεῖ αὐτὰ εἰς τὴν αὐτενεργὸν ἀντίληψιν τοῦ σχήματος, ὅπερ αὐτὰ τὰ ἴδια διὰ τοῦ σώματος αὐτῶν πρόκειται νὰ διαγράψωσιν, ἐκτελοῦντα κανονικῶς τὰς ὑπὸ τοῦ παιγνίου ἐπιβαλλομένας θέσεις, κινήσεις, κάμψεις καὶ στροφάς· κατορθώνει δὲ τοῦτο, πρὸς μεγίστην χαρὰν καὶ εὐχαρίστησιν τῶν παιδιῶν (ἐννοεῖται ἔτι μᾶλλον τῶν μεγαλητέρων), ὀδηγοῦσα αὐτὰ νὰ σχηματίσωσιν αὐτὸ τὸ σχῆμα διὰ ξυλαρίων, διὰ κύβων ἢ πλινθίδων, ἐπὶ τῆς δικτυωτῆς ἐπιφανείας τῆς τραπέζης των, ἢ νὰ ἰχνογραφῶσιν αὐτὸ ἐπὶ ἀβακίων ἢ ἐπὶ χάρτου γραμμογραφίας. Μετὰ τοῦτο ἀσφαλῶς προβαίνει εἰς τὴν ὀλικὴν ἐκτέλεσιν τοῦ παιγνίου, συμπληροῦσα τὰ προδιδαχθέντα διὰ τῶν καταλλήλων βηματισμῶν καὶ κινήσεων τῶν χειρῶν καὶ ὀλοκλήρου τοῦ σώματος, ἀναλόγως τῶν εἰδικῶν ἀπαιτήσεων οἰασδήποτε τῶν ποικίλων σειρῶν τῶν παιγνίων τούτων. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τὰ κυρίως γυμναστικὰ ταῦτα ῥυθμικὰ παίγνια διαιροῦνται

1) Εἰς παίγνια κινήσεως καὶ δρόμου, ὑπερδιαιρούμενα εἰς εὐθύγραμμα καὶ εἰς κυκλικά.

2) Εἰς παίγνια κυρίως ὀρηστικά.

3) Εἰς παίγνια ἀπομιμητικά.

4) Εἰς παίγνια πρὸς ἄσκησιν τῶν αἰσθητήριων ὀργάνων, τῆς μνήμης, τῆς κρίσεως κτλ.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρων σειρῶν τὸ παρὸν Γ' τεῦχος, ἐκ τῶν εὐκολωτέρων καὶ ἀπλουστερῶν πάντοτε προβαῖνον πρὸς τὰ δυσκολώτερα καὶ συνθετώτερα, περιέχει τὰ εὐθύγραμμα παίγνια τῆς κινήσεως καὶ τοῦ δρόμου, ἐν συνδυασμῶ πρὸς τὰ τοῦ εἴδους τούτου ἀπομιμητικά καὶ κυρίως ὀρηστικά.

Ὅθεν τὸ παρὸν τεῦχος περιλαμβάνει·

α') Ἐμβατήρια·

β') Παίγνια βαδίσματος μετὰ γυμναστικῶν ἀσκήσεων·

γ') Παίγνια δρόμου καὶ ἀπομιμήσεως καὶ

δ') Παίγνια μετὰ βαδίσματος ἑλικοειδοῦς καὶ καμπυλογραμμίου, καὶ παίγνια κυρίως ὀρηστικά.

ΣΕΙΡΑ ΠΡΩΤΗ

ΕΜΒΑΤΗΡΙΑ¹

ΒΑΔΙΣΜΑ ΚΑΤ' ΕΥΘΕΙΑΣ ΓΡΑΜΜΑΣ

Ἀριθ. 115.

Ζωηρῶς

Απ' τον υ - πνο σας παι-δια λα λα λα λα λα λα

ση-ζω - ψη - τε με ζω - δια λα λα λα λα λα

¹ Τὰ ἔμβατήρια ταῦτα δὲν συνδέονται ἀδιασπᾶστος μὲ τὴν ἔννοιαν καὶ τὸς κινήσεις τοῦ παιγνίου, ὡς τοῦτο θέλει παρατηρηθῆ εἰς τὰ ἀμέσως μετέπειτα, ὅπου τὸ ἄσμα ἔνθυμιζει τὸ παίγνιον, ὡς πρὸς τὴν γενικὴν ἐκτύλιξιν, ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὰς λεπτομερείας τῶν κινήσεων καὶ διευθύνσεων αὐτοῦ. Ἔνεκα τούτου ταῦτα χρησιμοποιεῖσιν ἀδιακρίτως εἰς τὰς ποικίλας διευθύνσεις, στρωφᾶς καὶ κάμψεις τῶν ποικιλωτάτων βαδισμάτων δύναται δὲ καὶ ν' ἀντικατασταθῶσιν ὑπὸ ἄλλων ἔμβατηρίων, καταλλήλων ὅμως πάντοτε διὰ παιδία τῆς ἡλικίας ταύτης.

η χρο-ση α - να - το λη στη σχο - λη μας προσ - κα - λει

λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα

λα λα λα λα λα λα λα

Βάδισμα ἀπλοῦν. Στάσις καλὴ τοῦ σώματος, ἥτις κατορθοῦται εὐκολώτερον, ἐὰν τὸ βάδισμα κατασταθῇ ἐντονώτερον καὶ τὸ βῆμα ἡχηρότερον. Τὰ παιδιά ἀνὰ ἓν ἢ ἀνὰ δύο, ἢ καὶ ἐναλλάξ τοῦτο, βραδύτερον καὶ ἀνὰ τρία ἢ καὶ τέσσαρα, βαδίζουσι τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου, ἐλευθέρως, ἢ κρατούμενα ἐκ τῶν χειρῶν ἢ ἐκ τῶν βραχιόνων.

Σκοπὸς τῶν ἐμβατηρίων τούτων εἶναι νὰ μάθωσι τὰ παιδιά νὰ βαδίζωσι στερεῶς καὶ τακτικῶς, οὐ μόνον διὰ τῆς ἐκγυμνάσεως καλῆς στάσεως τοῦ σώματος καὶ κανονικῆς κινήσεως τῶν ποδῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἔξεως τῆς τάξεως καὶ τῆς πειθαρχίας ἐν γένει, δι' ὧν συνεπιθίζουσι νὰ βαδίζωσι τὸ ἐν πλησίον ἢ κατόπιν τοῦ ἄλλου, ἐπιτηροῦντα ἑαυτὰ καὶ τὰ πλησίον αὐτῶν παιδιά, ὅπως ὁμοῦ συμμορφῶνται ἐγκαίρως πρὸς τὰ ὑπὸ τῆς διδασκάλου διδόμενα προστάγματα καὶ παραγγέλματα. Ἀλλὰ πάντα ταῦτα εἶναι κατ' ἀρχάς δυσχερέστατα εἰς τὰ νήπια, ὧν πολλὰ ἴσως καὶ ἐβράδυναν ἀρχῆθεν ν' ἀποκτήσωσι στερεότητα ἐν τῷ βαδίσματι. Ἀπαιτεῖται λοιπὸν μεγίστη ἐπιείκεια καὶ στοργή

πρὸς τὰ μικρὰ καὶ ὑπομονὴ κατὰ τὴν ἐκγύμνασιν αὐτῶν! Ἡ δὲ προνοητικὴ νηπιαγωγὸς (ἢ ἡ μήτηρ) πρέπει νὰ φροντίζῃ, ὅσον δύναται, νὰ διατηρῇ ἀδιάσπαστον τὴν τέρψιν καὶ διαρκῆς τὸ ἐπαγωγὸν τοῦ παιγνίου· καθόσον παίγνιον εἶναι καὶ πρέπει νὰ ᾔηται μὲ ὅλας τὰς περιεχομένας ἀσκήσεις, αἵτινες κατὰ συνέπειαν οὐδέποτε πρέπει νὰ κατασταθῶσιν ἐπίπονοι καὶ βαρεταί, ὅπερ κάλλιστα προλαμβάνεται διὰ τῆς συχνῆς μεταβολῆς τούτων, ἐπειδὴ διὰ τῆς ποικιλίας καὶ τῆς ζωηρότητος τῶν κινήσεων διατηροῦνται ζωηρὰ τὸ τε ἐνδιαφέρον καὶ ἡ φαιδρότης τῶν μικρῶν.

Ἄριθ. 116.

Μετρίως

Ἡ. Τανταλίδου

Ο ἡ-λιος τα βου-να χου - σω-νει, ἡ - με-ρα λαμπει χα-ρω -

πη υ - μνει τα καλλη της τ'αι - δο νι, κα - θε που-λα-κι ξε-λαϊ -

δει τρα - γού-δια θε-λει να ει - πῃ.

2. Μὲ στόματ' ἄπειρα ἢ φύσις.
Τὸν πλάστην τῆς δοξολογεί.
Σήκω καὶ οὐ ν' εὐχαριστήσης
Ἐκεῖνον ποῦ μᾶς εὐλογοεῖ.
3. Σήκω, ν' ἀκούσης μελωδίας.
Σήκω, τὴν φύσιν νὰ χαρῆς,
Καὶ ν' ἀναπνεύσης εὐωδίας,
Σήκω, παιδί μου, ἔνωρίς.
4. Ἡ ὥρα εἶν' εὐλογημένη
ὅποιος σηκώνεται πρωῖ.
Ἐκεῖνον ἢ ζωὴ εὐφραίνει.
Ἐκεῖνος κόσμον ἔννοεῖ.

Τὸ αὐτὸ βάδισμα, ἀλλ' ἀντὶ νὰ προβαίνωσιν ἀπλῶς πρὸς τὰ ἔμπροσ, ὀδηγοῦνται τὰ παιδιά βαδίζοντα νὰ σχηματίζωσι γραμμὰς καθέτους, ὀριζοντίας, πλαγίας κ.τ.λ. λαμβάνοντα πάντοτε γνῶσιν τοῦ τι πράττουσι καὶ καθοδηγούμενα νὰ ἐπιτηρῶσιν αὐτὰ ἑαυτὰ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ προβαλλομένου σχήματος.

Ἄριθ. 117.

Μετρίως

H. Τανταλίδου

Γο-νεις μου μετ'α - γα - πης σας ευ - χοιμ' εκ ψυ -

χης, ο νε - ος τουτος χρο - νος να ει - ναι ευ - τυ -

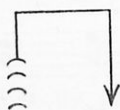
χ^ης, ο νε-ος τουτος χρο-νος να ει-ναι ευ-τυ-

χ^ης

2. Ἐκεῖνος ποῦ μ' ἀκούει
Ἀπὸ τὸν οὐρανόν,
Ποτὲ δὲν ἀποκρούει,
Δεήσεις ταπεινῶν

3. Εἶναι καλός, γνωρίζω,
Καλὸς εἰς τοὺς καλοὺς,
Θά κάμῃ, τὸ ἐλπίζω,
Τοὺς χρόνους σας πολλοὺς.

4. Κινεῖται τοῦ Ὑψίστου
Τὸ ἔλεος πολὺ,
Ὅταν γιὰ τοὺς γονεῖς του
Παιδι παρακαλεῖ.

Τὰ αὐτὰ πάλιν. Τὰ παιδιά βαδίζοντα ἐννοῦσι τὰς καθέτους
πρὸς τὰς ὀριζοντίας καὶ σχηματίζουσι τετράγωνα, ἢ τὰς πλαγίας

πρὸς ἀλλήλας καὶ σχηματίζουνσι τρίγωνα κ.τ.λ. Ἐὰν τὰ παιδιά ἦναι πολλὰ (ὀκτώ ἢ δώδεκα) δύναται νὰ καταρτίζωσι πλήρη καὶ καταφανῆ τὰ σχήματα ταῦτα· ἐὰν δὲ ἦναι ὀλιγώτερα, τότε ἐκτελοῦσι τὸ σχῆμα διὰ τοῦ βαδίσματος μόνον.

Ἄριθ. 118.

Μετρίως

Ο η - λι - ος χου - σω - νει τοὺς κα - μπους τα βου -

να. και τρα - γου - δουν που - λα - για τρα - γου - δια πρω - ι -

να και με χα - ρα με - γα - λη και

προ - θυ - μη καρ - δια εις το σχο - λει - ο πα -

λι - πη - γαι - νουν τα παι - δια. Κα - λως τα τα παι -

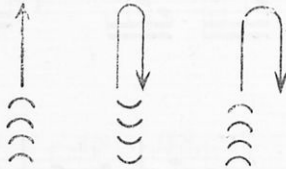
δα - κρια, θα κά - μω - μεν αρ - χη' ε - νω - στε τα χε -

ρα - κρια και μη - τε στη γραμ - μη.

Βάδισμα ἀπλοῦν μέχρι σημείου τινός, ὁτὲ μὲν πλησιεστέρου ὁτὲ δὲ ἀπωτέρου ἔπειτα ἐπιστροφή καὶ πάλιν ἐμπρὸς καὶ πάλιν ὀπίσω, πάντοτε κατ' εὐθείαν γραμμὴν. Ἡ ἐπιστροφή δύναται νὰ γείνη διὰ κάμψεως ὀλοκλήρου τῆς σειρᾶς, ὅτε τὸ πρῶτον παιδίον,

ἢ τὸ πρῶτον ζευγος, μένει μέχρι τέλους πρῶτον, ἢ διὰ στροφῆς ἐκάστου παιδίου ἐν ἧ εὐρίσκεται θέσει, ὅτε τὸ πρῶτον ἐναλλάξ γίνεται τελευταῖον καὶ τοῦτο πρῶτον.

Αἱ κάμψεις αὗται καὶ αἱ στροφαί, ὡς καὶ ὅλαι αἱ σωματικαὶ ἀσκήσεις καὶ μετακινήσεις, δεόν νὰ γίνωνται μετ' ἀκριβείας καὶ τάξεως κατὰ τοὺς κανόνας τῆς γυμναστικῆς.

Ἄριθ. 119.

Μετρίως

Βλε - πο - με - θα και πα - λι, κα - λῶς τα τα παι -

δια, Κ'αισ - θα - νο - μαι με - γα - λη χα - ρα εις την καρ -

δια.

2. Τὸ ἔργον θ' ἀρχίσῃ,
 Ὅ κώδων προσκαλεῖ,
 Νὰ φθάσῃ δὲν θ' ἀργήσῃ
 Ἡ ὥρα ἢ καλή.

3. Μαθήματα, τραγούδια,
 Παιγνίδι ζωηρό.
 Μ' αὐτὰ σὰν ἀγγελούδια
 Περνοῦμε τὸν καιρό.

Βάδισμα ἀπλοῦν ἐμπρὸς ἀνὰ δύο κλίσεις ἐπὶ δεξιὰ, μέτωπον καὶ πάλιν βάδισμα ἐμπρὸς κλίσεις ἐπὶ δεξιὰ (ζυγὸς ἀνὰ ζεύγη) καὶ πάλιν βάδισμα ἐμπρὸς κλίσεις ἐπὶ δεξιὰ εἰς τὰς θέσεις των.

Τὸ παίγνιον τοῦτο δύναται νὰ ἐκτελεῖται πρῶτον ὁλόκληρον μὲ τὰς κλίσεις ἐπὶ δεξιὰ, νὰ ἐπαναλαμβάνηται δὲ κατόπιν ὁλόκληρον μὲ κλίσεις ἐπ' ἀριστερὰ ἢ καὶ ἐναλλάξ, δηλ. μία δεξιὰ καὶ μία ἀριστερά, δι' οὗ ὅλος μεταβάλλεται τὸ σχῆμα.

Ἀριθ. 120.

Μετρίως

Το φρο-νι-μο παι-δα-κι δὲν εἶ-ναι ο-κνη-

ρο' πη-γαι-νει στο σχο-λει-ο, δὲν χα-νει τον και-

ρο: πι - γαι - νει στο σχο - λει - ο, δεν χα - νει τον και - ρο.

2. Ποτέ δὲν ἀντιλέγει, τοὺς ἄλλους δὲν λυπεῖ,
Καὶ ψεύματα δὲν λέγει ἢ λέξιν ἀπρεπῆ.
3. Μὲ σέβας κάθε μέρα προφέρει προσευχή,
Καὶ στρέφει πρὸς τὸν Πλάστη τὸν νοῦ καὶ τὴν ψυχή.
4. Τὸ φρόνιμο παιδάκι καθεὶς τὸ εὖ νοεῖ,
Καὶ εἶναι τοῦ σπιτιοῦ του χαρὰ παντοτεινή.

Βάδισμα ἀπλοῦν μὲ αὐξανομένην καὶ ἔλαττουμένην ταχύτητα ἔμπρὸς καὶ ὀπίσω, μετὰ κάμψεως ἢ μετὰ στροφῆς. Βάδισμα πλάγιον πρὸς τὰ δεξιὰ· βάδισμα πλάγιον πρὸς τ' ἀριστερά.

Ἄριθ. 121.

Ε - αν φι - λο - τι - μη - σθε, κ'ε - πι - με - λι αν

η - σθε, χα - ρα εἰς τοὺς γο - νεῖς σας καὶ εἰς τοὺς συγ - γε -

νεις σας. Λοι - πον και - ρο μη χα - νε - τε, προς -

ε - χε - τε, μαν - θα - νε - τε, και υ - στε - ρα θα τρε - ξω - με, θα

φα - γω - με, θα παι - ξω - με.

2. Ἐκεῖνος ποῦ προσέχει, πολλὰ καλὰ θὰ ἐχῆ.
 Προοδεύει καὶ μανθάνει καὶ ἀριστα λαμβάνει.
 Λοιπὸν καιρὸ μὴ χάνετε, προσέχετε μανθάνετε.
 Καὶ ὕστερα θὰ τρέξωμε, θὰ φάγωμε, θὰ ποιῶμε.

Βάδισμα κατ' εὐθείαν γραμμὴν ἔμπρός, ὀριζοντίως, διαγωνίως, δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Σκοπός: ἐγκύμνασις βηματισμῶν. Βῆμα πεζικόν, σημειωτόν, ἵππικόν, τροχάδην, καθ' ὅλους τοὺς κανόνας τῆς γυμναστικῆς, μὲ ἀύξανομένην καὶ ἐλαττουμένην ταχύτητα καὶ ποικίλας στροφάς.

Διὰ τῶν προηγουμένων ἐμβατηρίων τὰ παιδιά ἐξησκήθησαν

εἰς τὸ ἀπλοῦν, ἀλλὰ στερεὸν καὶ κανονικὸν βάδισμα καὶ τὰς διὰ τούτου καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις ἐκτελουμένας γραμμάς, εἰς καταρτισμὸν ποικίλων σχημάτων. Νῦν προστίθενται, ὡς νέα ποιικιλία, οἱ διάφοροι βηματισμοί, οὓς ὅμως βαθμηδὸν μόνον καὶ ἐν τῷ χρόνῳ, τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον διδάσκονται τὰ μικρά. Μετὰ δὲ τὴν ἐκμάθησιν τινῶν ἐξ αὐτῶν δύνανται οὗτοι νὰ ἐφαρμοσθῶσι μεμονωμένως ἢ καὶ ἐν συνδυασμῷ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ προηγούμενα παίγνια τοῦ ἀπλοῦ βαδίσματος.

Ἄρθ. 122.

Ζωηρῶς

Ω - ρα δι - α - λειμ - μα - τος, παν - σις του μα - θη - μα - τος

Θα βρε - θου - με τω - ρα ο - λοι στήν αυ - λη στο πε - ρι - βο - λι.

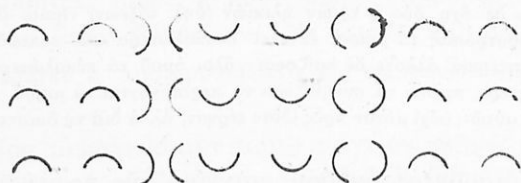
Τρα λα λα τρα λα λα τρα λα λα λα λα λα λα λα

Τρα λα λα τρα λα λα λα λα λα λα λα.

2. Ἐξω θὰ μιλήσωμε καὶ θὰ τραγοδήσωμε.
Τὶ ὠραῖα τραγουδάκια ξεύρουν τὰ καλὰ παιδάκια
Τρα λα λα, κ.τ.λ.
3. Τί χαρά! θὰ τρέξωμε. Τί χαρά θὰ παίξωμε.
Δόστου, δόστου τὸ σχοινάκι πῆδα, πῆδα τὸ παιδάκι.
Τρα λα λα κ.τ.λ.
4. Μὰ παιδιά, προσέχετε ἄτακτα μὴ τρέχετε.
Τὸ παιδί ποῦ κάτω πέσει, ἂν κτυπήσῃ θὰ πονέσῃ.
Τρα λα λα κ.τ.λ.

Βάδισμα ἐμπρὸς καὶ ὀπίσω, καὶ πλάγιον, καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, μὲ ποικίλας στροφὰς καὶ διάφορον χρόνον καὶ μὲ ὅλα τὰ εἶδη τῶν βηματισμῶν. Μὲ πηδήματα, μὲ ἓνα πόδι, μὲ κάθισμα καὶ μὲ κάμψιν τῶν γονάτων καὶ τῶν ἰσχύων μὲ βάδισμα ἐπὶ τῶν δακτύλων τῶν ποδῶν κτλ. Πάντα ταῦτα προπαρασκευάζει ἡ νηπιαγωγὸς σκοπίμως καὶ ἐν ἁρμονικῇ διαδοχῇ, ὥστε οὐδέποτε νὰ ἐπέλθῃ σύγχυσις ἐκ τῶν προσταγμάτων αὐτῆς· διότι τοῦτο οὐ μόνον τὴν τέρψιν τῶν μικρῶν ἤθελε διασπάσει, ἀλλὰ καὶ ὡς βεβαίαν συνέπειαν ἤθελεν ἐπιφέρει γενικὴν διατάραξιν καὶ ἀταξίαν.

1. 2. 3. 4. 5.

Ἐνὶ τῶν ἄνω μετακινήσεων τὰ παιδιά δύνανται μὲ τὸ αὐτὸ ἄσμα

να ἐκτελῶσι καὶ τὸ ἄνωθι σχῆμα. Πρὸς τοῦτο προβαίνοντα ἀνὰ ζεύγη ἀποτελοῦσι δύο ζυγούς με μέτωπον ἐμπρὸς Σχ. 1. προχωροῦσι βήματά τινα με βηματισμούς κατ' ἐκλογὴν τῆς νηπιαγωγοῦ, εἶτα σταματῶσι καὶ στρέφουσι τὰ μὲν τοῦ ἀριστεροῦ ζυγοῦ με κλίσειν ἐπὶ δεξιὰ πρὸς τὰ ἔσω, τὰ δὲ τοῦ δεξιοῦ ζυγοῦ με κλίσειν ἐπ' ἀριστερὰ πάλιν πρὸς τὰ ἔσω, ὥστε ν' ἀντιμετωπίζωνται αἱ νῦν σχηματισθεῖσαι δύο ἀπέναντι σειραὶ Σχ. 2.) (, αἵτινες τώρα ἐν τόπῳ ἐξακολουθοῦσιν ἄδουσαι καὶ ἀσχοῦμεναι.

Μὲ νέον πρόσταγμα κλίσεως, ἐπὶ δεξιὰ τῶν μὲν, ἐπ' ἀριστερὰ τῶν δέ, ἀποτελοῦσι πάλιν δύο ζυγούς, ἀντιθέτως τῶν πρώτων ἔχοντας τὸ μέτωπον Σχ. 3. , καὶ προβαίνοσιν με ἄλλους πάλιν βηματισμούς.

Νέον πρόσταγμα, νέαι κλίσεις, ἀλλ' ἀντιθέτως πάλιν, ὥστε αἱ νῦν σχηματισθεῖσαι δύο ἀντίθετοι σειραὶ νὰ στρέφωσιν ἀλλήλαις τὰ νῶτα, βλέπουσαι ἀντιθέτως πρὸς τὰ ἔξω Σχ. 4. (). Οὕτω δὲ ἰστάμεναι αἱ σειραὶ αὗται ἀσχοῦνται ποικιλοτρόπως, ἀπομακρυνόμεναι ἀλλήλων ἀντιθέτως, καὶ ἐπιστρέφουσαι πάλιν εἰς τὰς θέσεις των, ἕως οὗ διὰ νέων κλίσεων ἐπὶ δεξιὰ καὶ ἐπ' ἀριστερὰ ἀποτελέσωσι τοὺς ἀρχικοὺς ζυγούς με μέτωπον πρὸς τὰ ἐμπρός.

Ἐπανελημμένως ἐνθυμίζομεν καὶ ἐνταῦθα, ὅτι τὰ πρῶτα παίγνια ἐκάστης τῶν διαδεχομένων ἀλλήλας σειρῶν εἶναι τὰ ἀπλούστερα καὶ εὐκολώτερα, δυσκολώτερα δὲ καὶ πολυπλοκώτερα τὰ τελευταῖα, Ἄλλ' ἡ νοήμων καὶ στοργικὴ νηπιαγωγὸς ἐκλέγει ἐξ αὐτῶν ἐκάστοτε τὰ εἰς τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν παιδιῶν, ὧν προοίσιαι, ἀρμόζοντα. Ἐάν δὲ ἔχη δύο ἢ τριῶν ἡλικιῶν (δηλ. τάξεων) νήπια, ἄλλοτε μὲν, ἐπασχολοῦσα διαφοροτρόπως τὰ μικρά, ἐκτελεῖ δυσκολώτερα καὶ κοπιωδέστερα παίγνια μετὰ τῶν μεγαλητέρων, ἄλλοτε δὲ παίζουσιν ὅλοι ὁμοῦ τὰ εὐκολώτερα μετὰ τὰ μικρά· διότι τὰ μεγαλητέρα πρέπει νὰ συνηθίζωσι νὰ περιτοιῶνται τὰ μικρά καὶ νὰ παίζωσιν εὐχαρίστως μετ' αὐτῶν, οὐχὶ μόνον πρὸς ἰδίαν τέρψιν, ἀλλὰ διὰ νὰ διασεδάσωσιν ἐκεῖνα.

Διὰ τοῦ παρόντος ὀγδόου παιγνίου τῆς πρώτης σειρᾶς τῶν ἐμβατηρίων συμπληροῦνται αἱ τὰς ἀσκήσεις τοῦ εὐθυγράμμου βαδίσματος ἀποβλέπουσαι ὁδηγίαι. Δὲν πρέπει δὲ νὰ λησμονηθῇ

ὅ,τι καὶ ἀλλαγῶ τοῦ ἔργου τούτου ἐλέγχθη, ὅτι δηλ. τὰ παίγνια ταῦτα εἶναι ὑποδείγματα μόνον πρὸς καταρτισμὸν ἄλλων παρομοίων, ἐπὶ τῶν αὐτῶν ὁμῶς πάντοτε κανόνων συντεθημένων καὶ πρὸς τὸν αὐτὸν παιδαγωγικὸν σκοπὸν ἀποβλεπόντων. Οὐχ ἦττον ὁμῶς, ὡς εἶναι κατηρτισμένα, τὰ παρόντα παίγνια περιέχουσιν ἄφθονον ποικιλίαν ἀσκήσεων, καὶ ἐπομένως, ἐντόνως καὶ μετ' ἐνδιαφέροντος ἐκτελούμενα, δύνανται νὰ ἐπαρκέσωσι καὶ εἰς παιδία πολὺ μεγαλητέρας ἡλικίας. Ὅθεν αἱ διδάσκουσαι τὴν γυμναστικὴν δύνανται νὰ μεταχειρίζονται ταῦτα, καὶ ἰδίως τὰ δυσκολώτερα, πολὺ ἐπιτυχῶς πρὸς ὠφέλειαν καὶ τέρψιν τῶν μαθητηρίων καὶ αὐτῶν τῶν μεγαλητέρων τάξεων.

ΣΕΙΡΑ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΒΑΔΙΣΜΑ ΜΕΤΑ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΧΕΙΡΩΝ ΚΤΛ.

Τὰ παιδιά ἔμαθαν ἤδη νὰ βαδίζωσι τακτικῶς καὶ κανονικῶς, μεμονωμένως καὶ ἐν σώματι μετὰ τῶν ὁμιλικῶν τῶν ἠσυχθησάντων πρὸς τούτοις νὰ ἐκτελῶσι διαφοροὺς στροφὰς καὶ σχήματα μετὰ ποικιλωτάτων βηματισμῶν καὶ στάσεων. Τώρα πρόκειται νὰ προστεθῆ εἰς ταῦτα πάντα ἡ ἀσκήσις τῶν χειρῶν, τῆς κεφαλῆς, τοῦ κορμοῦ κτλ. μεμονωμένως πάλιν κατ' ἀρχὰς καὶ ἀπλούστατα, βαθμηδὸν δὲ ἐν συνδυασμῶ καὶ περιπλοκῇ.

Ἐναντιορῆτως ὁμῶς πληθὺν ὄλην ἀπλουστάτων καὶ οὐχ ἦττον ποικιλωτάτων ἀσκήσεων τῶν χειρῶν καὶ ὀλοκλήρου τοῦ σώματος παρέχει ἡ προσφιλεστάτη εἰς τὰ παιδιά πάσης ἡλικίας σφαῖρα.

Ἡ σφαῖρα τὸ παγκόσμιον τοῦτο παίγνιον πλήρης κινήσεως καὶ ζωῆς, δὲν εἶναι μόνον ἐν τῶν σπουδαιοτέρων Φροεβελιανῶν παιγνίων, ἀλλὰ πρὸ πάντων παίγνιον ἐξόχως Ἑλληνικόν, ἀπὸ τε τῆς ἀρχαιότητος καὶ μέχρι τῶν ἡμερῶν μας. Ἐνεκα τούτου τὰ παί-

για τῆς σφαίρας δικαίως κατέχουσι τὴν πρώτην θέσιν ἐν τῇ Β'. ταύτῃ σειρᾷ τῶν γυμναστικῶν ῥυθμικῶν παιγνίων. Καὶ ἐν μὲν τῇ περὶ Φροεβελιανοῦ συστήματος πραγματεία ἡμῶν¹ διάλαμβάνονται εἰδικῶς τ' ἀφορῶντα τὸ πρῶτον τοῦτο τῶν Φροεβελιανῶν δώρων. Συνοψίζοντες δὲ ἐνταῦθα τὰς διὰ τῆς σφαίρας ἐκτελούμενας κυριωτάτας ἀσκήσεις, διαιροῦμεν ταύτας εἰς βαθμίδας, ὡς ἑξῆς:

Α'. Βαθμὶς. Ἐξ μικραὶ μάλλιναι σφαῖραι, ποικίλων χρωμάτων, κρατούμεναι ἐκ μαλλίνου μίτου ἢ καὶ ἄνευ τούτου, ἐλεύθεροι. Τῆς βαθμίδος ταύτης τὰ παίγνια καὶ ἄσματα μετὰ τῶν ἀπαιτούμενων ὁδηγιῶν περιλαμβάνονται ἐν τῷ Α'. τεύχει τοῦ παρόντος ἔργου.

Β'. Βαθμὶς. Διὰ νήπια ἐπίσης, ἀλλὰ καὶ διὰ μεγαλύτερα παιδιά. Σφαῖραι διαφόρων μεγεθῶν καὶ χρωμάτων, μάλλινοι, πέτσιναι, ἐλαστικαὶ κ.τ.λ. τὰ παίγνια τῶν ὁποίων θέλουσιν ἐκτεθῆ κατωτέρω.

Γ'. Βαθμὶς. Διὰ μεγαλύτερα παιδιά: ποικίλαι σφαῖραι, ὧν τὰ παίγνια θέλουσι περιληφθῆ ἐν τῷ Ε'. τεύχει τοῦ παρόντος ἔργου.

Ἀριθ. 123.

Β'. Βαθμὶς παιγνίων σφαίρας.

Ἀσκήσεις καὶ παίγνια ἄνευ ἄσματος.

Σφαῖραι ποικίλαι κατὰ τε τὸ μέγεθος, τὸ χρῶμα καὶ τὴν ὕλην.

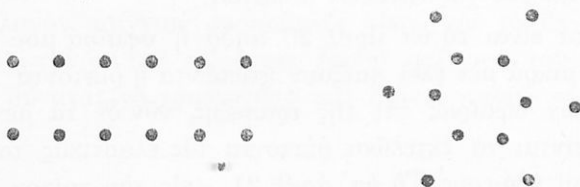
Α'. Ἀπλαῖ ἀσκήσεις.

1. Ἡ σφαῖρα ῥίπτεται ἐπὶ τὸν τοῖχον, μὲ τὰς δύο χεῖρας, χαμηλά, ὑψηλότερα καὶ τέλος ὑψηλά.
2. Ρίπτεται μὲ τὴν δεξιάν.

¹ «Τὸ Φροεβελιανὸν Σύστημα» σελ. 51.

3. Ρίπτεται με τὴν ἀριστεράν.
4. Ρίπτεται με τὴν δεξιάν, πῖνεται με τὴν ἀριστεράν καὶ τάνά-
παλιν.
5. Ρίπτεται ἐλευθέρως πρὸς τὰ ἄνω, χαμηλά, ὑψηλότερα καὶ
ὑψηλά.
6. Ρίπτεται με τὴν δεξιάν, πῖνεται με τὴν ἀριστεράν καὶ τάνά-
παλιν.
7. Τὰ αὐτὰ με δύο σφαίρας.
8. Δύο παιδιά ἀπέναντι ἀλλήλων ἰστάμενα ῥίπτουν καὶ πῖνουν
ἀμοιβαίως μίαν σφαῖραν.
9. Δύο παιδιά ῥίπτουν τὸ ἓν πρὸς τὸ ἄλλο καὶ πῖνουν δύο
σφαίρας.

Β'. Παίγνια σφαίρας ἐν κοινῷ.

Α'. Παίγνιον.

Τὰ παιδιά ἰστάμενα ἀπέναντι ἀλλήλων εἰς δύο γραμμάς, ἢ εἰς δύο κύκλους (μικρότερον ἐντὸς μεγαλητέρου), ῥίπτουν τὰς σφαίρας ταυτοχρόνως τὸ ἓν πρὸς τὸ ἄλλο. Δύο παιδιά μίαν σφαῖραν.

Β'. Παίγνιον.

Ἐν τῇ αὐτῇ θέσει, ἕκαστον παιδίον κρατεῖ μίαν σφαῖραν, ἢν ῥίπτει συγχρόνως τὸ ἓν πρὸς τὸ ἄλλο καὶ τοῦτο ὅλα τὰ παιδιά πάλιν ταυτοχρόνως. Ὅσαι σφαῖραι πέσουν δὲν σηκώνονται εἰμὴ εἰς τὸ τέλος τοῦ παιγνίου δι' οὗ τὰ ἀδέξια παιδιά, ὡς μὴ ἔχοντα

σφαιραν, μένουν άπλοϊ θεαται τών επιδεξιών, και τοϋτο χωρις να έγκαταλείψωσι την θέσιν των.

Γ' Παίγνιον.

Τά παιδιά, έν μετά τὸ άλλο, πλησιάζουν εις τὸν τοίχον ἐπὶ τὸν ὁποῖον ῥίπτουν τὴν σφαιραν· τίς θὰ ῥίψη περισσοτέρας φοράς, χωρις να πέση ἢ σφαιρα.

Δ'. Παίγνιον.

Εἰς τὴν Β'. ταύτην βαθμίδα τῶν παιγνίων τῆς ἐλευθέρας σφαιρας δύνανται να προσληφθῶσι και τινα παίγνια τῆς Α'. βαθμίδος, περιλαμβανόμενα έν τῷ Α'. τεύχει τοῦ παρόντος ἔργου, ἅτινα ὅλα συνοδεύονται ὑπὸ χαριστάτων ἁσμάτων.

Τοιαῦτα εἶναι τὸ ὑπ' ἀριθ. 20 πηδᾶ ἢ σφαιρά μου ἐδῶ», τὸ ὁποῖον τὰ μικρὰ μὲν ἐκεῖ παίζουν κτυπῶντα ἢ ῥίπτοντα τὰς δεδεμένας αὐτῶν σφαιρας ἐπὶ τῆς τραπέζης, νῦν δὲ τὰ μεγαλύτερα νήπια δύνανται να ἐκτελῶσι ῥίπτοντα τὰς ἐλαστικὰς τῶν σφαιρας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Τὸ ὑπ' ἀριθ. 21. «εἰς τὸν τοίχον ὑψηλά», και τὸ ὑπ' ἀριθ. 17. «τώρα ἀλλάζω τὸ παιγνίδι» ὅπερ τὰ μεγαλύτερα παιδιά εὐκολώτερα, ἐντελέστερα και πολὺ ζωηρότερα ἐκτελοῦσι, πρὸς μεγάλην αὐτῶν μάλιστα τέρψιν. Ὡς πρὸς τὰς λεπτομερεστερας ὁμως ὀδηγίας τῶν παιγνίων τούτων, μετά τῶν ἁσμάτων αὐτῶν, παραπέμπομεν εἰς τὸ Α'. τεῦχος τοῦ παρόντος ἔργου σελ. 14.

Ε'. Παίγνιον.

Τά παιδιά έν κύκλῳ ιστάμενα ῥίπτουσι τὰς σφαιρας (ἕκαστον ἀνά μίαν) ἐντὸς κανίστρου έν τῷ κέντρῳ τοῦ κύκλου εὐρισκομένου. Τὸ παίγνιον τοῦτο ἀποτελεῖ ἄσκησιν σκοποβολῆς, ὅθεν και

κατ' ἀρχάς τὰ παιδιά ἴστανται ἐν στενωτέρῳ κύκλῳ, δηλ. πλησιέστερον τοῦ κανίστρου· βαθμηδὸν δὲ εὐρύνουσι τὸν κύκλον, δηλ. ἀπομακρύνονται αὐτοῦ.

ΣΤ'. Παίγνιον.

Τὰ παιδιά ἀποτελοῦσι δύο σειράς, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων τίθενται ἐν ὄρισμα ἑπιπέδῳ κῶνοι ἢ καὶ σφαιραὶ μεγαλύτεραι. Καὶ τοῦ παιγνίου τούτου σκοπὸς εἶναι ἡ διὰ τῆς σκοποβολῆς ἀσκήσις τῆς χειρὸς καὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ. Ὅθεν τὰ παιδιά ἀνά ἐν προβαίνουσιν εἰς τὸ μέσον καὶ ῥίπτουσι τὴν σφαιρὰν τῶν πρὸς τοὺς κῶνους ἢ τὰς ἐν τῷ μέσῳ σφαιράς, προσπαθοῦντα νὰ ῥίψωσιν ἢ νὰ μετατοπίσωσιν τὸ κινητὸν τοῦτο σῆμα. Καὶ πάλιν κατ' ἀρχάς πρέπει νὰ ἴστανται πλησιέστερα καὶ βαθμηδὸν, ὅταν ἐκγυμνασθῶσι, ν' ἀπομακρύνωνται τοῦ σήματος.

Ἀνάλογον παίγνιον σκοποβολῆς εἶναι καὶ τὸ ὑπ' Ἀριθ. 34. ἐν τῷ Α'. τεύχει τοῦ παρόντος ἔργου παίγνιον τοῦ βόλου, οὗ τὸ ἔσμα δύναται νὰ χρησιμεύσῃ καὶ διὰ τὸ παρὸν παίγνιον τῆς σφαιράς.

ΤΕΛΟΣ Β'. ΒΑΘΜΙΑΟΣ ΠΑΙΓΝΙΩΝ ΣΦΑΙΡΑΣ

Ἀριθ. 124.

Σχεδὸν γοργῶς

Τα γε - ρα - ζία δε - ξία, τα γε - ρα - ζία α - ρι - στε -

ρα, πα - νο τα γε - ρα - κια, κα - τω τα γε - ρα - κια το παι -

γνι - δι πως μ'α - ρε - σει, τα γε - ρα - κια μου στη με - ση, τω - ρα

πα - λιν θά ζρα - τη - σω ε - να μπρος και τ'αλ - λο πι - σω

Τρα λα λα, πο - λυ κα - λα λα.

2. Τὸ κεφάλι δεξιᾶ, τὸ κεφάλι ἀριστερά,
 Πάνω τὸ κεφάλι, κάτω τὸ κεφάλι.
 Τὰ χεράκια τώρα βάζω, τὸ κεφάλι μου σκεπάζω.
 Θὰ μὲ δῆτε τώρα πάλι νὰ κουνήσω τὸ κεφάλι.
 Τρα λα λα, πολὺ καλά, τρα λα λα, πολὺ καλά.

Νῦν κυρίως εἰσερχόμεθα εἰς τὰ γυμναστικά παίγνια τῆς Β'.
 σειρᾶς, ὧν τὰ πλεῖστα συνδέονται μὲ τὸ ἄσμα αὐτῶν, πρὸ πάν-
 των ὅταν αἱ λέξεις τοῦ ἄσματος περιέχουσι τὰ προστάγματα ἢ
 τὰς ὀδηγίας τῶν διαφόρων κινήσεων καὶ μεταβολῶν τοῦ παι-
 γνίου. Τὰ πρῶτα πάλιν εἶναι τὰ εὐκολώτερα, τὰ δὲ τελευταῖα τὰ
 δυσκολώτερα.

Τὰ παίγνια ταῦτα ἅπαντα κατηρτίσθησαν μὲν ὅπως ἐκτελῶνται ἐν τῇ Νηπιαγωγείῳ
 ἢ ἐν τῇ Σχολείῳ ὑπὸ πολλῶν παιδιῶν ὁμοῦ· ἀλλ' αἱ σφοργικαὶ μητέρες καὶ αἱ νοήμονες
 οἰκοδιδάσκαλοι δύνανται κάλλιστα ν' ἀπλοποιήσωσι ἢ καὶ νὰ τροποποιήσωσιν αὐτά,
 ὥστε νὰ χρησιμεύωσι καὶ διὰ τὴν τέρψιν ὀλιγοτέρων παιδιῶν. Ἐννοεῖται δέ, ὅτι θὰ
 παίξωσι πάντοτε μετ' αὐτῶν καὶ αὐταὶ αἱ ἴδιαι. Ὅσαίς ὅμως δυνήθῳσι, δὲν θέλουσιν
 ἀποφεύγει νὰ συνάξωσι πλεῖότερα παιδιά συγγενῶν ἢ φίλων οἰκογενειῶν, ὅπως μετ'
 αὐτῶν ἐκτελῶσιν ἐντέλεστερα τὰ ῥυθμικὰ παίγνια, παρέχουσαι οὔτω πληρεστέραν καὶ
 τὴν ἐκ τούτων ὠφέλειαν εἰς τὰ φίλατα αὐτῶν.

Τὸ παρὸν παίγνιον περιέχει τὰς πρώτας γυμναστικὰς ἀσκήσεις
 τῶν χειρῶν καὶ τῆς κεφαλῆς. Μὲ τὸ α'. «τρα, λα, λα» τὰ παιδιά
 κροτοῦσι τὰς χεῖρας, στρεφόμενα περὶ ἑαυτὰ δεξιᾶ, μὲ τὸ δεύτερον
 ἀριστερά, καὶ τὰνάπαλιν.

Ἄριθ. 125.

Μετριώτατα

E - λει - ψε το χι - νι, κ' ἡλ - θες χε - λι - δο - νι

κ'ηλθες χε - λι - δο - νι, ε - ξυ - πνο που - λι.

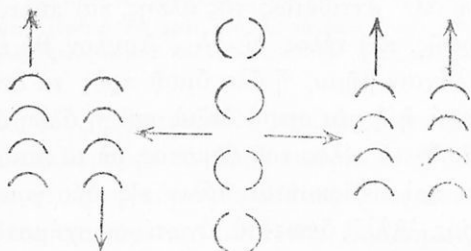
Η μι - κρη μας στε - γη κα - λως ηλ - θες λε - γει,

κα - λως ηλ - θες λε - γει και σε προσ - κα - λει.

2. Ἔλα, μὴ φοβῆσαι, τὴν φωλιά σου κτίσε,
 Τὴν φωλιά σου κτίσε, ἔλα, ἐπειδὴ
 Ἄσυλον θὰ εὕρῃς· εἶμαι νὰ τὸ ξεύρῃς,
 Εἶμαι νὰ τὸ ξεύρῃς, φρόνιμο παιδί.

Καὶ τὸ παρὸν ᾄσμα δὲν συνδέεται ἀδιασπᾶστος πρὸς τὰς ἀσκήσεις τοῦ παιγνίου, ἄς ἀπλῶς κανονίζει καὶ παιδρύνει διὰ τοῦ

ῥυθμοῦ αὐτοῦ, ὅθεν καὶ δύναται ν' ἀντικατασταθῇ δι' ἄλλου, τοῦ αὐτοῦ ὅμως πάντοτε χρόνου καὶ ῥυθμοῦ.

Τὰ παιδιά ἴστανται ἀνά ζεύγη ἀποτελοῦντα οὕτω δύο σειρὰς, ὧν ἡ μία κατὰ τὰς πρώτας στροφὰς τοῦ ἄσματος προχωρεῖ βήματά τινα ἔμπρός, ἡ δὲ ἄλλη, ἄνευ στροφῆς, βήματά τινα πρὸς τὰ ὀπίσω. Εἶτα τ' ἀνάπαλιν βαδίζει ἡ πρώτη σειρὰ, ἄνευ στροφῆς, πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ ἡ δευτέρα βήματά τινα ἔμπρός μέχρι τῆς ἀρχικῆς θέσεώς των, ὅπου μὲ τὸ «Πουλί» τοῦ ἄσματος στρέφουσιν ἀμέσως ἐν τόπῳ, τὰ ἡμίση παιδιά ἐκάστης σειρᾶς πρὸς τὰ δεξιὰ, τὰ δὲ λοιπὰ πρὸς τ' ἀριστερά, ὥστε νὰ εὐρεθῶσι τὰ ζεύγη ῥάχην πρὸς ῥάχην, ἤτοι αἱ δύο σειραὶ μέτωπον ἀντιθέτως πρὸς τὰ ἔξω. Οὕτω δὲ μὲ τὸ «ἡ μικρὴ μας στέγη» βαδίζουνσι τώρα ὀλίγα βήματα πρὸς τὰ ἔξω δηλ. πρὸς τὰς ἀντιθέτους φορὰς, καὶ πάλιν ὀπίσω μὲ στροφῆν, μὲ κάμψιν ἔξωθεν ἢ καὶ ἄνευ τούτων, βαδίζοντα πρὸς τὰ ὀπίσω, μέχρι τῆς θέσεώς των πάλιν, ὅπου μὲ τὸ «προσκαλεῖ» στρέφουσιν ἐκ νέου καὶ ἀποτελοῦσι τὰς δύο πρώτας σειρὰς, μέτωπον πρὸς τὰ ἔμπρός.

Μὲ τὴν β'. στροφῆν τοῦ ἄσματος γίνονται ἄλλαι ποικιλίαι

μετακινήσεων. Ούτως ἡ πρώτη σειρά δύναται νὰ μείνη ἀκίνητος καὶ ἡ β'. μόνον νὰ στραφῆ, φέρουσα τὸ μέτωπον πρὸς τὴν ἀντίθετον φορὰν τῆς πρώτης, καὶ τότε νὰ προβαίνωσιν ὀλίγα βήματα ἔμπρὸς ἐκάστη, ἀλλ' ἀντιθέτως τῆς ἄλλης, καὶ πάλιν ὀπίσω μετὰ ἢ καὶ ἄνευ στροφῆς, καὶ τέλος μὲ τὸ « Ἄσυλον θὰ εὐρῆς » νὰ προβαίνωσι μὲ πλάγιον βῆμα, ἢ ὅλα ὁμοῦ πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ ἔπειτα πρὸς τ' ἀριστερά, ἢ ἡ μία σειρά δεξιὰ καὶ ἡ ἄλλη ἀντιθέτως πρὸς τ' ἀριστερά. Εἰς δὲ τὸ τέλος τοῦ ἄσματος, μὲ τὸ παιδί», ἐν τῇ θέσει τῶν στρέφουσι καὶ εὐρίσκονται πάλιν εἰς δύο γραμμάς, μέτωπον πρὸς τὰ ἔμπρὸς. Ἄλλ' ὅπως τὰ ἀνωτέρω σχήματα δεικνύουσιν,

αἱ μετακινήσεις τῶν διευθύνσεων τῶν βαδισμάτων τούτων δύνανται νὰ ποικίλωνται καὶ ὡς ἐξῆς. Ὅταν τὰ παιδιά ἐν ἀρχῇ τῆς β'. στροφῆς εὐρεθῶσιν εἰς δύο σειρὰς ῥάχην πρὸς ῥάχην, ἀντὶ νὰ προβαίνωσι βήματά τινα πρὸς τὰ ἔμπρὸς, προβαίνωσι λοξῶς, δηλ. διαγωνίως, ἢ ἀμφοτέραι αἱ σειραὶ πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ τὰ ἀνάπαλιν, ἢ ἡ μὲν δεξιὰ, ἢ δὲ ἀριστερὰ καὶ τὰ ἀνάπαλιν ἐν τέλει δὲ πάλιν εὐρίσκονται εἰς δύο σειρὰς, μέτωπον ἔμπρὸς. Ἀπάσας τὰς ἐκτυλίξεις ταύτας τοῦ βαδίσματος τὰ παιδιά βαθμηδὸν μόνον ἐκτελοῦσιν, ἀσκούμενα εἰς αὐτὰς μεμονωμένως, τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην. Ἄφ' οὗ δὲ ἀσκηθῶσιν εἰς ταύτας ἀρκετά, προστίθενται ἀλληλοδιαδόχως διάφοροι ἐκ τῶν ἤδη γνωστῶν βηματισμῶν, κατὰ βούλησιν τῆς διδασκάλου, ἢ καὶ κατὰ προτίμησιν τῶν μικρῶν.

Ἐνταῦθα οὐ μόνον ἡ ἡλικία τῶν μικρῶν πρέπει νὰ κανονίῃ τὴν ἐκλογὴν καὶ τὴν διαδοχὴν τῶν βηματισμῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ ὥρα τοῦ ἔτους, διότι ἐν ὥρᾳ χειμῶνος π. χ. εἶναι εὐχάριστον καὶ ὠφέλιμον τὰ παιδιά νὰ ἐκτελοῦσι ζωνταῖους βηματισμούς, οἵτινες ἤθελον εἶσθαι ἐπιβλαβεῖς ἐν θερμῇ ἡμέρᾳ ἔαρος ἢ θέρους. Πρὸς τούτους δὲ ἡ διευθύνουσα τὰ παίγνια ταῦτα πρέπει νὰ ἔχη καὶ τὴν ἀπαιτουμένην καλαισθησίαν, ὥστε νὰ μὴ καθιστᾷ αὐτὰ φορτικά ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς συμπυκνώσεως ποικιλίας καὶ ἐξαντλή-

σεων. Ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες μάλιστα, μὲ τὰ ἄριστα ὑποδείγματα τῶν προγόνων ἡμῶν, πρέπει βαθῶς νὰ αισθανόμεθα, ὅτι πάντοτε τὸ ἀπλούστερον εἶναι καὶ τὸ ὠραιότερον, ὅπερ ἐφαρμόζεται εἰς τε τὰ σχήματα, εἰς τὰς κινήσεις κ.τ.λ. Τὸ αἶσθημα τοῦτο πρέπει πρωτίμως νὰ μεταδώσωμεν καὶ εἰς τὰ μικρά, ὅπερ κάλλιστα κατορθοῦται, ὅταν καθιστώμεν τὰς μετακινήσεις καὶ ὅλας τὰς μεταλλαγὰς τοῦ παιγνίου ἐντελῶς εὐλήπτους εἰς τὴν ἀντίληψιν τῶν μικρῶν. Πρέπει δὲ πρὸς τούτους νὰ ἐκτελῶνται μὲν ὅλαι αἱ κινήσεις μετὰ τῆς ἀπαιτούμενης ζωηρότητος καὶ εὐθυμίας, οὐχὶ ὁμως μὲ ἔξαρσιν καὶ παραφορὰν ἀταξίας.

Ἄφ' οὗ καὶ τοὺς βηματισμοὺς προσθέσωσιν εἰς τὰς πρώτας μετακινήσεις, συμπληροῦσι τὸ ὅλον παίγνιον αἱ διδάσκαλοι συνδιδάξουσαι πρὸς τὰ προηγούμενα καὶ διαφόρους ἀσκήσεις τῶν χειρῶν, ἀνὰ ἓν εἶδος πρῶτον καὶ μετὰ τὴν ἐκμάθησιν τούτου ἄλλο καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς, συμφώνως πάλιν πρὸς τὰς ὁδηγίας τῆς γυμναστικῆς, καὶ πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ παιγνίου. Οὕτω π. γ. ὅταν τὰ παιδιά βαδίζωσιν ἀνὰ ζεύγη πλησίον ἀλλήλων, δὲν δύνανται νὰ ἐκτείνωσι τὰς χεῖρας ἐκ τῶν πλαγίων, οὔτε ὅταν βαδίζωσι τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο νὰ ἐκτείνωσι τὰς χεῖρας πρὸς τὰ ἔμπροσ (πλὴν ἐὰν ἀραιωθῶσι καταλλήλως). Οὕτω λοιπὸν δύνανται νὰ ἐκτελέσωσι τὰς πρώτας δύο μετακινήσεις τῶν γραμμῶν ἔμπροσ καὶ ὀπίσω μὲ κάμψεις καὶ τάσεις τῶν χειρῶν (τῆς μιᾶς ἐναλλάξ ἢ τῶν δύο ὁμοῦ) πρὸς τὰ ἄνω, εἶτα τὸ αὐτὸ πρὸς τὰ κάτω, πρὸς τὰ ἔμπροσ καὶ πρὸς τὰ ὀπίσω. Τὰ αὐτὰ ἄνευ κάμψεων εἰς τὰς δευτέρας μετακινήσεις, ἢ καὶ μετὰ κρούσεως τῶν χειρῶν ἄνω, ἔμπροσ κ.τ.λ. Εἶτα δύνανται νὰ προστεθῶσι κάμψεις μετὰ προβολῶν καὶ ἐν τέλει κρούσεις ἄνω καὶ ἔμπροσ.

Ἐναλλάξ δύνανται ν' ἀντικατασταθῶσιν αἱ ἀσκήσεις τῶν χειρῶν δι' ἀσκήσεων τῆς κεφαλῆς ἢ καὶ ὀλοκλήρου τοῦ κορμοῦ.

Ἄριθ. 126.

Ζωηρῶς

Βη. μα βη - μα ζω - η - ρο και τρα - γου - δι

λι - γυ - ρο, σαλ-πιγ-κτης εμ - προς σαλ-πι - ζει, ο στρα-τος κα -

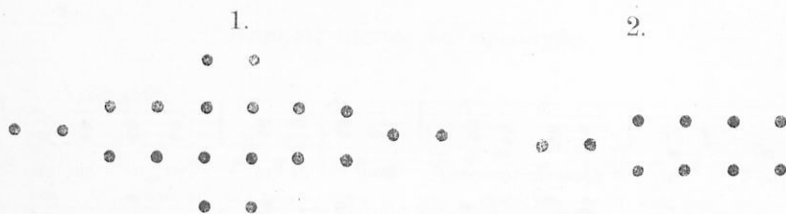
λα βα - δι - ζει, τρα τα ρα ρα, τρα τα τα, τρα τα τρα τα

τρα ρα ρα. Λυ - ο δυ - ο τα παι-δια με κα-μα - ρι

και καρ-δια, ζω - η - ρα πε - ρι - πα-τούν και τα βη - μα -

τα χορ-τούν. Τρα τα ρα ρα τρα τα τα τρα τα τρα τα τρα ρα ρα.

Τὰ παιδιά βαδίζουσι τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου, κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ διδασκάλου ὀρισμένην διεύθυνσιν, μὲ ποικίλους βηματισμούς, εἰς ἐκάστην μεταλλαγὴν τῶν ὁποίων κροτοῦσι τοὺς πόδας. Εἶτα τὰ ἐν τῷ κέντρῳ εὐρισκόμενα παιδιά συμπυκνοῦνται, βαδίζοντα

ἀνὰ δύο, ἀνὰ τέσσαρα καὶ πάλιν ἀνὰ δύο καὶ τὰ τελευταῖα πάλιν ἀνὰ ἓν. Κατὰ τὴν δευτέραν ὁμως στροφὴν ὅλα βαδίζουσιν ἀνὰ ζεύγη μέχρι τέλους. Κατὰ τὸ ζῶηρον τοῦτο παίγνιον τὰ παιδιά δύνανται ν' ἀπομιμῶνται τοὺς στρατιῶτας, προσποιούμενα ὅτι κροτοῦσιν ἄλλο μὲν σάλπιγγα, ἄλλο σπάθην, ἄλλο ὄπλον, ἄλλο σημαίαν κ.τ.λ. ἢ καὶ πραγματικῶς κροτοῦντα μικρὰ τοιαῦτα ἀθύρματα, ὅπερ βεβαίως ἐπαυξάνει τὴν χαρὰν των. Ἄλλοτε δὲ πάλιν δύνανται νὰ ἐκτελῶσι καταλλήλους γυμναστικὰς ἀσκήσεις χειρῶν, κεφαλῆς καὶ κορμοῦ, κατ' ἐκλογὴν τῆς διδασκάλου ἢ τῆς μητρὸς.

Ἀριθ. 127.

Α'. στροφή. Μετρίως.—Β'. στροφή. Σχεδὸν γοργῶς.—Γ'. στροφή.
Γοργῶς.—Δ'. στροφή. Πολὺ ζῶηρῶς.

Ἀρ - γα πε - ρι - πα - τοῦ - με τα ευ - τα - ζτα παι -

δια, συγ - χρο - νος τρα - γω - δου - με σι - γα πο - λυ' σι -

γα. Συγ - χρο - νος τρα - γου - δου - με σι - γα πο - λυ σι -

γα.

- 2 Καὶ τώρα ξεκινοῦμε τὰ εὐθυμα παιδιὰ.
Καὶ πάλι τραγοῦδοῦμε μὲ θάρρος καὶ καρδιά.
- 3 Ἴδετε· σταματοῦμε στὴν θέσι μας αὐτή.
Χωρὶς νὰ προχωροῦμε τὸ βῆμά μας κροτεῖ.
- 4 Καὶ τώρα δὲν ἀργοῦμε καλαῖζομε μπροστά,
Πειδῶντας προχωροῦμε σὰν ἄλογα σωστά.

Ἐσκήσεις ποικίλης ταχύτητος καὶ κινήσεως. Τὰ παιδιά τίθενται ἄλλοτε ἀνὰ ἓν, ἄλλοτε δὲ ἀνὰ δύο, τρία, τέσσαρα ἢ καὶ ὅλα τὰ παιδιά εἰς μίαν ἢ εἰς δύο γραμμάς. Βαδίζουσι μὲ τὴν α' στροφὴν τοῦ ἄσματος ἔμπρὸς, μὲ τὴν β'. στροφὴν ἐπιστρέφουσι μὲ κάμπιν ἢ στροφὴν. Κατὰ τὴν γ'. στροφὴν ἴστανται ἐν τῇ θέσει αὐτῶν καὶ μὲ τὴν δ'. στροφὴν τρέχουσιν ἔμπρὸς καὶ ὀπίσω.

α'. στροφή, ἄσμα σιγαλόν, βάδισμα ἐπὶ τῶν δακτύλων τοῦ ποδός.

β'. στροφή, ἄσμα ἠχηρόν, βῆμα πεζικόν.

γ'. στροφή, ἄσμα μέτριον, βῆμα σημειωτόν.

δ'. στροφή, ἄσμα ζωηρόν, βῆμα τροχάδην (καλασμός). Γυμναστικαὶ ἀσκήσεις κατ' ἐκλογὴν.

Μεγάλως πρέπει νά προσέχη ἡ νηπιαγωγὸς μετὰ τὰ γυμναστικά ταῦτα παίγνια καὶ μάλιστα τὰ ζωηρότερα, νά μὴ ἐκτίθενται τὰ μικρὰ εἰς ψυχρὸν ὀφθαλμὸν ἀέρος, καὶ νά μὴ πῶσι ψυχρὸν ὕδωρ μετ' αὐτά, διότι δύνανται σπουδαίως νά βλαφθῶσιν ἐκ τούτου.

ᾠθ. 128.

ᾠθ. 128.
Ἀσκήσις τάξεως καὶ προσοχῆς.

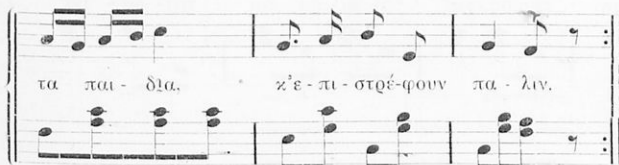
Ζωηρῶς

Στρα-τι-ω-ται γυ-μνα-σμε-νοι κα-θως προ-πει

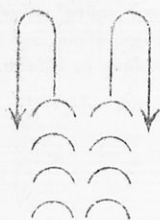

ω-πλι-σμε-νοι, δυ-ο δυ-ο με χα-ρα δι-α-βαι-νουν

τα παι-δια, ε-πι-στρέ-φουν πα-λιν.

- 2 Τώρα σάλπιγξ θά ἤχησῃ καὶ τὰ ζεῦγη θά χωρίσῃ.
Τραταρα ἢ μιὰ σειρά, προχωρεῖ ἀριστερά,
Δεξιὰ ἢ ἄλλη.
- 3 Ἐνα, ἕνα προχωροῦμεν ἕως ὅτου νά βρεθοῦμεν'
Τότε ὁ μικρὸς στρατὸς θά περνᾷ καμωρτώτς,
Πάλιν δύο δύο.

Ἄνα ζεύγη προχωροῦσι τὰ παιδιά μέχρι σημείου τινός, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐπιστρέφουσι μὲ τὸ «ἐπιστρέφουν πάλιν», βαδίζοντα ἀκριβῶς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου, τῆς αὐλῆς ἢ τοῦ κήπου. Μὲ τὸ «προχωρεῖ δεξιὰ, ἀριστερὰ» χωρίζονται τὰ ζεύγη καὶ προχωροῦσιν, ἐκάστου ζεύγους ἐν παιδίον

δεξιὰ καὶ τὸ ἄλλο ἀριστερὰ, ἐνῶ τὰ λοιπὰ ἐξακολουθοῦσιν ἀκόμην ἀνα προβαίνουσιν ἐν τῷ μέσῳ ἀνά ζεύγη. Ὅθεν ἐκ τῶν ἀνά ἐν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ βαδίζόντων μικρῶν σχηματίζονται νῦν δύο σειραὶ, αἵτινες παραλλήλως, ἀλλ' ἀντιθέτως τῶν κεντρικῶν ζευγῶν βαδίζουσαι, προβαίνουνσι μέχρι τοῦ ἀρχικοῦ τέρατος. Ἐκεῖ συναντῶνται μὲ τὰ ζεύγη των καὶ ἐπιστρέφουσιν ἀνά δύο ἐν τῷ μέσῳ πάλιν βαδίζοντα. Ἄπασαι αἱ γυμναστικαὶ ἀσκήσεις δύνανται ἀλληλοδιαδόχως νὰ προστεθῶσι καὶ εἰς τὸ παίγνιον τοῦτο.

Ἄριθ. 129.

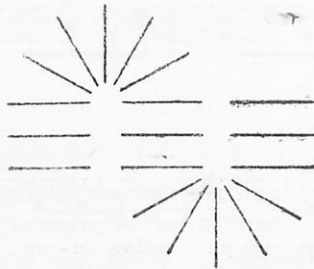
Ζωηρῶς

Προ-σο-ζη, προ-σο-ζη, τες-σα-ρα και τες-σα-ρα

ζω-η-ρα, ζω-η-ρα, ο-λα στη σει-ρα. Τα παι-δια πε-

Ἄνα τέσσαρα προχωροῦσι τὰ παιδιά, ἔχοντα συμπλεγμένους τοὺς βραχίονας περὶ τὸν τράχηλον ἀλλήλων, ὅπερ καθιστᾷ τὰς φάλαγγας πυκνοτέρας. Οὕτω προβαίνουνσι μέχρι σημείου τινός, ὅπου χωρίζονται ἀνὰ δύο, ἐπιστρέφουσιν ἀνὰ ζεύγη δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ὡς κατὰ τὸ προηγούμενον παίγνιον, καὶ συναντώμενα ἐνοῦνται καὶ ἐπανέρχονται πάλιν ἀνὰ τέσσαρα.

Ἡ ἐκτελοῦσιν ἀνὰ τέσσαρα μεγάλας κάμψεις, αἵτινες προὔποθέτουσι εὐρὴν χώρον. Τότε δὲ τὰ μεγαλύτερα παιδιά φροντίζουσι

νά τοποθετηθῶσι τὰ μικρότερα ἐν τῷ μέσῳ ἐκάστης τετράδος, ὥστε νά ὑποστηρίζωνται ὑπὸ τῶν μεγαλητέρων ἐν τῇ κάμψει, καθ' ἣν τὰ κατὰ τὸ ἔξω ἄκρον παιδιά πρέπει νά τρέχωσιν, ἐν ᾧ τὰ ἔσω εὐρισκόμενα σχεδὸν ἴστανται, ἀναμένοντα τὰ λοιπά. Ποικιλία ταχύτερου καὶ βραδυτέρου βαδίσματος, ἐλαφροτέρου καὶ βαρυτέρου βήματος.

Ἄριθ. 130.

Ζοηρῶς

Ἡ. Τανταλαλίδου

Κα - λο - και - ρι κ'ει - ναι σχο - λη, δυο α - δελ - φια μια ψυ -

χη. Παι - ζουν μεσ' το πε - ρι - βο - λι στης για - γιαν την ε - ξο -

χη. Σ'ε - να δεν - δρο κρε - μα - σμέ - νη ει - ναι κου - νια απο σχοι -

νι, ο Κω - στα - κης την Ε - λε - νη την κα - θι - ζει την κου - νει.

- 3 Τράβα, τράβα τὸ σχοινάκι,
Κούνια, κούνια δυνατά,
Παρ' τὸν κάτω τὸν Κωστάκη
Μὲ τὰ μούτρα πλακωτά.
- 4 Πάντα κίνδυνο θὰ ἔχη,
Πάντα θὰ παθαίνει τι,
"Ὅποιος παίζων δὲν προσέχει,
Τὶ βασίτῃ· καὶ ποῦ πατεῖ.

Ἐνὰ δύο παιδιά συνδέουσι διαγωνίως τοὺς βραχίονάς των καὶ προβαίνουνσι στρέφοντα δὲ αὐτούς, συνδεδεμένους πάντοτε, δεξιόθεν πρὸς τ' ἄριστερά καὶ τὰνάπαλιν, ἐπιστρέφουσι. Νέα στροφή βραχιόνων, προβαίνουνσι πάλιν ἔμπρός, ἄλλη στροφή, ἐπιστρέφουσι πάλιν ὀπίσω καὶ καθ' ἑξῆς, μέχρι τέλους τοῦ ἄσματος. Ἐντὶ δύο ὅμως δύνανται νὰ συνδέσωσιν ὁμοίως τοὺς βραχίονάς των τέσσαρα

καὶ περισσότερα παιδιά (ὡς κατὰ τὸν χορὸν τῆς Τράτας), καὶ ὁμοῦ νὰ ἐκτελῶσι, συγγρατούμενα πάντοτε, τὰς στροφὰς καὶ ἐπιστροφὰς, αἵτινες ὅμως τότε γίνονται διὰ μεταθέσεως τῶν χειρῶν καὶ μεμονωμένης στροφῆς τῶν παιδιῶν, ἢ διὰ μεταστροφῆς ὀλοκλήρου τῆς γραμμῆς τῶν συγγρατουμένων παιδιῶν. Ἀλλὰ καὶ τὸ παίγνιον τοῦτο δύνανται νὰ κατασταθῇ ζωηρότερον διὰ ποικιλίας βηματισμῶν καὶ ταχύτητος.

ΣΕΙΡΑ ΤΡΙΤΗ

ΠΑΙΓΝΙΑ ΑΠΟΜΙΜΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΔΡΟΜΟΥ

Ἀριθ. 114.

Μετρίως

Α - κου - σα - τε παι - δι - α, περ - να ἢ μου - σι - κή· ορ -

γα - νων συμ - φω - νι - α εν - θου - σι - α - σι - κη. Λα λα λα λα λα λα

λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα

λα λα λα λα λα λα λα.

Τὰ παιδιά φύσει τείνουν ν' ἀπομιμῶνται ὅσα βλέπουν, παρεκτροπόμενα μάλιστα πολλάκις εἰς ἐμπαιγμούς. Ὅταν ὁμως τὸ παίγιον, ῥυθμίζον τὴν τάσιν των ταύτην, τὰ καθοδηγεῖ εἰς ἀπομίμησιν σκόπιμον εὐχαρίστων καὶ διδακτικῶν ἀντικειμένων, τέρπει τὰ παιδιά ἔτι μᾶλλον καὶ διεγείρει τὴν παρατηρητικὴν αὐτῶν δύναμιν διὰ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ καθιστῶσι πιστὴν τὴν ἀπομίμησιν.

Ἐν τῷ παρόντι παιγνίῳ ἀπομιμοῦνται μουσικὰ ὄργανα διὰ τῶν χειρῶν· ἐκ τῶν προτέρων δὲ ὀρίζει ἡ νηπιαγωγὸς ὅποιον ὄργανον θὰ μιμηταὶ ἕκαστον παιδίον, ἢ καὶ ἀφίνει εἰς αὐτὸ νὰ ἐκλέξωσιν ἕκαστον ποῖον ἐπιθυμεῖ νὰ μιμηθῇ. Ἐν δὲ μεταξὺ αὐτῶν γίνεται ἀρχιμουσικὸς καὶ διευθύνει τὰ λοιπὰ. Ὅταν ἐπαναλάβωσι τὸ παίγιον, ἀνταλλάσσουν τὰ ὄργανα. Διευθύνσεις βαδίσματος, βηματισμοί, κινήσεις καὶ σωματικαὶ ἀσκήσεις ποικίλαι.

Ἄρθ. 132.

Μετρίως

E - λα φι - λε στα - σου στα - σου και ν' α - ζου - σης ε - τοι -

μα - σου πω - ς θα παι - ξω το - ρα τυμ - πα - νο, τρομ τρομ τρομ τρομ

τρομ τομ τομ τομ τρομ, η - κου - σες το τυμ - πα - νο. Ε - λα

φι - λε στα - σου στα - σου και ν' α - κού - σης ε - τοι - μα - σου πως θα

παι - ξω και την σαλ - πιγ - γα, Τρα τα τρα ρα ρα τρα τα τρα ρα ρα

η - κου - σες την σαλ - πιγ - γα

3. Ήλα φίλε, στάσου, στάσου, και ν' άκούσης έτοιμάσου
Πώς θα παίξω και τó φλάουτο.
Φι φι φι φι φ, φι φι φι φι φι.
Ήκουσες τó φλάουτο.
4. Ήλα φίλε, στάσου, στάσου, και ν' άκούσης έτοιμάσου,
Πώς θα παίξω μανδολίνο
λα λα λα λα λα, λα λα λα λα λα.
Ήκουσες τó μανδολίνο.

Τὸ παίγιον τοῦτο εἶναι ὅμοιον πρὸς τὸ προηγούμενον.

Ποικιλία. α'. ὁ διευθύνων ἄδει μόνος τὰς λέξεις, οἱ λοιποὶ μιμοῦνται τὰ ὄργανα. β'. τὰ παιδιά ἄδουσι καὶ ὁ διευθύνων μιμεῖται τὰ ὄργανα. γ'. τὰ ἡμίση ἄδουσι καὶ τὰ λοιπὰ μιμοῦνται καὶ τὰνάπαλιν πάντοτε ὅμως βαδίζοντα ποικιλοτρόπως.

Ἀμφότερα τὰ παίγνια ταῦτα δύνανται νὰ ἐκτελεσθῶσι καὶ καθημένων τῶν μικρῶν, ὅτε χρησιμεύουσι πρὸς ἄσκησιν τῶν χειρῶν καὶ τῶν δακτύλων.

Ἄριθ. 133.

Ζωηρῶς

Περ - νουν οι στρατι - ω ται, το τυμ - πα - νο κρο -

τει. Καὶ το πα-λλη-κα - ρα - ζι το τυμ-πα-νο πο -

θει. Τρα ρα ραμ, τρα ρα ραμ τρα ρα τρα ρα τραμ τραμ

Τρα ρα ραμ τρα ρα ραμ τρα ρα τρα ρα ραμ.

2 Στρατιώτης με σημαίαν Ἐμπρὸς περιπατεῖ, Ἄλλὰ καὶ τὸ παιδάκι Κυανόλευκο κρατεῖ.	3 Στολίζει τὸ τουφέκι Τοὺς ὄμους τῶν ἀνδρῶν, Καὶ τὸ παιδάκι ἔχει Τουφέκι θαυμαστόν.
4 Καθὼς οἱ στρατιῶται Ἐμπρὸς μὲ τὸ σαθί, Ὡς φύλαξ τῆς Πατρίδος Προβαίνει τὸ παιδί.	5 Περνοῦν οἱ στρατιῶται, Σαλπίζουν τρα ρα ρα, Ἄλλὰ καὶ τὸ παιδάκι Σαλπίζει μὲ χαρά.
6 Ὡσὰν τὸν στρατιώτη Καὶ τὸ παιδί ποθεῖ, Τὴν προσφιλῆ πατρίδα Μὲ θάρρος νὰ φρουρεῖ.	

Ἐμβατήριοι μὲ βάδισμα στρατιωτικόν, καθ' ὃ τὰ παιδιά μιμοῦνται τοὺς στρατιώτας. Ἐν ἑξ αὐτῶν κρατεῖ σημαίαν, ἄλλο παίζει τύμπανον, ἄλλο σάλπιγγα καὶ τὰ λοιπὰ φέρουσιν ὄπλα. Οἱ καλῶς ὀργανωμένοι Νηπιακοὶ Κῆποι ἔχουσι μικρὰν συλλογὴν ἀθυρμάτων (ὄπλα, τύμπανον, σάλπιγγα κ.τ.λ.), δι' ὧν καθίστανται ἐπαγωγότερα τὰ παίγνια ταῦτα, ἀλλ' ἐν ἐλλείψει τούτων ἡ ἀπομίμησις γίνεται διὰ τῶν χειρῶν ἢ διὰ μικρῶν ῥάβδων κ.τ.λ.

Ἀριθ. 134.

Α'. Στροφὴ βραδέως.—Β'. Σχεδὸν γοργῶς.—Γ'. Στροφὴ πολὺ ζορηῶς.

A - λο - γα - κι μου κα - λο, βα - δι - σε προ - σε - κτι - κο.
 Α - λο - γα - κι χοπ χοπ χοπ, τω - ρα τρε - γα πη - δη - κτο.

Πως μ'α - ρε - σει, τι χα - ρα, κα - με α - λο - γο πτε - ρα.

Ὅμοιον πρὸς τὸ ἐν τῷ Α'. τεύχει εἰς τὰ παίγνια τῆς σφαίρας περιεχόμενον, ὅπου ἵππος εἶναι ἢ σφαῖρα. Τὰ παιδιά διαιροῦνται εἰς ἵππους καὶ εἰς ἡνίοχους· εἰς ἵππος καὶ εἰς ἡνίοχος, ἢ δύο ἵπποι καὶ εἰς ἡνίοχος, ἢ καὶ τρεῖς ἢ τέσσαρες ἵπποι καὶ εἰς ἡνίοχος. Ἡνίοχοι γίνονται πάντοτε τὰ μεγαλύτερα παιδιά, διὰ νὰ μὴ παρασύρωνται τὰ μικρότερα ὑπὸ τῶν ἵππων. Κρατοῦνται ἐκ τῶν χειρῶν (οἱ ἵπποι τείνουσιν αὐτὰς πρὸς τὰ ὀπίσω), ἢ ἐκ τῶν ὤμων, ὅταν εἶναι δύο παιδιά, ἢ διὰ ταινιῶν ἢ λωριῶν, ὅταν εἶναι περισσότεροι ἵπποι. Δύνανται νὰ προσθέσωσι κωδωνίσκους εἰς τὰ λωρία, νὰ κρατῇ ὁ ἡνίοχος καὶ μαστίγιον, ἀλλὰ νὰ κροτῇ αὐτὸ μόνον χωρὶς νὰ κτυπᾷ τοὺς ἵππους. Ἀσκήσις ποικιλίας χρόνου καὶ ἐντάσεως κατὰ τὸ βάδισμα, ἀναλόγως τῶν ὁδηγιῶν τοῦ ἄσματος· θὰ τρέχωσι δέ, οὐχὶ ἀκανονίστως καὶ ἀτάκτως, ἀλλὰ πρὸς ὠρισμένας διευθύν-

σεις, ἐπαναλαμβάνοντα τὸ ᾄσμα ἀρχῆθεν, ἐφ' ὅσον τοῦτο τὰ εὐχαριστεῖ. Ἴδιον μέλημα τῆς νηπιαγωγοῦ πρέπει νὰ ἦναι νὰ μὴ κουράζονται ὑπερβαλλόντως τὰ μικρὰ καὶ νὰ μὴ παραφέρωνται ἐκ τῆς χαρᾶς τοῦ παιγνίου εἰς τρέξιμον ἄτακτον καὶ θορυβῶδες.

Ἄρθ. 135.

Ἄργως

Της ε - ξο - χης που - λα - κια ω - ραι - α ζω - η -

ρα, στου δεν - δρου τὰ κλα - δα - κια πε - τα - τε μια χα - ρα.

Καὶ χαι - ρε - σθε την φυ - σι τον ευ - μορ - φο και - ρο, και

πι - νε - τε στην βρυ - σι νε - ρα - κι κα - θα - ρο.

2. ὦ, πῶς ἐπιθυμοῦσα πουλάκια ζωηρά.
 Κ' ἐγὼ νὰ ἐπετοῦσα στους θάμνους μὲ πτερά.
 Σὲ πράσινο κλαδάκι νὰ παίξω ἀνηρό,
 Κ' ἐγὼ σὰν τὸ πουλάκι τὴν φύσι νὰ χαρῶ.

Μίμησις πτήσεως πτηνῶν, δηλ. ἄσκησις βραχιόνων, δι' ὧν μιμοῦνται τὰς κινουμένας πτέρυγας τῶν πτηνῶν. Βηματισμοὶ καὶ τρέξιμον καὶ κάμψεις κορμοῦ, ὅπως σκύψωσι τὰ πουλάκια διὰ νὰ πῶσι νερόν. Τὰ παιδιά βαδίζουσιν ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου, ἢ ἀνὰ δύο ἢ καὶ ἀνὰ τέσσαρα ὁμοῦ, χωρὶς ὅμως νὰ κρατῶνται ἐκ τῶν χειρῶν. Διεύθυνσις βαδίσματος κατὰ βούλησιν τῆς νηπιαγωγοῦ. Ἐὰν εἶναι πολλὰ παιδιά δύνανται τινὰ νὰ παριστῶσι δένδρα, περὶ τὰ ὅποια πετῶσι τὰ πουλάκια.

Ἄριθ. 136.

Μετρίως

Τα που - λα - κια δυ - ο δυ - ο, με την ξε - στη με το

κρου - ο, μα - ζι πε - τουν, μα - ζι πε - τουν. Ε - λα - φρα πε - το κ' ε -

γω και που - λα - κι κυ - νη - γω, και πλα - νω το που - λα —

κι, το κα - μνω α - δελ - φα - κι.

Τὰ παιδιά ἴστανται εἰς δύο γραμμάς· ἕξ ἐκάστης τῶν ὁποίων τὰ δύο πρῶτα παιδιά, μιμούμενα τὴν πτῆσιν τῶν πτηνῶν, συναντῶνται ἐν τῷ μέσῳ, καὶ κρατούμενα ἐκ τῶν χειρῶν, πετοῦσιν ὁμοῦ περὶ τὰς δύο γραμμάς. Τρίτον παιδίον, κατὰ τὸ «ἐλαφρὰ κ' ἐγὼ πετῶ», φεύγει ἐκ μιᾶς τῶν γραμμῶν κατ' προσπαθεῖ νὰ πιάσῃ ἐν ἐκ τῶν δύο περιϋπταμένων πτηνῶν. Ἐὰν δὲν τὸ πιάσῃ, ἀντικαθίσταται ὑπὸ ἄλλου παιδίου· ἐὰν δὲ τὸ πιάσῃ, περιϋπτάται μετ' αὐτοῦ δίς, μεθ' ὃ ἐπιστρέφουσιν εἰς τὴν θέσιν των, πλὴν τοῦ δευτέρου πτηνοῦ, ὅπερ περιμένει νὰ ἐξέλθωσιν ἄλλα δύο πτηνά, ἅτινα αὐτὸ τώρα προσπαθεῖ νὰ συλλάβῃ· καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Ἐπισημειωθεὶς τρεξίματος καὶ ἐπιδεξιότητος εἰς τὸ νὰ μὴ συλληφθῇ, ἀλλὰ νὰ συλλάβῃ αὐτὸ τὰ ἄλλα παιδιά.

Ἄριθ. 137.

«Πουλὰ πετάξατε». Παίγιον ἄνευ ἄσματος.

(Ἔομοιον πρὸς τὸ γνωστὸν «ἄναψέ μου τὸ κεράκι»).

Τὰ παιδιά γίνονται «πουλὰ», ὁποῖον ἕκαστον ἐνθυμεῖται (περιστεραὶ, ὄρνιθες, γελιδόνες, καναρινία κ.τ.λ. καὶ τοποθετοῦνται

εις ὄρισμένες θέσεις, ἢ ἐν τῷ δωματίῳ παρὰ τὸν τοῖχον ἢ τὰ ἔπιπλα ἢ ἐν τῷ κήπῳ πλησίον τῶν δένδρων, θάμνων κ.τ.λ. Ἐν παιδίον γίνεται ὀδηγὸς τοῦ παιγνίου, ἰέραξ, ἀετὸς ἢ γλαῦξ, καὶ ἴσταται ἐν τῷ μέσῳ ἄνευ ὄρισμένης θέσεως. Ἄμα δὲ ὁ ὀδηγὸς φωνάξῃ «πουλιὰ πετάξατε», τὰ πουλιὰ ὅλα μὲ κινήσεις πτήσεως ἀλλάσσουν τὰς θέσεις (τὰς φωλεάς) των, ὧν ὁ ἰέραξ ζητεῖ νὰ καταλάβῃ μίαν. Ὅταν κατορθώσῃ τοῦτο, ἐν τῶν πτηνῶν, τοῦ ὁποίου κατέλαβε τὴν φωλεάν, μένει ἄνευ θέσεως καὶ γίνεται ὀδηγός, ἰέραξ κ.τ.λ., ἐν ᾧ ὁ πρόφην ἰέραξ πρέπει νὰ ἐνθυμηθῇ τίνος πτηνοῦ φωλεάν κατέλαβε, καθόσον μεταβάλλεται τώρα εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ πτηνόν. Ἐπιτείνει τὴν ζωηρότητα τοῦ παιγνίου τὸ ν' ἀνταλλάσσουν τὰ πτηνὰ τὰς φωλεάς των, διαγωνίως διερχόμενα ἔμπροσθεν τοῦ ὀδηγοῦ, πρὶν ἐκεῖνος προφθάσῃ νὰ καταλάβῃ μίαν ἐξ αὐτῶν.

Ἄριθ. 138.

Μετρίως

Με - σα σ'ε - να σεν - του - κα - κι η - τον ε - να πον - τι -

κα - κι, πον - τι - κα - κι.

- 2 *Ανοιξε τὸ σεντουκάκι, ἔφυγε τὸ ποντικάκι, ποντικάκι.
 3 Πόδια γρήγορα κινούσε, τοῖχον, τοῖχον περπατοῦσε, περπατοῦσε.
 3 Τρέχα, ἔμβα στὴν φωλιά σου, μὴ σὲ πιάσῃ τὸ γατάκι, τὸ γατάκι.

Τὰ παιδιά ἴστανται εἰς δύο γραμμὰς ἀντιμετώπους. Ἐν τῷ μέσῳ, κατὰ τὸ ἓν ἄκρον δύο παιδιά συγκρατούμενα παριστῶσι τὴν φωλεάν, κατὰ δὲ τὴν ἄλλην ἄκραν ἄλλα δύο παιδιά, ἐπίσης συγκρατούμενα, εἶναι τὸ «σεντουκάκι», ἐντὸς τοῦ ὁποίου κατακάθεται κρυμμένον ἄλλο παιδάκι, τὸ ποντικάκι. Μὲ τὸ «ἄνοιξε τὸ σεντουκάκι», τὰ παριστάνοντα τοῦτο παιδιά διῴστανται καὶ ἐξέρχεται τὸ ποντικάκι περιφερόμενον ἐν τῷ μέσῳ καὶ τρέχον καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, ἐλαφρά, μὲ ἐσκυμμένην κεφαλὴν καὶ μὲ κινήσεις τῶν χειρῶν, πρὸς ἀπομίμησιν τῆς κινήσεως τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν. Κατὰ τὸ «τοῖχον, τοῖχον» τρέχει πλησίον τῶν δύο σειρῶν τῶν παιδίων, ἅτινα παριστάνουσι τὸν τοῖχον. Πρὸς τὸ τέλος τῆς στροφῆς ταύτης ἔρχεται ἄλλο παιδίον, τὸ γατάκι, ἐκ τῆς ἀντιθέτου πλευρᾶς καὶ περιφέρεται βραδέως, ζητεῖ τὸ ποντικάκι καὶ δὲν τὸ εὐρίσκει ἀμέσως. Ἄλλὰ κατὰ τὸ «τρέχα, ἔμβα στὴν φωλεάν σου», ἡ γάτα προσπαθεῖ νὰ πιάσῃ τὸ ποντικάκι, τὸ ὁποῖον ἀπ' ἑτέρου τρέχει καὶ προσπαθεῖ νὰ ἔμβῃ εἰς τὴν φωλεάν του (τὰ ἄλλα δύο παιδιά). Πρέπει νὰ ἐκλέγονται πάντοτε ἰσοδύναμα τὰ μέλλοντα νὰ παραστήσωσι τὸ γατάκι καὶ τὸ ποντικάκι παιδιά, διότι ὅταν ἡ πάλλη εἶναι ἄνισος, τὸ παίγνιον παύει νὰ ἦναι τερπνόν. Ἐὰν τὸ γατάκι πιάσῃ τὸν ποντικόν, γίνεται αὐτὸ ποντικάκι, εἰ δὲ μὴ, τὸ ποντικάκι κρούπτεται πάλιν εἰς τὴν φωλεάν του καὶ τὸ γατάκι, παραπονούμενον «μιάου, μιάου», ἐπιστρέφει εἰς τὴν θέσιν του. Μετὰ τοῦτο ἐκλέγονται ἄλλα παιδιά καὶ ἀρχίζει τὸ παιγνίδι ἐκ νέου.

Εἰς τὸ παίγνιον τοῦτο δύναται νὰ χρησιμεύσῃ καὶ τὸ γνωστὸν ἤδη ὑπ' Ἄρ. 19 τοῦ Α'. τεύχους καὶ ὑπ' Ἄρ. 97 ἄσμα τοῦ παρόντος τεύχους «φύγε, φύγε, ποντικάκι» καθ' ὃ ὅμως ἐν τῷ μέσῳ τῶν δύο σειρῶν τῶν παιδίων εἶναι μόνον δύο παιδιά, σχηματί-

ζοντα τὴν φωλεάν, τὸ δὲ ποντικάκι τρέχει ἀπλῶς ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ἐνῶ
ἢ γάτα προσπαθεῖ πάλιν νὰ τὸ πιάσῃ. Τὸ τέλος ὡς ἀνωτέρω.

Ἄριθ. 139.

Μετρίως

Χω - ρις φο - βον εἰς το δα - σος ο - που κα - τοι - κει,
Τα - χα κα - τι τι ν'α - κού - ση, ση - κω - σε τ'αν - τια,

ο λα - γος δι - α - σε - δα - ζει τρε - χει ἔδω κ'ε - κει.
χορ - τα τρω - γει και τρι - γυ - ρω στρε - φει μι - α μα - τια.

Με τα ση - κω - με - να δυ - ο πο - दा - ρα - κια του.

κα - θα - ρι - ζει και χαϊ - δευ - ει τα μου - στά - κια του.

Μα πα - ρε - κει ω - πλι - σμε - νος ει - ναι κυ - νη - γος ζουμμενος

και με ο - ψι φο - βε - ρη τον λα - γο πα - ρα - τη - ρει,

μπαμ κτυ - πα ο κυ - νη - γος, φευ - γει φευ - γει ο λα - γος.

μπαμ κτυ - πα ο κυ - νη - γος, φευ - γει φευ - γει ο λα - γος.

Τὰ παιδιά παριστῶσι τὰ δένδρα τοῦ δάσους, ὑψώνοντα τοὺς βραχίονας (οὓς δύνανται νὰ καταβιβάξωσιν ἐναλλάξ διὰ νὰ μὴ κουράζωνται), ἔχοντα καὶ τοὺς δακτύλους διῆσταμένους, ὡς κλάδους καὶ κλώνους. Ἴστανται εἰς ἀπόστασιν ἀπ' ἀλλήλων, ὀριζομένην ἐκ τοῦ χώρου ἐν ᾧ παίζουσι καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν παιδίων. Ἐν παιδίον μὲ τουφέκι (παιγνίδι ἀληθινὸν ἢ ῥάβδον ἐν ἐλλείψει αὐτοῦ) παριστᾷ τὸν κυνηγόν, ὅστις κατὰ τὸ ἄσμα ἔρχεται

διὰ μέσου τῶν δένδρων, σημαδεύει καὶ πυροβολεῖ κατὰ τοῦ λαγοῦ, ὅτε ὁ σκύλος, (ἄλλο παιδίον) τρέχει διὰ μέσου τῶν δένδρων πάλιν καὶ προσπαθεῖ νὰ πιάσῃ τὸν λαγόν. Ἄλλὰ τὸ κυριώτερον πρόσωπον τοῦ δραματικοῦ τούτου παιγνίου εἶναι αὐτὸς ὁ λαγός, ὃν τὰ παιδιά μετὰ χαρᾶς παριστάνουσιν, ἀκολουθοῦντα ἀκριβῶς ὅλας τὰς διὰ τοῦ ἄσματος ὑποδεικνυόμενας κινήσεις κ.τ.λ. Οὕτως ἐν ἀρχῇ ὁ λαγός τρέχει ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, πότε διὰ μέσου τῶν δένδρων, πότε περὶ αὐτά· πότε τροχάδην, πότε πηδητὰ μὲ τοὺς δύο πόδας ὁμοῦ πάντοτε ὅμως μὲ τοὺς δύο δυντύλους ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν ὑψωμένους ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, εἰς ἀπομίμησιν τῶν ὠτων τοῦ λαγοῦ. Κατὰ τὸ «τάχα κάτι τι ν' ἀκούσῃ» κατακάθηται ὁ λαγός καὶ ὑψώνει «τ' αὐτάχα». Κατὰ δὲ τὸ «μπάμ» τρέχει καὶ φεύγει, προσέχων νὰ μὴ τὸν πιάσῃ ὁ σκύλος. Ἐὰν τὸν πιάσῃ, ὁ σκύλος γίνεται λαγός, εἰ δὲ μὴ ἀντικαθιστᾷ αὐτὸν ὁ κυνηγός καὶ ἄλλα παιδιά ἐκλέγονται, διὰ νὰ ὑποκριθῶσι τὸν κυνηγὸν καὶ τὸν σκύλον.

Ἄριθ. 140.

Ζωηρῶς

A'.

Στὴ γραμ - μιῇ παι - δια, με κα - λη ζω - δια, τα γε-

ρα - κλαυ - ψη - λα, τρα - γου - δει - τε κα - λα.

1η

Πε - τα και φευ - γει το που - λι, η ε - ξο -
 Πε - τα και πα - λιν ερ - χε - ται στο σπι - τι

χη το προσ - κα - λει.
 του στο σπι - τι του

B'.

«Στή γραμμή παιδιά
 με καλή καρδιά.
 Τό κεφάλι ύψηλά
 τραγουδείτε καλά».

2α

Ψα - ρα - κια δυ - ο στο νε - ρο πο - τε δέν

χα - νουν τον και - ρο' δου - λεια τον ε - χουν τα - ζι -

κη να κο - λυμ - βουν ε - δω κ' ε - κει.

G' «Στή γραμμή κλπ. με τὰ χέρια μπροστά τραγουδείτε καλά».

3η

Τρεις λα - γοι πι - δουν με χα - ρι εις το πρα - σι -

νο χορ - τα - ρι

Δ'.

«Στή γραμμή κτλ.
καὶ τὰ πόδια κροτεῖτε,
καὶ καλὰ τραγουδεῖτε».

4η

Τεσ - σα ρ'α - λο - γα - ζια ο - λο προ - χω - ρουν,

τρεχουν, τρεχουν, τρέ - ζουν, ο - σον ημ - πο - ρουν.

Ε.' «Στή γραμμή κτλ. κλίνετε ὅλοι δεξιά καὶ εὐθὺς ἀριστερά.

5η

Ἀρ - να - ζια πεν - τε περ - πα - τουν, εις το βου -
Κορ - δελ - λα κοκ - κι - νη φο - ρουν, και κου - δου -

νο βο - σζη ζη - τουν
να - κια που η - χουν'

ΣΤ΄

«Στή γραμμή παιδιὰ
κτλ. σηκωθήτε ύψηλά
κι' ὄλοι πάλι χαμηλά».

6η

Ε - ξη με - λισ - σαι πε - τουν, ζουμζουμζουμζουμ ζουμ ζουμ ζουμ'

με - λι και κη - ρι ζη - τουν, ζουμ ζουμ ζουμζουμ ζουμ ζουμ ζουμ.

Ζ'. «και με βήμα ἑλαφρό, ζωηρό και πηδητικό»

7η

Ε - πα γε - ωρ - γοι μο - λισ φθα - ση αυ - γη, το

ερ- γον των αρ - χι - ζουν, θε - ρι - ζουν, θε - ρι - ζουν' το

ερ - γον των αρ - χι - ζουν, θε - ρι - ζουν.

H. «τώρα κροῦσιν ὕψηλὰ τραγουδεῖτε καλὰ»

87

Ο - ζτω α - γα - πη - με — να παι - δα - κλα
Ψα - ρα - κλα * ζει και πλοι — α που παν στην

τρα - γου - δουν, υ - πα - γουν στον λι - με - να την
ξε - νη - τειά, και ναυ - ται και βαρ - κου - λες με

θα - λασ - σα να 'δουν.
τ'ασ-πρα των πα - νια.

Θ'.

Στη γραμ - μή παι - δια με κα - λη καρ - δια κλι-νατ'

ο - λοι μπροσ - τα τρα - γου - δει - τε κα - λα.

Διὰ τοῦ παιγνίου τούτου συμπληροῦται ἡ σειρά τῶν ἀπομιμητικῶν τοῦ παρόντος τεύχους παιγνίων· εἶναι δὲ τοῦτο οὐ μόνον πλούσιον εἰς μιμητικὰ παραστάσεις, ἀλλὰ καὶ συνδυασμὸς τούτων πρὸς ποικίλας γυμναστικὰς ἀσκήσεις, αἵτινες παρεντίθενται, οὕτως εἰπεῖν, μεταξὺ τῶν δραματικῶν σκηνῶν, ἅς μερικὰ τῶν παιδίων (ἐκάστοτε ἄλλα), διαδοχικῶς ἐκτελοῦσιν ἐνώπιον τῶν λοιπῶν. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τὰ παιδία μεθ' ἐκάστην τῶν διὰ τῶν ὁδηγιῶν τοῦ ἄσματος ῥυθμιζομένην γυμναστικὴν ἄσκησιν, μετὰ τὸ «Στὴ γραμμὴ παιδιὰ» ἀποτελοῦσι δύο ἀντιμετώπους σειράς, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων ἀφίεται ἰκανὸς γῶρος πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν μιμητικῶν σκηνῶν. Ὅτι εἶναι αἱ χαριέσταται αὗται παιδικαὶ παραστάσεις, αἵτινες μεγάλως τέρπουσι τὰ τε παριστάνοντα καὶ τὰ θεώμενα παιδία, καὶ ἐπομένως ἐννεάκις μετὰ τὸ «Στὴ γραμμὴ

παιδιά» ἐκτελοῦνται γυμναστικάι ἀσκήσεις. Καὶ ὀδηγοῦνται μὲν αἱ διευθύνουσαι τὸ παίγνιον ὑπὸ τῶν κελευσμάτων τοῦ ἄσματος, ὅποιας ἀσκήσεις νὰ ἐκτελέσωσιν ἐκάστοτε, εἶναι ὁμως ἐλεύθεραι νὰ πικιζώσιν αὐτάς, προσθέτουσαι βηματισμοὺς καὶ κινήσεις διαφόρους.

Κατὰ τὰς ὑποδείξεις τοῦ Φροεβελιανοῦ συστήματος ἀρίστη ἄσκησις τῆς αὐτενεργοῦ δράσεως τῶν παιδίων εἶναι νὰ καθοδηγῆ ἢ διδάσκαλος τὰ μεγαλύτερα ἐξ αὐτῶν νὰ διευθύνωσιν ἐνίοτε τὰ παίγνια αὐτὰ τὰ ἴδια. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον συνεννοεῖται ἡ διδάσκαλος μετὰ τοῦ παιδίου ἀπὸ τῆς προτεραιάς, καθοδηγοῦσα αὐτὸ εἰς τὴν προετοιμασίαν τῶν ἀσκήσεων, τῶν μετακινήσεων κτλ., ὡς θέλει ὑποβάλλει εἰς τοὺς συμπαικτοράς του πρὸς ἐκτέλεσιν. Ἐφ' οὗ δὲ τὸ παιδίον ἀσκηθῆ ἀρχοῦντως εἰς τὴν ἀπλὴν διευθύνσιν τοῦ παιγνίου, καθοδηγεῖται, καὶ εἰς ἐπινόησιν νέων τροποποιήσεων καὶ συνδυασμῶν τῶν τε κινήσεων καὶ μετακινήσεων καὶ αὐτῶν τῶν διὰ τούτων ἀποτελουμένων σχημάτων καὶ συμπλεγμάτων. Τὰς ἀσκήσεις ταύτας τῆς αὐτενεργοῦ δράσεως ἢ νηπιαγωγὸς ἐπιναλαμβάνει, ὡσάκις δύναται, καὶ κατὰ τὰς λοιπὰς φροεβελιανὰς ἀσχολίας καὶ ἐργασίας. Πόσον δὲ αὐταὶ συντελοῦσιν εἰς τὴν μόρφωσιν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ παιδὸς καὶ εἰς τὴν ἀληθῆ ἐξέγερσιν τῆς ἠθικῆς αὐτοῦ ἀξιοπρεπείας, διὰ πολλῶν γίνεται καταφανέστατον, ἐπικυροῦται δὲ μάλιστα διὰ τῆς ἐπιτάσεως τῆς ἐν γένει ἐπιμελείας τοῦ παιδὸς καὶ τοῦ ζήλου αὐτοῦ πρὸς πᾶν ὅ,τι ἐπιχειρεῖ, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτῆς τῆς ἱκανοποιήσεως καὶ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ καθ' ἣν στιγμὴν δρᾷ. Ἐνεκα τούτου ἡ ἀληθῆς παιδαγωγὸς μεταχειρίζεται τὰς ἀσκήσεις ταύτας καὶ ὡς μέσον φιλοτιμήσεως καὶ ἀμοιβῆς τῶν μαθητριῶν καὶ τῶν μαθητῶν αὐτῆς.

Εἰς τὸ τέλος ἐκάστης παραστάσεως τὰ ἐκτελέσαντα ταῦτην παιδιά ἐπιστρέφουσι πάλιν εἰς τὴν ἐν ταῖς σειραῖς θέσιν των, λαμβάνοντα μέρος εἰς τὰς γυμναστικὰς ἀσκήσεις.

Αὗται δὲ ἄλλοτε μὲν γίνονται ἐν τόπῳ καὶ ἄλλοτε ἐν κινήσει κατὰ τὰς κάτωθι ὀδηγίας. Πάντοτε ὁμως κατὰ τὸ τέλος ἐκάστης ἀσκήσεως τὰ παιδιά πρέπει ν' ἀποτελῶσι πάλιν δύο ἀντιμετώπους ζυγούς, ἀμφοτέρωθεν τοῦ χώρου ἐν ᾧ ἐκτελοῦνται αἱ μικραὶ δραματικάι παιδιὰ.

Ἄσκησις Α'. Μὲ τὸ πρῶτον «Στὴ γραμμὴν παιδιὰ» τὰ παιδιά προσέρχονται ἀνὰ ζεύγη, προβαίνοντα ἐν τῷ μέσῳ τοῦ χώρου ἐν ᾧ πρόκειται νὰ ἐκτελεσθῆ τὸ παίγνιον. Ἄμα φθάσωσιν εἰς ὄρισμένον σημεῖον, χωρίζονται τὰ ζεύγη, τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο καὶ ἀνὰ ἐν ἐπιστρέφουσι τὰ παιδιά, δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ἔξωθεν τῶν ἐν τῷ μέσῳ ζευγῶν βαδίζοντα, ὡς κατὰ τὸ ὑπ' Ἄριθ. 128 Παί-

γνιον. Όταν τὰ παιδιά τοῦ α΄ ζεύγους φθάσωσιν εἰς τὸ ἀντίθειον ἄκρον τῆς αἰθούσης, ἢ τῆς αὐλῆς, ἴστανται ἀπέναντι ἀλλήλων, χωρὶς νὰ ἐνωθῶσι πάλιν εἰς ζεύγη, ἀποτελοῦντα οὕτω τὰς δύο ἀντιμετώπους σειρὰς τὰς ἐτοιμαζομένας πρὸς ἐκτέλεισιν τῆς πρώτης γυμναστικῆς ἀσκήσεως, ἥτις κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ ἄσματος εἶναι ἄσκησις χειρῶν δύναται ὅμως νὰ συνοδεύηται καὶ ὑπὸ ποικίλων βηματισμῶν, ἀλλὰ πάντοτε ἄνευ μετακινήσεων.

Σκηρὴ 1^η Μετὰ τὸ τέλος τῆς πρώτης ἀσκήσεως τὰ παιδιά μένουσιν ἀκίνητα ἐν τῇ θέσει των, καὶ δύνανται νὰ παραστήσωσι δένδρα δι' ἀνυψώσεως τῶν βραχιόνων καὶ τῶν δακτύλων, πρὸς ἀπομίμησιν τῶν κλάδων καὶ κλώνων. Ἐν δὲ παιδίον προβαίνει εἰς τὸ μέσον τῶν δύο σειρῶν, ὅπως παραστήσῃ τὸ πουλάκι, βαδίζον ἀκροποδητί, μὲ κινήσεις χειρῶν πρὸς ἀπομίμησιν τῆς κινήσεως τῶν πτερυγῶν πετᾶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ καὶ τέλος ἐπιστρέφει εἰς τὴν φωλεάν του, ἣν σχηματίζουσι δύο ἄλλα παιδιά, κρατούμενα ἐκ τῶν χειρῶν.

Ἀσκησις Β΄. Ἀφ' οὗ τὸ «πουλάκι» καὶ τὰ τὴν φωλεάν παραστήσαντα παιδιά ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰς ἐν ταῖς σειραῖς θέσεις των, αἱ σειραὶ αὗται, ἀντιμέτωποι πάντοτε, κλίνουσιν ὄλαι πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ προβαίνουν μὲ τὴν α΄. στροφὴν τοῦ «Στὴ γραμμὴ παιδιὰ», μὲ βηματισμοὺς κατ' ἐκλογὴν τῆς διδασκάλου καὶ μὲ ποικίλας ἀσκήσεις κεφαλῆς. Ἀκολουθοῦσαι δὲ τοὺς ὁδηγοὺς αὐτῶν, δηλ. τὸ πρῶτον παιδίον ἐκάστης σειρᾶς, μεταβαίνουν ἐκάστη ἐκ τῆς θέσεώς της εἰς τὴν ἀπέναντι τῆς ἄλλης σειρᾶς καὶ τοποθετοῦνται ἐκεῖ, μὲ κλίσιν πρὸς τ' ἀριστερά, εἰς δύο ἀντιμετώπους πάλιν σειρᾶς. Κατὰ δὲ τὴν διάρκειαν τῆς 2^{ης} σκηρῆς, τὰ παιδιά ἐκάστης σειρᾶς, κρατούμενα ἐκ τῶν χειρῶν, κινοῦσιν αὐτάς, συνδεδεμένας οὕτω, ἐμπρὸς καὶ ὀπίσω μὲ τὸν ῥυθμὸν τοῦ ἄσματος, πρὸς ἀπομίμησιν τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης, ἐντὸς τῶν ὁποίων κολυμβῶσι τὰ ψαράκια.

Σκηρὴ 2^α Δύο ψαράκια ἐξέρχονται ἐκ τῶν γραμμῶν καὶ ἔχοντα τοὺς βραχίονας κρεμασμένους πρὸς τὰ κάτω, κινοῦσι ἐλα-

φροῶς τὰς χεῖρας, ὡς πτέρυγας τῶν ἰχθύων, περιφερόμενα ἐν τῷ χώρῳ τοῦ παιγνίου μέχρι τοῦ τέλους τοῦ ἔσματος αὐτῶν.

Ἀσκήσις Γ'. Τρίτη στροφή τοῦ «Στῆ γραμμὴ παιδιὰ». Τὰ ψαράκια ἐπέστρεψαν εἰς τὴν θέσιν των καὶ αἱ δύο γραμμαὶ ἐκτελοῦσι βηματισμούς με μετακινήσεις ἔμπρὸς καὶ ὀπίσω, ἀλλ' ἄνευ στροφῶν ἢ κάμψεων, ἐν ᾧ συγχρόνως ἀσκοῦσι καὶ τὰς χεῖρας κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ ἔσματος.

Σκηρὴ 3^η Τρία παιδάκια γίνονται λαγοί, καὶ πηδῶσιν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ χώρου κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ ἔσματος.

Ἀσκήσις Δ'. Τετάρτη στροφή «Στῆ γραμμὴ παιδιὰ». Τὰ παιδιά κροτοῦντα τοὺς πόδας, ἐκτελοῦσι βηματισμούς με διαφόρους διευθύνσεις μετακινήσεων ἔμπρὸς καὶ ὀπίσω, με κλίσεις, στροφὰς ἢ κάμψεις.

Σκηρὴ 4^η Τέσσαρα παιδάκια εἰσέρχονται εἰς τὸν ἐλεύθερον χώρον καὶ τρέχουσι μεμονωμένως, ἢ κρατούμενα ἀνὰ δύο ἢ καὶ ἀνὰ τέσσαρα κατ' ἀρχὰς βραδέως, βαθμηδὸν ζωηρότερα καὶ τέλος πολὺ ζωηρά· ἀλλ' ὄχι ἄτακτα.

Ἀσκήσις Ε'. Πέμπτη στροφή «Στῆ γραμμὴ παιδιὰ». Κλίσεις τοῦ κορμοῦ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἐκτελοῦσιν οἱ ζυγοὶ τώρα, χωρὶς νὰ μετακινῶνται ἐκ τῆς θέσεώς των πρὸς τοῦτο δύνανται καὶ νὰ ἀραιωθῶσι πρότερον ὀλίγον ἢ καὶ νὰ κρατῶνται ἐκ τῶν χειρῶν τὰ παιδιά ἐκάστου ζυγοῦ.

Σκηρὴ 5^η Πέντε παιδάκια εἶναι ἀρονάκια, ἅτινα ἤσουχα βόσκουν ἢ πηδοῦν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ.

Ἀσκήσις ΣΤ'. Ἑκτη στροφή «Στῆ γραμμὴ παιδιὰ». Τὰ παιδιά ἐκάστης σειρᾶς, ἄνευ μετακινήσεων, κρατούμενα ἐκ τῶν χειρῶν, ἀνυψοῦνται ὅσον δύνανται ἐπὶ τῶν δακτύλων τῶν ποδῶν, κρατοῦντα τὸ σῶμά των ὅσον δύνανται εὐθύτερον, εἶτα καταβαίνουνσι βαθμηδὸν καὶ εὐθέως πάντοτε, καταβιβάζουσιν ὅσον δύνανται τὸ σῶμά των, χωρὶς ὅμως νὰ καθίσωσι κάτω. Αἱ στροφὰὶ δύνανται νὰ ἐπαναλαμβάνωνται ὁσάκις τὰ παιδιά ἐπιθυμοῦσι τοῦτο.

Σκηρὴ 6^η Ἐξ παιδάκια εἶναι μέλισσαι, περιφέρονται δὲ τὸ

ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου, κρατούμενα ἐκ τῶν χειρῶν (πρὸς τὰ ὀπισθεν) ἢ ἐκ τῶν ὤμων ἢ καὶ ἐκ τῶν ἐνδυμάτων.

Ἄσκησις Ζ'. Κατὰ τὸ ἄσμα οἱ ζυγοὶ μὲ δύο κλίσεις στρέφουσι τὸ μέτωπον πρὸς τὰ ἔξω καὶ βαδίζοντα κατὰ διαγώνιον διεύθυνσιν, προχωροῦσιν ὅτε μὲν πρὸς τὰ δεξιὰ, ὅτε δὲ πρὸς τὰ ἀριστερά, μὲ ποικίλους βηματισμούς, ἐν τέλει ὅμως εὐρίσκονται πάλιν ἐν τῇ θέσει των μὲ μέτωπον ἔμπρός.

Σκηρὴ 7^η Οἱ ἑπτὰ γεωργοὶ περιφέρονται ἐν τῷ χώρῳ μιμούμενοι μὲ κινήσεις θερίσματος τὸ θέρισμα πρῶτον καὶ κατόπιν τὸ λύκνισμα ἢτοι ἀλώνισμα, δηλ. ἴστανται εἰς μίαν ἢ εἰς δύο γραμμάς, κατὰ τὰς ἀπαιτουμένας ἀποστάσεις ἀπ' ἀλλήλων, καί, ὑψοῦντα πρὸς τὰ ὀπίσω τοὺς βραχίονας ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς αὐτῶν, μὲ ἐν βῆμα πρὸς τὰ ὀπίσω, ῥίπτουσιν αὐτοὺς βιαίως πρὸς τὰ κάτω, κλίνοντα συγχρόνως, μὲ ἐν βῆμα πρὸς τὰ ἔμπρός, καὶ ὀλόκληρον τὸν κορμὸν πρὸς τὰ ἔμπρός. Τὴν ἄσκησιν δὲ ταύτην ἔξακολουθοῦσι καὶ μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἄσματος, ἐφ' ὅσον εὐχαριστοῦνται.

Ἄσκησις Η'. Μὲ βῆμα πλάγιον δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὰ παιδιά ἐκτελοῦσι τὰς κρούσεις τῶν χειρῶν, ἔμπρός καὶ ἄνω ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν.

Σκηρὴ 8^η ἢ τελευταία. Τὰ παιδιά ἀμφοτέρων τῶν πλησιέστερα νῦν ἀπέναντι ἀλλήλων ἰσταμένων σειρῶν, τείνουσι πρὸς τ' ἀπέναντι παιδιά ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας, ἀνυψοῦσιν αὐτὰς οὕτω συνδεδεμένας καὶ ἀποτελοῦσιν ἀνὰ ζεύγη τόξα ἢ ἀψίδας, κάτωθεν τῶν ὁποίων διέρχονται μεμονωμένα ἢ καὶ συζκρατούμενα ἀνὰ ζεύγη, τὰ ὀκτὼ περιφερόμενα παιδιά. Ἄφ' οὗ διέλθωσι κάτωθεν ὄλων τῶν τόξων, δύνανται νὰ ἐπιστρέψωσι πάλιν δι' αὐτῶν καὶ νὰ ἐπαναλάβωσι τοῦτο πολλάκις. Τέλος ὅμως παρατάσσονται πάλιν ὅλα εἰς τὰς δύο ἀντιμετώπους σειράς.

Ἄσκησις Θ'. τελευταία.

Ἐν τόπῳ τὰ παιδιά μὲ βῆμα σημειωτὸν κατ' ἀρχάς, κλίνουσι τὸν κορμὸν πρὸς τὰ ἔμπρός, ἐν εἶδει χαιρετισμοῦ, ἐνοῦνται ἀνὰ ζεύγη καὶ ἀναχωροῦσιν ἢ διαλύονται.

ΣΕΙΡΑ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΠΑΙΓΝΙΑ ΜΕΤΑ ΚΙΝΗΣΕΩΝ ΕΛΙΚΟΕΙΔΩΝ ΚΑΙ ΚΑΜΠΥΛΟΓΡΑΜΜΩΝ

ΚΑΙ ΚΥΡΙΩΣ ΡΥΘΜΙΚΑ

Ἀριθ. 141.

Ζωηρῶς

Ζω - η - ρα, ζω - η - ρα, δυ - ο δυ - ο προ - χω -

ρου - με. Τι χα - ρα, τι χα - ρα, τρα - γου - δα - ζι τρα - γου -

δου - με. Λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα

λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα

2. Ζηλευτό, ζηλευτό, ἕνα τόξο περιμένει,
 Ἐπ' αὐτό, ὑπ' αὐτό, ὁ στρατός μας διαβαίνει.
 Λα, λα, λα.

3. Ὑψηλά, ὑψηλά, τόξα κάνουν τὰ χεράκια.
Τὶ καλά, τὶ καλά, θὰ περάσετε παιδάκια.
Λα, λα, λα.
4. Τὶ χαρά, τὶ χαρά, ἐπιστρέφουν τὰ παιδάκια.
Ζωηρά, ζωηρά, θὰ κτυπήσουν τὰ χεράκια.
Λα, λα, λα.

Τὰ παιδιά ἀνὰ ζεύγη ἴστανται εἰς γραμμὴν, τὸ ἓν ζεῦγος μετὰ τὸ ἄλλο. Κατὰ τὴν α'. στροφὴν τοῦ ἄσματος προβαίνουνσι τὰ ζεύγη μὲ βῆμα ζωηρὸν (ἐὰν εἶναι παιδιά μεγαλειτέρας ἡλικίας καὶ μὲ βήματα χοροῦ), κρατοῦντα τὰς χεῖρας ἠνωμένας ὑψηλά· κινούμενα δὲ χαριέντως πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ πρὸς τὰ ἀριστερά, ἀντιθέτως τὸ ἓν παιδίον πρὸς τὸ ἄλλο, οὕτως ὥστε, ὅτε μὲν ἀμφοτέρωθεν νὰ κτυπᾶζωσιν ἀμφοτέρωθεν πρὸς τὰ ἔξω, ὅτε δὲ ν' ἀτενίζωσι τὸ ἓν τὸ ἄλλο. Προχωροῦσιν οὕτω καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς πρώτης στροφῆς εὐθυγράμμως ἢ καὶ ἐλικοειδῶς.

Μὲ τὴν δευτέραν στροφὴν τὸ τελευταῖον ζεῦγος ἴσεται ἀντιμέτωπον καὶ ἐνῶνον ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας κρατεῖ αὐτὰς ὑψηλά πρὸς σχηματισμὸν τόξου, ὑπὸ τὸ ὁποῖον διαβαίνουνσι ἀλληλοδιαδόχως ὅλα τὰ ζεύγη.

Ἐποῦ διέλθωσιν ὑπὸ τὸ τόξον ὅλα τὰ παιδάκια, ἴστανται καὶ ἐπιστρέφουσιν ἢ διὰ στροφῆς ἐπὶ τόπου, ἢ διὰ κάμψεως δεξιὰ ἢ ἀριστερὰ ἔξωθεν τῶν ζευγῶν. Ἐνῶν δὲ οὕτω προβαίνουνσι μὲ τὴν τρίτην στροφὴν τοῦ ἄσματος, τὸ α'. ζεῦγος ἴσεται καὶ σχηματίζει τόξον, δι' οὗ διέρχεται τὸ β'. ζεῦγος, ὅπερ παρατασσόμενον πλησίον τοῦ α'. τόξου σχηματίζει β'. τόξον· εἶτα τὸ γ'. ζεῦγος διερχόμενον ὑπὸ τὸ α'. καὶ τὸ β'. τόξον σχηματίζει γ', τόξον, τὸ δ'. ζεῦγος διέρχεται τὰ τρία τόξα καὶ ἀποτελεῖ δ'. τόξον καὶ οὕτω καθεξῆς, μέχρις οὗ ὅλα τὰ ζεύγη, διελθόντα τῶν λοιπῶν τόξων, σχηματίσωσι καὶ αὐτὰ ἄλλα. Τότε τὸ α'. ζεῦγος, καταβιβάζον τὰς χεῖρας, ἐπιστρέφει πάλιν, διερχόμενον ὑφ' ὅλα τὰ τόξα, ἀκολουθούμενον βαθμηδὸν ὑπὸ τοῦ β'. τοῦ γ'. καὶ τῶν λοιπῶν ζευγῶν· ὅταν δ' ἐξέλθωσι τῶν τόξων, ἐὰν εὐχαριστῶνται εἰς τοῦτο, ἐπιστρέφοντα καὶ

πάλιν, σχηματίζουσι νέα τόξα, εἰ δ' ἄλλως, προβαίοντα πάλιν
 ἀνά ζεύγη μὲ συνδεδεμένους χεῖρας, ὡς κατὰ τὴν πρώτην στροφὴν
 τοῦ ἔσματος, μὲ ποικίλους βηματισμούς (ἢ καὶ μὲ βήματα χοροῦ),
 κρούουσι τὰς χεῖρας καὶ ἐξέρονται ἢ διαλύονται.

Ἄριθ. 142.

Κρα - τει - τε, κρα - τει - τε τα χε - ρία ψη - λα, περ -

να - τε τὴν πυ - λην, πα - दा - κια κα - λα' περ - να - τε τὴν

πυ - λην, πα - दा - κια κα - λα. Τι ευ - μορ - φη πυ - λην πλα -

τελα υ - ψη - λη' περ - να - τε πα - दा - κια, καὶ ὠ - ρα κα - λη.

Τὸ παίγνιον τοῦτο εἶναι ὅμοιον πρὸς τὸ προηγουμένον, μὲ τὴν διαφορὰν ὅμως, ὅτι δύνανται ἀρχῆθαι ν' ἀποτελῶνται πολλὰ τόξα (ἐν τῷ παρόντι παιγνίῳ πύλαι), κάτωθεν τῶν ὁποίων διέρχονται διαδοχικῶς τὰ λοιπὰ ζεύγη. Δηλ. ἀφ' οὗ σχηματισθῶσι δύο ἢ πλειότεραι πύλαι, ἢ καὶ τόσαι ὅσα ὑπάρχουσι ζεύγη, τὸ τελευταῖον ζεῦγος, καταβιάζον τὰς χεῖρας, διέρχεται ὑπὸ τὰς πρὸ αὐτοῦ πύλας, ἀκολουθούμενον βαθμηδὸν ὑπὸ τῶν λοιπῶν μέχρι τέλους. Τότε δύνανται, ἐπιστρέφοντα, νὰ ἐπαναλάβωσι τὸ αὐτό, δηλ. τὸ α'. ζεῦγος ν' ἀποτελέσῃ τὴν α'. πύλην, εἶτα τὸ β' ζεῦγος, ἀφ' οὗ διέλθῃ ὑπὸ τὴν α'. πύλην, πλησίον ταύτης ἀποτελεῖ β'. πύλην, καὶ οὕτω καθεξῆς.

Ἄριθ. 143.

Σιδηρόδρομος.

Τὸ ἄσμα ἐν τῷ β'. τεύχει τοῦ παρόντος ἔργου, ἀριθ. 79.

Τὰ παιδιά ἀνὰ ἓν, κρατούμενα ἐκ τῶν ὄμων ἢ ἐκ τῶν πρὸς τὰ ὀπίσω τεινομένων χειρῶν, μιμοῦνται τὴν ἀμαξοστοιχίαν τοῦ σιδηροδρόμου καὶ περιφέρονται ἑλικοειδῶς καὶ μετὰ ποικίλης ταχύτητος ἐντὸς τῆς αἰθούσης, τῆς αὐλῆς κτλ. Δύο παιδιά εἰς ὀρισμένην θέσιν σχηματίζουσι πύλην διὰ τῶν ἠνωμένων καὶ ὑψομένων χειρῶν των, ὑπὸ τὴν ὁποίαν διέρχεται ἡ ἀμαξοστοιχία πρὸς μεγάλην τέρψιν τῶν μικρῶν. Δύνανται, ἐὰν εἶναι πολλὰ τὰ παιδιά, καὶ πλειότερα ζεύγη ν' ἀποτελέσωσι τὴν πύλην, ἢ γέφυραν ἢ καὶ σήραγγα. Παιδιά δέ τινα πρὸς ποικιλίαν τοῦ παιγνίου, δύνανται νὰ εἶναι ἐπιβάται, προστιθέμενα εἰς τὰ παιδιά τῆς ἀμαξοστοιχίας κατὰ τοὺς σταθμούς. Οὕτω δὲ πολλαπλασιάζεται καὶ ἡ ποικιλία τῆς ταχύτητος τῶν μετακινήσεων, διότι αὕτη ἐλαττοῦται βαθμηδὸν καθ' ὅσον ὁ συρμὸς προσεγγίζει εἰς τοὺς σταθμούς, αὐξάνει δέ, ὅταν ἀπομακρυνθῇ τούτων. Τὰ μεγαλύτερα παιδιά σχηματίζουσι τὴν μηχανήν, τὰ δὲ μικρότερα τίθενται ἐν τῷ μέσῳ.

Διασκεδαστικώτερον ἀκόμη καθίσταται τὸ παίγνιον τοῦτο, ἐὰν ὁ μηχανικὸς ἔξη ἀληθῆ σφυρίζτραν, δι' ἧς σφυρίζει, ὅταν τὸ ᾄσμα ὑποδεικνύη τοῦτο. Πρὸς δὲ καὶ οἱ ὀδηγοὶ δύνανται νὰ διανέμωσι μικρὰ εἰσιτήρια καὶ νὰ σαλπίζωσι καὶ νὰ σφυρίζωσι κατὰ τὰς ἀναχωρήσεις δι' ἀληθῶν μικρῶν σαλπύγγων καὶ συριγτρῶν.

Ἄρθ. 144.

Ζωηρῶς

Με τρα - γου - δια, με παι - γνι - δια κου - βα - ρια - ζο -

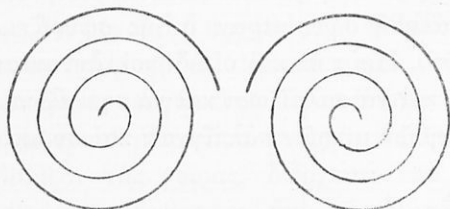
με το νη - μα. Ω! ποιος δὲν θα χα - ρῆ, πὼς το ἐρ - γον

προ - χω - ρεῖ. Ω! ποιος δὲν θα χα - ρῆ, πὼς το ἐρ - γον

προ - χω - ρεῖ.

2

Τὼρ ἀλλάζει τὸ παίγνιδι.
Ξετυλίσομεν τὸ νῆμα,
Ὡ! ποιος δὲν θὰ χαρῆ,
Πὼς τὸ ἔργον προχωρεῖ.

Τὰ παιδιά βαδίζουνσι τὸ ἐν ὀπισθεν τοῦ ἄλλου, κρατούμενα ἐκ μιᾶς τῶν χειρῶν καὶ ἀποτελοῦντα οὕτως ἄλυσσον μὲ τὰ μικρότερα ἐμπρός. Ἡ διδάσκαλος κρατοῦσα τὴν χεῖρα τοῦ μικροτέρου, προπορεύεται, ἢ ἀντ' αὐτῆς καλῶς ἠσηκμένον μεγαλήτερον παιδίον. Μὲ τὸ ἄσμα λοιπὸν βαδίζουνσι καμπυλογράμμως πρὸς τὰ ἔσω, συσπειρούμενα ἐπὶ μᾶλλον, μέχρις οὗ περιτυλιχθῶσιν ὅλα τὰ παιδιά περὶ τὴν ἐν τῷ κέντρῳ εὐρισκομένην διδάσκαλον. Μὲ τὸ «τὼρ ἀλλάζει τὸ παιγνίδι» ἢ διδάσκαλος φροντίζει νὰ ἀραιώσῃ τὰ συσφίγγοντα αὐτὴν παιδιά καί, προπορευομένη πάλιν τῆς ἀλύσσου, βαδίζει ἔσωθεν πρὸς τὰ ἔξω, ἐκτυλίσσουσα τὸ νῆμα. Ἀντιστρόφως παίζουσι κατόπιν (ἢ καὶ ἄλλοτε) τὸ αὐτὸ παίγνιον ὡς ἔξῃς:

Τὰ παιδιά ἀποτελοῦσι πάλιν ἄλυσσον, μὲ τὰ μικρὰ πάντοτε ἐμπρός. Ἡ διδάσκαλος κρατοῦσα τὸ μικρότερον παιδίον ἐκ τῆς χειρὸς βαδίζει πρὸς τὸ κέντρον, ὅπου ἴσταιται ἀκίνητος· τὰ δὲ παιδιά, κρατούμενα πάντατε ἐκ μιᾶς χειρὸς, στρέφουσιν εἰς γραμμὴν τὸ μέτωπον ἐμπρός καί, προπορευομένου τώρα τοῦ κατὰ τὸ τέλος τῆς ἀλύσσου εὐρισκομένου μεγαλητέρου παιδίου, βαδίζουνσι περὶ τὸ κέντρον, περιτυλισσόμενα οὕτω περὶ αὐτό, δηλ. περὶ τὴν ἐντὸς αὐτοῦ εὐρισκομένην διδάσκαλον. Εἶτα ἢ διδάσκαλος πάλιν μένει ἀκίνητος καὶ τὰ τοῦ ἔξωτερικοῦ ἄκρου τῆς ἀλύσσου παιδιά, ἀντιστρόφως τώρα βαδίζοντα, ἐκτυλίσσουσι τὴν σπειραν· ἢ ἐκ τῆς μιᾶς πλευρᾶς ταύτης τὰ παιδιά διίστανται καί, ἀποτελοῦντα δίοδον ἀπὸ τοῦ κέντρου μέχρι τοῦ ἔξωτερικοῦ κύκλου, ἀνά δύο σχηματίζουνσι διὰ τῶν ἀνυψωμένων ἠνωμένων χειρῶν αὐτῶν πύλας, δι' ὧν διέρ-

δι' ὧν διέρχονται ἢ τε διδάσκαλος καὶ τὰ ἐν τῷ κέντρῳ εὐρισκόμενα καὶ ἀλληλοκρατούμενα παιδιά, βαθμηδὸν δὲ καὶ ὅλη ἡ ἄλυσσος.

Τὸ παίγνιον τοῦτο, ἐν τῇ ἀνωτέρῳ διαδοχῇ ἐκτελούμενον, παριστᾷ σαφῶς τὸν νόμον τῶν ἀντιθέσεων, ὅστις ἀποτελεῖ μίαν τῶν οὐσιωδῶν βάσεων ἐφ' ὧν στηρίζονται αἱ ἀρχαὶ τοῦ φροσεβελιανοῦ συστήματος. Οὕτως ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἡ διδάσκαλος τυλίσσεται ἐντὸς τῆς σπείρας, δηλ. τὸ κέντρον κινεῖται. Ἐν τῇ δευτέρῃ περιπτώσει ἡ διδάσκαλος ἴσταται ἀκίνητος, δηλ. τὸ κέντρον ἠρεμεῖ καὶ περὶ αὐτὸ τυλίσσονται τ' ἀποτελοῦντα τὴν ἄλυσσον παιδιά. Καὶ τὸ τύλιγμα δὲ γίνεται κατὰ τὸν αὐτὸν νόμον τῶν ἀντιθέσεων δηλ. πρῶτον ἔξωθεν πρὸς τὰ ἔσω καὶ ἔπειτα ἔσωθεν πρὸς τὰ ἔξω. Πάντα ταῦτα ἡ νηπιαγωγὸς καὶ ἡ μήτηρ, πρέπει βαθμηδὸν νὰ κωθιστώσι καταληπτὰ εἰς τὰ παιδιά, οὐχὶ διὰ θεωρητικῆς ἀναλύξεως, ἀλλὰ διὰ τῆς παρατηρήσεως, ἐν ᾗ ἐκτελῶσι τὸ παίγνιον. Ὁ νόμος οὗτος ἀποτελεῖ τὴν βάσιν πάσης ἐργασίας, ὅθεν εἶναι ἀφευκτον καὶ τὰ μικρότερα παιδιά παίζοντα μὲ τὰς σφαῖρας ἢ τοὺς κύβους νὰ συνηθίζωσιν ἤδη εἰς τὴν παρατήρησιν καὶ ἀντίληψιν αὐτοῦ. Οὕτως ὅταν ἀποτελοῦσι σχήματα μὲ τὰς σφαῖρας, τοὺς κύβους, τὰς πλύνθους, τὰ ξυλάρια, τὰ ὄσπρια κτλ. νὰ ὀδηγῶνται ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νόμου τῶν ἀντιθέσεων. Δηλαδή νὰ θέτωσι τὰ ξυλάριά των π. χ. ἄνω καὶ τὸ ἀντίθετον τοῦτον κάτω, δεξιὰ καὶ τὸ ἀντίθετον ἀριστερὰ, ἔμπροσθεν καὶ τὸ ἀντίθετον ὀπισθεν, ὕψηλά, χαμηλά, πυκνά, ἀραιὰ κτλ.

Ἄλλος σπουδαῖος νόμος εἶναι καὶ ὁ τῶν ἐξαντλήσεων, δηλ. νὰ λαμβάνῃ τὸ παιδίον πείραν κατὰ πόσους τρόπους δύναται νὰ μεταχειρίζηται τὰ ὑλικά αὐτοῦ, ἢ, ἐν τῇ παρουσίᾳ περιπτώσει, κατὰ πόσους τρόπους δύναται νὰ ἐκτελῇ τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἀποτελούμενα σχήματα.

Οὕτως ἀφ' οὗ ἐτυλίχθη ἡ σπείρα

α'. ἔξωθεν πρὸς τὰ ἔσω καὶ ἔσωθεν πρὸς τὰ ἔξω καὶ

β'. τὰ ἔξω περὶ τὰ ἔσω, δεξιόθεν πρὸς τ' ἀριστερὰ καὶ ἀριστερόθεν πρὸς τὰ δεξιὰ, δύναται κατὰ

γ'. τρόπον νὰ ἴστανται τὰ παιδιά εἰς γραμμὴν, συγκρατούμενα πάντοτε ἐκ τῶν χειρῶν καὶ ἔχοντα τὰ μικρὰ ἐν τῷ μέσῳ καὶ τὰ μεγαλῆτερα παιδιά ἀμφοτέροθεν, κατὰ τὰ δύο ἄκρα. Μὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἄσματος ἢ κατὰ τὸ ἓν ἄκρον, ἔστω τὸ δεξιόν, εὐρισκομένη διδάσκαλος, κρατοῦσα ἐκ τῆς χειρὸς τὸ πρῶτον παιδίον τῆς ἄλυσσου, τυλίσσεται βαθμηδὸν ἐντὸς αὐτῆς, προχωροῦσα οὕτω μετὰ τῆς ὀλονὲν ἀύξανομένης σπείρας πρὸς τὰ ἔμπρός, μέχρις οὗ φθάσῃ εἰς τὸ ἀντίθετον ἄκρον, τὸ ἀριστερόν τότε δὲ μὲ τὴν β'. στροφῆν τοῦ ἄσματος, βαδίζουσα ἀντιστρόφως, ἐκτυλίσει πάλιν τὴν σπείραν, ἐπιστρέφουσα οὕτως εἰς τὴν προτέραν θέσιν της, ὅπου ἴσταται,

ἀναμένουσα νὰ τυλιχθῆ τώρα ὁ κατὰ τὸ ἀντίθετον, δηλ. ἀριστερόν ἄκρον ὀδηγός, οὗ ἡ σπείρα φθάνει πάλιν μέχρι τοῦ δεξιοῦ ἄκρου καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὴν θέσιν του. Οὕτω σχηματίζεται διαδοχικὸν τύλιγμα καὶ ἐκτύλιγμα, ὅπερ διασκεδάζει πολὺ τὰ παιδιά.

Ἄριθ. 145.

Σιωπηλὸν παίγνιον ἄνευ ἤσματος.

Κροταλίας.

Τὰ παιδάκια συγκροτούμενα βαδίζουσιν, ὀδηγούμενα ὑπὸ τῆς διδασκάλου, ἑλικοειδῶς ἐντὸς τοῦ δωματίου ἢ τῆς αὐλῆς, μιμούμενα τὸν κροταλίαν. Βαδίζουσιν ὅσον δύνανται ἑλαφρὰ καὶ ἐν ἄκρῳ σιγῇ. Καθ' ὠρισμένον σύνθημα τῆς διδασκάλου ἴστανται ὅλα καὶ κάμνουν τρία βήματα σημειωτὰ ἡχηρά, δηλ. κροτοῦσι τρεῖς τοὺς πόδας, μεθ' ὃ καὶ πάλιν ἐξακολουθοῦσι βαδίζοντα ἑλαφρὰ καὶ ἐν σιγῇ μέχρι νέου συνθήματος. Ἀπαιτεῖται πειθαρχία καὶ τάξις.

Ἄριθ. 146.

Μετρίως

Βα - δι - ζω μ'ε - τα - ξι - αν, προ -

βαι - νο κατ' ευ - θει - αν, λα λα λα λα λα. Και

2 Τετράγωνον ἰδῆτε

Καὶ παρευθὺς σταθῆτε,

Λα λα, λα λα, λα λα.

Τὸν ῥόμβον θὰ ἐκτεινω

Καὶ ἤρεμος θὰ μείνω.

Τρα λα λα, λα λα λα, λα λα λα, λα λα λα. Τρα λα λα, λα λα λα, λα λα λα.

3 Κυκλοτερῶς βαδίζω,

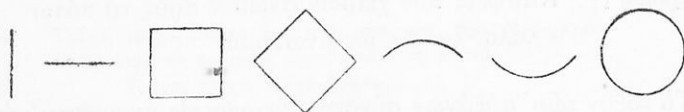
Καὶ τόξον σχηματίζω,

Λα λα, λα λα, λα λα.

Τὸ τόξον τῶρ' αὐξάνω

Καὶ εἰς τὸν κύκλον φθάνω.

Τρα λα λα, λα λα λα, λα λα λα, λα λα λα. Τρα λα λα, λα λα λα, λα λα λα.

Τὰ παιδιά ἀνὰ ἓν βαδίζουσι μεμονωμένως κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ ἄσματος· προβαίνουνσι δηλ. κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν, ἔπειτα κάμπτουσι πρὸς τὰ δεξιὰ ἢ τ' ἀριστερὰ καὶ ἀποτελοῦσι τὰς γωνίας, κατὰ τὸν καταρτισμὸν τῶν ὁποίων τὰ καταλαμβάνοντα τὰς εἰς τὸ σχῆμα ἀπαιτουμένας θέσεις, (δηλ. τὰ τελευταῖα) σταματῶσιν, ἐν ᾧ τὰ λοιπὰ ἐξακολουθοῦσι νὰ βαδίζωσι μέχρι τῆς συμπληρώσεως τοῦ τετραγώνου, ὅτε ὅλοι σταματῶσι. Μὲ ὀλίγα τώρα βήματα, χωρὶς νὰ διασπάρωσι τὸ τετράγωνον, στρέφουσι τοῦτο διαγωνίως καὶ σχηματίζουσι τὸν ῥόμβον, ὅτε καὶ πάλιν ἠρεμοῦσιν.

Εἶτα κατὰ τὴν τρίτην στροφὴν, βαδίζουσι πάλιν, ἀλλὰ κυκλοτερῶς τώρα καὶ σχηματίζουνσι τόξον, δηλ. ἡμικύκλιον καὶ τέλος ἐπεκτείνουνσι τὸ τόξον τοῦτο, καὶ ἐνοῦται εἰς κύκλον. Ἐν ᾧ δὲ ἐκτελοῦσι τὰ ἀνωτέρω σχήματα τὰ παιδιά, ποικίλουσιν αὐτὰ καὶ διὰ τῶν ἐξῆς ἀσκήσεων.

Στροφή α'. Χεῖρας εἰς τὴν μέσην, βῆμα πεζικόν. Κατὰ τὸ
 « λαλα » κρούσεις χειρῶν.
 « λαλα » κρούσεις ποδῶν ἐν τόπῳ.
 « λαλα » κρούσεις χειρῶν.

Μὲ τὸ «τραλαλα τὰς χεῖρας εἰς τὴν μέσην, βάδισμα ἐμπρὸς με κλίσεις κορμοῦ δεξιὰ, ἀριστερὰ καὶ ἐμπρὸς.

Στροφή β'. Τὰς χεῖρας δεξιὰ καὶ ἀριστερά.
 « λαλα, λαλα » ὡς ἀνωτέρω.
 « Τραλαλα » στροφή ἀπλή με κρούσεις χειρῶν καὶ ποδῶν τὴν δευτέραν φορὰν ἀντιστρόφως.

Στροφή γ'. Κάμψεις τῶν χειρῶν ἄνωθεν πρὸς τὰ κάτω.
 « λαλα, λαλα » ὡς ἀνωτέρω.

«Τὸ τόξον τῶρ' αὐξάνω» σύνδεσις χειρῶν εἰς ἠνωμένον κύκλον.
 «Τραλαλα» στροφή τοῦ κύκλου δεξιὰ καὶ ἀριστερά, πρῶτον με πλάγιον βῆμα καὶ ἔπειτα με βῆμα ζωηρὸν χοροῦ.

Ἄριθ. 147.

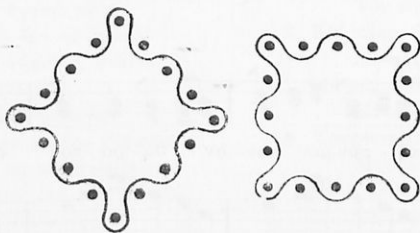
Ζωηρῶς

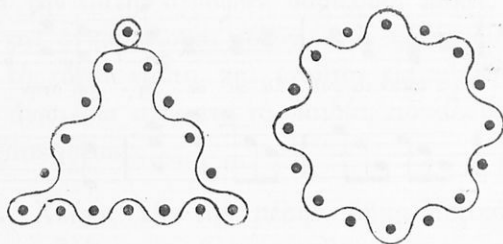
Τρε-χα φι-λερ-γο ρυ-α-κι, τρε-χα πη-γαι-νε τα -

χυ. Το μι - κρο τριαν-τα-φυλ - λα - κι σε ζη - τει στην ε - ξο -

χη. Τρε - χα, τρε - χα, τρε - χα ρυ - α - κι.

- 2 Τρέχα ὁ μύλος ἐκεῖ κάτω σὲ ζητεῖ τοῦ μυλωνᾶ.
Ἡ βαρειὰ μυλόπετρα του θέλει ὄλο νὰ γυρνᾷ.
Τρέχα, τρέχα, τρέχα ῥυάκι.
- 3 Τρέχα, φίλεργο ῥυάκι, τσίου, τσίου, κελαιδεῖ
Μέσ' τὸν φράκτη τὸ πουλάκι, τ' ἀηδονάκι στὸ κλαδί.
Τρέχα, τρέχα, τρέχα ῥυάκι.
- 4 Τρέχα, τρέχα, διψασμένα, μπε, μπε, μπε, βραχνά, βραχνά,
τὰ ἀρνάκια τὰ καῦμένα καταβαίνουν τὰ βουνά.
Τρέχα, τρέχα, τρέχα ῥυάκι.
- 5 Τρέχα καὶ τὴν ἐργασία ὁ Θεὸς τὴν εὐλογεῖ,
φέρει πλούτη κ' εὐτυχία, ἀληθὴς χαρᾶς πηγὴ,
Τρέχα, τρέχα, τρέχα ῥυάκι.

Ῥυάκιον.

Τὰ παιδιά ἐλευθέρως βαδίζοντα τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου, ἢ καὶ κρατούμενα ἐκ τῶν χειρῶν, παριστῶσι τὸ Ῥυάκιον, τὸ ὁποῖον κατὰ τὸ ἄσμα τρέχει καὶ βρέχει τὰ ἄνθη, γυρῖζει τὸν μύλον, ποτίζει τὰ πουλάκια καὶ τ' ἀρνάκια καὶ ἀπαύστως τρέχει καὶ ἐργάζεται δηλ. κινεῖται. Τινὰ τῶν παιδιῶν παριστῶσι τὰ ἄνθη, τὸν μύλον, τὰ πτηνά, τὰ δένδρα, τ' ἀρνάκια καὶ ἴστανται ἐν σχήματι τετραγώνου ἢ ῥόμβου, ἢ τριγώνου, ἢ κύκλου, τὸ δὲ Ῥυάκιον, τρέχον μετὰ ποι- κίλης ταχύτητος, διέρχεται ἐλισσόμενον περὶ αὐτά, ὡς δεικνύουσι τ' ἀνωτέρω σχήματα. Κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ ἄσματος καὶ ὁ μύλος κροτεῖ (τὰ παιδάκια κροτοῦσι τοὺς πόδας), τὰ πουλάκια κελαῖδούν, τ' ἀρνάκια βελάζουν· τὰ δὲ τὸ Ῥυάκιον παριστῶντα παιδιά, δύνανται νὰ μιμῶνται τὸν φλοῖσθον τοῦ ὕδατος κατὰ τὰς ἀπὸ μιᾶς στρο- φῆς εἰς τὴν ἄλλην διακοπὰς.

Ἀριθ. 148.

Μετρίως

Τον κῆ - πον μου τον αν - θη - ρο τον α - γα - πω πο -

λυ' το χορ- το θαλ- λει τρυ - φε-ρο ή γη μο-σχο - βο -

λει. Αν - θει το τρι - αν - τα - φυλ-λο του

κη - που η στο - λη. Ω! μυ - ρι - στο τριαν -

τα - φυλ - λο σε* α - γα - πω πο - λυ.

3. Ζεφύρου πνεύμα δροσερό
Τὴν λεμονιά φιλεῖ,
Τὸν κηπὸν μου τὸν ἀνθηρό,
Τὸν ἀγαπῶ πολὺ.
4. Ἄνθει τὸ Ἴον τὸ σεμνόν,
Τοῦ κήπου ἢ στολῆ,
Ὡ Ἴον, ἐκλεκτό,
Σὲ ἀγαπῶ πολὺ.
5. Τὸ κρίνον θάλλει χαρωπὸ
Καὶ τὸ πουλὶ λαλεῖ,
Τὸν κηπὸν μου τὸν ζηλευτό,
Τὸν ἀγαπῶ πολὺ.

6. Ἄνθει ἰάκυνθος καλὸς
Τοῦ κήπου ἢ στολῆ,
Ἰάκυνθος, λευκός, λαμπρός,
Τὸν ἀγαπῶ πολὺ.
7. Καὶ τώρα ὄλα σεις ἐδῶ,
Μὲ χάριν ἠνωμένα,
Μὲ μᾶς ἐλάτε στὸν χορὸ,
Πολὺ ἀγαπημένα.
8. Χορεύετε καὶ σεις παιδιά,
Μ' ἀγάπην ἠνωμένα,
Μὲ τ' ἀνθὲ μου τοῦ ἀγαπῶ,
Τὰ τόσοον ζηλευμένα.

Παιδάκια, ἀνά δύο κρατούμενα ἐκ τῶν χειρῶν, τρέχουσιν ἐντὸς τοῦ κήπου, ἐν ζευγος μετὰ τὸ ἄλλο, διερχόμενα διὰ μέσου τῶν ἀνθέων, δηλ. ἄλλων παιδιῶν, ἅτινα, παριστῶντα κατ' ἐκλογὴν τὰ ἐν τῷ ἄσματι ἀναφερόμενα ἄνθη, ἴστανται. πάλιν ἐν σχήματι τριγώνου, πολυγώνου, ἐλλείψεως ἢ καὶ κύκλου. Ὅθεν τὰ σχήματα τοῦ προηγουμένου ὑπ' ἀριθ. 147 παιγνίου χρησιμεύουσι καὶ διὰ τὸ παρόν.¹

Τὰ παιδιά μὲ ποικίλους βηματισμοὺς διέρχονται διὰ μέσου τῶν ἀνθέων, ἐλικοειδῶς, κινουντα τὰς ὑψωμένας ἠνωμένας χειρας ἐμπρὸς καὶ ὀπίσω, μετὰ συγχρόνου ἐλαφροῦς κάμψεως τοῦ σώματος, δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Καθ' ἕκαστον δὲ «σὲ ἀγαπῶ πολύ,» τὰ διὰ τῶν ἀναφερομένων ἀνθέων διερχόμενα ζεύγη ὑποκλίνονται ἔμπροσθεν ἐκάστου τῶν ἀνθέων τούτων, ὅτε καὶ αὐτὸ ἀντιχαιρετῶ διὰ κλίσεως τῆς κεφαλῆς. Ἐνταῦθα τὰ παιδιά πρέπει νὰ ἐνθυμῶνται καλῶς ποῖον παιδίον εἶναι τὸ ῥόδον, τὸ ἴον κτλ. Κατὰ δὲ τὸ «Καὶ τώρα ὅλα σεῖς ἐδῶ», παιδιά καὶ ἄνθη συνδέονται εἰς μικροὺς κύκλους (δύο ἐκ τῶν διερχομένων παιδιῶν καὶ τρίτον τὸ ἰστάμενον ἄνθος) καὶ χορεύουσι, στρεφόμενα δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ἕως οὔ, μὲ τὸ «χορεύσατε καὶ σεῖς παιδιὰ» ὅλα ἐνοῦνται εἰς μέγαν κύκλον καὶ χορεύουσι μέχρι τέλους τοῦ ἄσματος, στρεφόμενα πάλιν δεξιὰ καὶ ἀριστερά, μὲ ἀπλοῦν ἢ μὲ πλάγιον βῆμα ἢ καὶ μὲ βήματα χοροῦ.

Ἀριθ. 149.

Σχεδὸν γοργῶς.

Χο - ρευ - ε πα - ρα - κα - λω, τα γε - ρα - κια σου κρα - τω' μια ε - χει,

¹ Ὅταν τὰ παιδιά εἶναι ὀλιγότερα παραλείπονται ἄνθη τινα καί, αἱ εἰς ταῦτα ἀναφερόμενα στροφαί, οὐχὶ ὁμως αἱ δύο τελευταῖαι, δηλ. ἡ 7η καὶ ἡ 8η δι' ὧν καταλήγει τὸ παίγνιον.

μια ε - δω, πως μ'α - ρε - σει να πη - δω. Μια ε - χει, μια ε - δω

κ'ε - να γυ - ρω τα - ρτι κο.

- 2 "Οποιος θελει ας γελᾱ, ὁ χορὸς κρατεῖ καλά.
Μιά ἐκεῖ, μιὰ ἐδῶ, πῶς μ' ἀρέσει νὰ πηδῶ.
Μιά ἐκεῖ, μιὰ ἐδῶ, κ' ἕνα γύρο τακτικό.
- 3 Τί παιγνίδι, τί γαρά, ἔλ' ἀκόμη μιὰ φορὰ.
Μιά ἐκεῖ, μιὰ ἐδῶ, πῶς μ' ἀρέσει νὰ πηδῶ.
Μιά ἐκεῖ, μιὰ ἐδῶ, κ' ἕνα γύρο τακτικό.
- 4 "Ἄλλη μιὰ, παρακαλῶ, τὸν χορὸ μᾶς τὸν καλὸ.
Μιά ἐκεῖ, μιὰ ἐδῶ, πῶς μ' ἀρέσει νὰ πηδῶ.
Μιά ἐκεῖ, μιὰ ἐδῶ, κ' ἕνα γύρο τακτικό.

Α'. Στροφή. Τὰ παιδιά ἀποτελοῦντα δύο ἀντιμετώπους γραμμάς, προβαίνουνσι μεμονωμένως εἰς τὸ μέσον, ὡς κατὰ τὸν τετράχορον, συμφώνως δὲ μὲ τὸ ῥῆσμα δίδουσι τὰ χεράκια, ταλαντευόμενα ἀνὰ ζεύγη ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Μὲ τὸ «πῶς μ' ἀρέσει νὰ πηδῶ», συγκροτούμενα πάντοτε, πηδῶσι δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ἐνῶ κατὰ τὸ «κ' ἕνα γύρο τακτικό» περιστρέφονται ἀνὰ ζεύγη πάλιν ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ, μεθ' ὃ ἐπιστρέφουσιν εἰς τὰς θέσεις των.

Β'. Στροφή. Τὰ παιδιά κατὰ τὸ «ὅποιος θέλει», μεταβαίνουνσι ἐκ τῆς καθέτου γραμμῆς εἰς ὀριζοντίως ἀντιμέτωπον, ὅπερ εὐκόλως ἐκτελεῖται ἔὰν κατὰ τὸ ἔν ἄκρον τὰ παιδιά μένωσιν ἀκίνητα,

ἐνῶ τὰ λοιπὰ προβαίνουνσι διαγωνίως, διαγράφοντα τόξον. Ἐπειδὴ δὲ εὐρίσκονται ἀντιμέτωπα καὶ πρόκειται νὰ μένωσιν ἀντιμέτωπα, τὰ παιδιά τῆς μιᾶς γραμμῆς θὰ προβαίνωσιν ὀπισθοχωροῦντα, ἀκολουθούμενα ἐκ τῶν τῆς ἀπέναντι γραμμῆς. Τὰ μικρὰ εἶναι ἤδη ἡσκημένα νὰ βαδίζωσιν πρὸς τὰ ὀπίσω, οὐχ ἦττον ὁμως ἀπαιτεῖται προσοχὴ νὰ μὴ παρασύρῳνται τὰ μικρότερα καὶ διαταραχθῆ ἡ τέρψις τοῦ παιγνίου. Ἄμα ἀποκατασταθῆ ἡ τάξις τῶν ὀριζοντίων γραμμῶν, τὰ παιδιά ἐπαναλαμβάνουσιν ἐκ τῶν νέων θέσεών των τὰ τῆς α'. στροφῆς, συναντώμενα ἀνὰ ζεύγη καὶ χορεύοντα ἐν τῷ μέσῳ.

Γ'. Στροφή. Μὲ τὸ «Τί παιγνίδι» τὰ κατὰ τὸ ἐν ἄκρον τῶν δύο γραμμῶν εὐρισκόμενα παιδιά μένουσιν ἀκίνητα, ἐνῶ τὰ λοιπὰ, προβαίνοντα ἀντιθέτως μὲν, ἀλλ' ὅλα πρὸς τὰ ὀπίσω, ἀποτελοῦσι τετράγωνον, δηλ. τέσσαρας μικρὰς τώρα γραμμάς, αἵτινες ἀνὰ δύο εὐρίσκονται ἀντιμέτωποι. Κατὰ τὸ «ἐλ' ἀκόμη μιὰ» δύο ἐκ τῶν ἀντιμετώπων πλευρῶν τοῦ τετραγώνου, προβαίνουσαι εἰς τὸ μέσον, χορεύουσιν ὡς καὶ πρότερον, μεθ' ὃ ἐπανέρχονται εἰς τὰς θέσεις των καὶ προβαίνουσιν αἱ ἄλλαι δύο, χορεύουσαι μέχρι τέλους τῆς στροφῆς.

Δ'. Στροφή. Μὲ τὸ «ἄλλη μιὰ» τὰ παιδιά δύο πλευρῶν προβαίνουσαι μὲν εἰς τὸ μέσον, ἀλλ' ἀνὰ ζεύγη τώρα καί, χαιρετῶντα τ' ἀπέναντι ζεύγη, ἐπιστρέφουσιν εἰς τὰς θέσεις των ἀφ' οὔ δὲ τὰ τῶν λοιπῶν πλευρῶν παιδιά ἐκτελέσωσι τὰ αὐτά, τὰ κατὰ τὰς γωνίας ἰστιάμενα παιδιά προβαίνουσαι βήματά τινα καί, λαμβανόμενα ἐκ τῶν χειρῶν ὅλα τὰ παιδιά, ἀποτελοῦσι μέγαν κύκλον. Οὕτω δὲ μὲ τὸ «μιὰ ἐκεῖ, μιὰ ἐδῶ» στρέφονται ὅλα πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ ἔπειτα πρὸς τ' ἀριστερά, πηδῶσι πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ πάλιν πρὸς τὰ ὀπίσω, πάντοτε συγκρατούμενα καὶ τέλος μὲ τὸ «ἓνα γύρο» στρέφονται περὶ ἑαυτά, ἢ καὶ ἀνὰ ζεύγη ὁμοῦ, ὅτε δύνανται ἀντὶ νὰ συγκρατῶνται, νὰ κρούσωσι τὰς χεῖρας.

Ἀριθ. 150.

Σχεδόν γοργῶς

Βη - μα - τα τες - σα - ρα και πε - ρι - στρο - φη κα - λη,

κι - νη - σις και βα - δι - σμα, πως μ' ευ - χα - ρι - στει.

Τωρ' ας γει - νη δι - πλα - σι - α

η πε - ρι - στρο - φη παι - ρ - δι - α' κι - νη - σις και

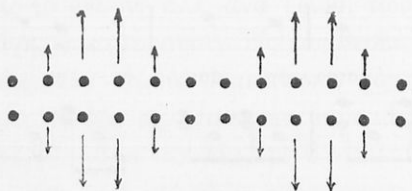
βα - δι - σμα, του - το ω - φε - λει. Λα λα λα λα λα

λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα λα

λα - λα λα λα λα λα λα.

2. Βήματα τέσσαρα καὶ περιστροφή καλή·
 Νὰ καὶ πάλιν βάδισμα· βῆμα ζωηρό,
 Κάμετε γραμμὴ παιδάκια,
 Πάρτε δώστε τὰ χεράκια,
 Ζωηρὰ καὶ εὐθυμὰ πιᾶστε τὸν χορὸ.
 Λα, λα, λα . . .

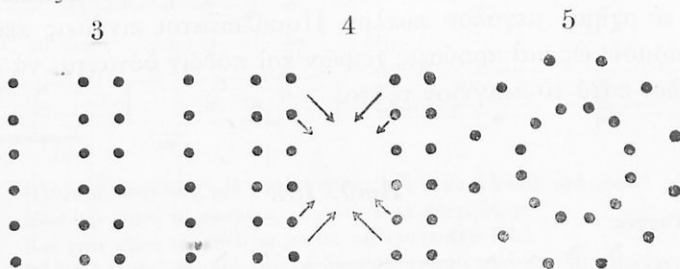
1

Εἰς δύο ἀντιμετώπους πάλιν γραμμιάς τοποθετοῦνται τὰ παιδιά. Μὲ τὸ «βήματα τέσσαρα καὶ περιστροφή» κάμνουν ὅλα τέσσαρα βήματα πεζικὰ ἐν χώρῳ καί, περιστρεφόμενα, ἴστανται ὅλα μὲ μέτωπον πρὸς τὰ ἔξω.

Κατὰ τὸ «κίνησις καὶ βάδισμα» τὰ κατὰ τὰ δύο ἄκρα καὶ τὰ ἐν τῷ κέντρῳ τῶν δύο γραμμῶν εὐρισκόμενα παιδία μένουσιν ἀκίνητα, τὰ δὲ λοιπά, προβαίοντα βαθμηδὸν ἀντιθέτως πρὸς τὰ ἔξω, ἀποτελοῦσι δύο μικροὺς κύκλους μὲ μέτωπα πρὸς τὰ ἔξω. Μὲ τὸ «τῶρ' ἄς γείνη διπλασία» χωρὶς νὰ μετακινήθωσιν ἐκ τῆς θέσεώς των, στρέφονται δις περὶ ἑαυτά, ἔχοντα ἐν τέλει πάλιν τὸ μέτωπον πρὸς τὰ ἔξω.

Κατὰ τὸ δεύτερον «κίνησις καὶ βάδισμα» τὰ ἀρχῆθεν ἀκίνητα ἰστάμενα παιδία καὶ πάλιν ἡρεμοῦσι, τὰ δὲ λοιπά, ἀνοίγοντα καθ' ἕκαστον τῶν δύο μικρῶν κύκλων τὰς δύο ἀπέναντι πλευράς, βαδίζουσι, δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν πρὸς τὰ ἔξω, σχηματίζοντα οὕτω τέσσαρας εὐθείας γραμμάς, ὧν αἱ δύο μεσαῖαι εἶναι ἀντιμέτωποι, ἐνῶ τὰ παιδία τῶν δύο ἐξωτερικῶν γραμμῶν ἔχουσι τὸ μέτωπον πρὸς τὰ ἔξω. Καλὸν εἶναι ἢ ὀδηγοῦσα τὸ παίγνιον νὰ φροντίξῃ ὥστε τὰ ἐν τῷ μέσῳ ἀκίνητα μένοντα παιδία νὰ εἶναι τὰ μικρότερα, διότι αἱ μεταβολαὶ τῶν σχημάτων ἐκτελοῦνται εὐκολώτερα καὶ ταχύτερα ὑπὸ τῶν μεγαλητέρων.

Μὲ τὴν 6'. στροφὴν «βήματα τέσσαρα» τὰ παιδιά ἐν χώρῳ πάλιν κάμνουν τέσσαρα βήματα (ίπλικὰ τώρα) καὶ περιστρέφονται, οὕτως ὥστε αἱ ἐσωτερικαὶ σειραὶ νὰ εὐρεθῶσι ῥάχην πρὸς ῥάχην καὶ ἀντιμέτωποι πρὸς τὰς ἀπέναντι αὐτῶν ἐξωτερικάς. Κατὰ τὸ «νὰ καὶ πάλιν βάδισμα», ἀμφοτέροθεν αἱ σειραὶ ἀντιθέτως βαδίζουσι πρὸς τὰ ἔξω, ὅτε αἱ μὲν κεντρικαὶ γραμμαὶ ὁμαλῶς βαδίζουσι πρὸς τὰ ἔμπρὸς, αἱ δὲ δύο ἐξωτερικαὶ πρὸς τὰ ὀπίσω. Εἶτα μὲ τὸ «βῆμα ζωηρὸν» ἐπανέρχονται, βαδίζοντα ἀντιστρόφως τώρα, δηλ. αἱ ἐξωτερικαὶ γραμμαὶ πρὸς τὰ ἔμπρὸς καὶ αἱ κεντρικαὶ πρὸς τὰ ὀπίσω, χωρὶς νὰ στραφῶσι.

Μὲ τὸ «κάμειτε γραμμὴν παιδάκια» αἱ ἀντιμέτωποι σειραὶ, προβαίνουσαι, πλησιάζουσι πρὸς ἀλλήλας καὶ μὲ τὸ «πάρτε δῶστε τὰ χαιράκια», λαμβανόμενα ἐκ τῶν χειρῶν, «ζωηρὰ καὶ εὐθυμα πῖάνουν τὸν χορὸν», δηλ. χορεύουσιν ἀνὰ ζεύγη, διατηροῦντα ὅλα ὁμοῦ τὸ σχῆμα μεγάλου κύκλου. Ποικιλώτατοι κινήσεις κεφαλῆς καὶ κορμοῦ, ὡς καὶ κρούσεις χειρῶν καὶ ποδῶν δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσι κατὰ τὸ παίγνιον τοῦτο.

Ἄριθ. 151.

Γοργῶς

Ηλ - θεν ο Α - πρι - λι - ος, μια χα - ρα ο η - λι - ος,
 μια χα - ρα ο η - λι - ος, μια χα - ρα εις τα

νε - α, εις τα νε - α χορ - τα - ρα - κία, τρε - χουν

α - σπρα, τρε - χουν α - σπρα προ - βα - τα - κία, και στο ^{δισ} προ - σι - νο κλα -

δι το που - λα - κι κε - λα - δει. ^{α.} ^{β.}

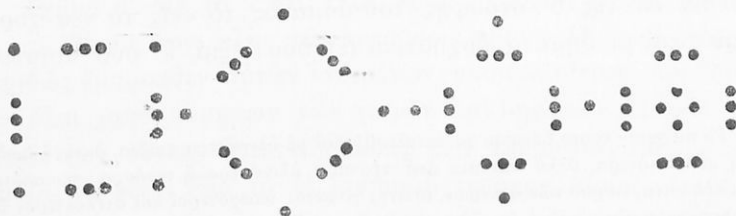
- 2 Ἦλθεν ὁ Ἀπρίλιος, μὴ χαρὰ ὁ ἥλιος, μὴ χαρὰ ὁ ἥλιος, μὴ χαρὰ!
 Μέσ' τὴν λίμνη τὰ πατάκια, κάμνουν τόσα παιγνιδάκια.
 Καὶ στὸν κῆπο τὸ ψιταδί περπατεῖ καὶ τραγουδεῖ (δισ).
- 3 Ἦλθεν ὁ Ἀπρίλιος, μὴ χαρὰ ὁ ἥλιος, μὴ χαρὰ ὁ ἥλιος, μὴ χαρὰ!
 Τὸ χωράφι, τὸ χωράφι πρασινίζει
 Παπαρούνα, παπαρούνα κοκκινίζει
 Καὶ γελᾷ ὁ γαλανὸς τῆς Ἑλλάδος οὐρανός! (δισ)

1

2

3

4

Δεκαἔξ παιδιά¹ ἄδοντα τὴν ἀρχὴν τῆς α'. στροφῆς τοῦ ἄσματος, βαδίζουσι ἐλευθέρως τὸ ἐν ὀπισθεν τοῦ ἄλλου, μὲ βῆμα πεζικόν, ἔχοντα τὰς χεῖρας κάτω καὶ καλὸν παράστημα.

Ἐμπροσθεν καὶ ὀπισθεν τίθενται τὰ μεγαλύτερα καὶ ἐπιδεξιότερα παιδιά, ἐν τῷ μέσῳ δὲ τὰ μικρότερα καὶ ἀδεξιότερα διὰ τὰ ὀδηγῶνται ὑπὸ τῶν λοιπῶν. Βαδίζουσι εὐθυγράμμως, σχηματίζοντα τὸ τετράγωνον καθ' ἑξῆς.

Σχῆμα α'. «Ἦλθεν ὁ Ἀπρίλιος»· τὰ τελευταῖα πέντε παιδιά μένουσι ἀκίνητα, παρακολουθοῦντα τοὺς βηματισμοὺς τῶν λοιπῶν ἐν τόπῳ. Ἐν τούτοις τὰ λοιπὰ ἔνδεκα παιδιά κάμπουσι πρὸς τὰ δεξιὰ ἢ πρὸς τ' ἀριστερὰ (κατὰ βούλησιν τῆς ὀδηγούσης ἢ καὶ ἀναλόγως τῆς θέσεως ἐν ἣ πρόκειται νὰ ἐκτελεσθῇ τὸ παίγνιον). Σχηματίζοντα δὲ οὕτω μετὰ τῶν ἡρεμούντων παιδίων τὴν α' γωνίαν, προχωροῦσι μὲ βῆμα ἱππικὸν εὐθυγράμμως πάλιν καὶ ἄδοντα μέχρι τοῦ «μὴ χαρὰ ὁ ἥλιος». Τότε ἐκτελεῖται δευτέρα κάμψις πρὸς σχηματισμὸν τῆς β' γωνίας, δεξιὰ, ἐὰν ἀρχῆθεν εἶχον βαδίσει πρὸς τὰ δεξιὰ, ἢ τἀνάπαλιν. Ἐννέα παιδιά ἐκτελοῦσιν ἤδη τοὺς βηματισμοὺς ἐν τόπῳ, ἐν ᾧ τὰ ἐπίλοιπα ἑπτὰ προβαίνουσι ἀκόμη βαδίζοντα ἐπὶ τῶν ἄκρων τῶν δακτύλων τοῦ ποδὸς εὐθυγράμμως καὶ ἄδοντα μέχρι τοῦ δευτέρου «μὴ χαρὰ ὁ ἥλιος». Ἀφοῦ οὕτως ἐσχηματίσθη καὶ ἡ γ' γωνία καὶ βαδίζουσι δεκατρία παιδιά ἐν τόπῳ, κάμπουσι τὰ τελευταῖα τρία παιδιά καὶ μὲ βῆμα καλπασμοῦ, ἄδοντα τὸ «μὴ χαρὰ» συμπληροῦσι τὸ τετράγωνον, δηλ. τὸ α' σχῆμα τοῦ παιγνίου.

Σχῆμα β'.— Ῥόμβος. Χωρὶς νὰ διασπάσῃ τὸ τετράγωνον, ἄδουσιν ἐκ τῆς β' στροφῆς τοῦ ἄσματος τὸ «εἰς τὰ νέα χοροτοράκια» καὶ μὲ βήματα ὀρχηστικά (ἐν δύο δεξιὰ, ἐν δύο ἀριστερὰ)

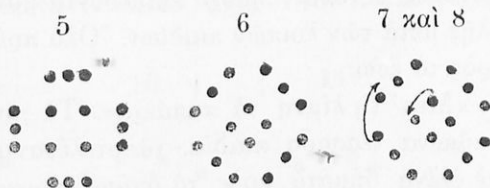
¹ Τὸ παίγνιον τοῦτο δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ καὶ μὲ ὀλιγότερα παιδιά, ὡτὼ ἢ δώδεκα ἢ καὶ μὲ πλείοτερα, ἀλλὰ πάντοτε ἀνά τέσσαρα ὀλιγότερα ἢ τέσσαρα περισσότερα, ἔνεκα τοῦ καταρτισμοῦ τῶν ἀστέρων, οἵτινες γίνονται πτωχότεροι καὶ ἀτελέστεροι ὅσον ὀλιγοστεύουσιν αἱ τετράδες, ἐντελέστεροι δὲ ὅσον αὐξάνουν αὐταί.

οί τὰς γωνίας τοῦ τετραγώνου ἀποτελοῦντες κορυφαῖοι μεταβαί-
νουσι πρὸς τὸ μέσον ἐκάστης γραμμῆς, ἄνω, κάτω, δεξιὰ, ἀριστερά,
παρακολουθούμενοι ὑπὸ τῶν λοιπῶν παιδίων, οὕτως ὥστε νὰ δια-
τηρῆται πάντοτε πλήρες καὶ κανονικὸν τὸ σχῆμα.

Ἡ ὁδηγοῦσα τὸ παίγιον πρέπει νὰ φροντίσῃ ὅπως κατὰ τὴν
συμπλήρωσιν ἐκάστου σχήματος, τὰ παιδιά σταθῶσιν ἔχοντα τὸ
μέτωπον πρὸς τὰ ἔσω.

Σχῆμα γ'. Ἐκ τοῦ ῥόμβου, ἢ μᾶλλον ἐντὸς αὐτοῦ, σχημα-
τίζουσι τέσσαρα τρίγωνα, ἐκ τεσσάρων παιδίων ἕκαστον (τρία ἐν
τῇ βάσει καὶ ἓν εἰς τὴν κορυφήν, ὅλα μέτωπον πρὸς τὸ κέντρον),
ἐκτελείαι δὲ τοῦτο ὡς ἐξῆς.

Οἱ κορυφαῖοι μένουσιν ἀκίνητοι ἐν τῇ θέσει αὐτῶν, ἐκ δὲ τῶν
ἀμφοτέροθεν τούτων παιδίων, ἓν ἀφ' ἑνὸς καὶ δύο ἀφ' ἑτέρου
(ἀδιάφορον ἂν δεξιὰ ἢ ἀριστερά), προβαίνουνσι μὲ βῆμα πεζικόν,
μὲ τάσεις τῶν χειρῶν (κάτω, ἄνω, ὀπίσω καὶ ἐμπρός), ἐντὸς τοῦ
ῥόμβου καὶ ἴστανται ἔμπροσθεν ἐκάστου τῶν κορυφαίων, ὅλοι
μέτωπον πρὸς τὰ ἔσω, ἄδοντα συγχρόνως τὸ «τρέχουν ἄσπρα
προβατάκια».

Σχῆμα δ'. Μὲ τὸ «καὶ ἕ τὸ πράσινο κλαδί» ὅλοι μένουσιν
εἰς τὰς θέσεις των, πλὴν τῶν τεσσάρων κορυφαίων καὶ ἑνὸς τῶν
ἀκριβῶς ἔμπροσθεν αὐτῶν ἰσταμένων μικρῶν, οἵτινες προβαίνου-
σιν ὅλοι μετὰ κάμψεων τῶν χειρῶν καὶ βημάτων ἰππικοῦ πρὸς
τὸ κέντρον, οὕτως ὥστε αἱ βάσεις τῶν τριγώνων, δηλ. δώδεκα
παιδιά, νὰ εἶναι ἔξω, αἱ δὲ κορυφαί, τέσσαρα παιδιά, ἐντὸς τοῦ
νέου ἀστέρος. Μὲ τὴν ἐπανάληψιν τοῦ τελευταίου στίχου τοῦ

ἄσματος τὰ τέσσαρα ταῦτα παιδιά τοῦ κέντρου ἐνοῦσιν ὅλα τὰς δεξιὰς χεῖρας σταυροειδῶς εἰς αὐτὸ τὸ κέντρον καὶ στρέφονται ζωηρῶς ὡς μύλος, ἅπαξ δεξιὰ καὶ, τείνοντα τὰς ἀριστεράς, στρέφονται ἀντιστρόφως ἅπαξ ἀριστερά. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο τὰ ἀκίνητα διαμένοντα λοιπὰ παιδιά ἐκτελοῦσι κρούσεις τῶν χειρῶν ἔμπρὸς καὶ ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς, ἐναλλάξ μὲ ἐλαφρὰς κρούσεις τῶν ποδῶν.

Τὰ τέσσαρα ἀκόλουθα σχήματα συνοδεύονται ὑπὸ τῆς β'. στροφῆς τοῦ ἄσματος ὡς ἑξῆς,

Σχῆμα ε'. « Ἦλθεν ὁ Ἀπρίλιος κτλ. μὴ χαρά ». Τὰ πρὸς τὰ ἔξω ἰστάμενα καὶ τὰς βάσεις τῶν τριγώνων τοῦ προηγουμένου ἀστέρος ἀποτελέσαντα δώδεκα παιδιά δὲν μεταβάλλουσι θέσιν, ἀλλ' ἐλαφρῶς ἐν τόλῃ βηματίζοντα, ἐκτελοῦσι κινήσεις κεφαλῆς. Τὰ δ' ἐν τῷ κέντρῳ τέσσαρα παιδιά, ἅτινα ἐν τῷ προηγουμένῳ σχήματι περιστρέφοντο ὡς μύλος, ἐξακολουθοῦσιν ἡμίσειαν ἀκόμη περιστροφήν, δυνάμει τῆς ὁποίας τοποθετοῦνται ἤδη διαφοροτρόπως, δηλ. ἀποτελοῦσι μικρὸν τετράγωνον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὑπὸ τοῦ νέου τούτου σχήματος ἀποτελουμένου σταυροῦ. Ἀφ' οὗ δὲ τοποθετηθῶσι κανονικῶς, μένουσιν ἡσυχᾶ ἐκτελοῦντα μόνον τὰς κινήσεις τῆς κεφαλῆς μετὰ τῶν λοιπῶν παιδίων. Ὅλα πρέπει νὰ ἔχῃσι τὸ μέτωπον πρὸς τὰ ἔσω.

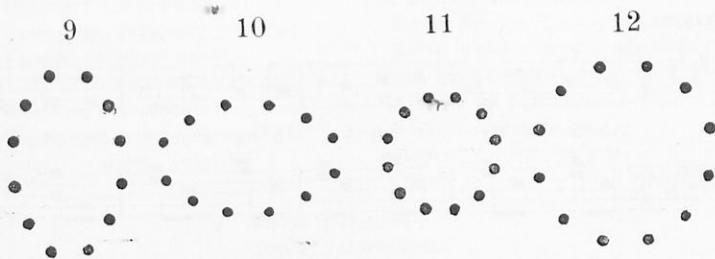
Σχῆμα στ'. « Μεσ' τῆ λίμνη τὰ παπάκια ». Τὰ πρὸ ὀλίγου ἐν κινήσει εὐρισκόμενα τέσσαρα παιδιά, ἀποτελέσαντα τὸ μικρὸν τετράγωνον, μὲ ὀλίγα βήματα πρὸς τὰ ὀπίσω, προχωροῦσι πρὸς τὰ ἔξω καὶ ἴστανται πλησίον τῶν ἐκεῖ εὐρισκομένων παιδίων, μεταβάλλοντα οὕτω τὸν τέως σταυρὸν εἰς πολύγωνον. Ἡρεμοῦσι δὲ μέχρις οὗ τὰ ἐν τῷ μέσῳ τῶν τὸν σταυρὸν ἀποτελούντων παιδίων προβαίνοντα νῦν πρὸς τὸ κέντρον, ἀποτελέσωσι πάλιν καὶ αὐτὰ ἐκεῖ μικρὸν σταυρὸν. Τότε δὲ ὅλα ὁμοῦ ἐκτελοῦσι κινήσεις κορμοῦ, δεξιὰ, ἀριστερά, ἔμπρὸς καὶ ὀπίσω.

Σχῆμα ζ'. « Κάννουν τόσα παιγνιδάκια ». τὰ τὸ πολύγωνον σχηματίσαντα παιδιά, δι' ὀλίγων βημάτων πρὸς τὰ ἔξω ἀπαρτί-

ζουσι κύκλον ἐν κινήσει, δηλ. μὲ μικρὰν στροφὴν, ἐκάστου παιδίου μεμονωμένως, βαδίζουσι τὸ ἐν ὀπισθεν τοῦ ἄλλου ἐν τῷ κύκλῳ, ἐκτελοῦντα συνάμα στροφὰς τοῦ κορμοῦ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ μὲ τὰς χεῖρας εἰς τὴν μέσην. Τὰ αὐτὰ ἐκτελοῦσι καὶ τὰ ἐν τῷ κέντρῳ εὗρισκόμενα παιδιά, ἅτινα ὅμως βαδίζουσιν ἀντιθέτως τῶν ἔξω, στρέφοντα ἀντιθέτως καὶ τὸν κορμόν, ὅπερ παράγει ἀρμονικὴν ἀντίθεσιν.

Σχῆμα η'. «Καὶ στὸν κῆπο τὸ παιδί». Τὸ αὐτὸ σχῆμα, ἀλλὰ μὲ ταχύτερον βάδισμα, ἀντιθέτως τώρα, δηλ. ἐὰν πρὶν ὁ κύκλος περιστρέφετο πρὸς τὰριστερὰ καὶ ὁ ἔσω σταυρὸς πρὸς τὰ δεξιὰ, οὗτος τώρα θὰ περιστρέφηται πρὸς τὰριστερὰ καὶ ὁ κύκλος πρὸς τὰ δεξιὰ. Ἀντὶ στροφῶν τοῦ κορμοῦ ἐκτελοῦσι τὰ παιδιά πῶρα κλίσεις τοῦ κορμοῦ πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ ὀπίσω. Εἰς δὲ τὸ τέλος τῆς στροφῆς τοῦ ἄσματος ἴστανται ἀκίνητα, μὲ μέτωπον πρὸς τὰ ἔσω.

Σχῆμα θ'. Γ'. στροφή τοῦ ἄσματος «ἦλθεν ὁ Ἀπρίλιος, μιὰ χαρά». Τὰ τέσσαρα ἐν τῷ κέντρῳ ἰστάμενα παιδιά στρέφουσι τὸ μέτωπον πρὸς τὰ ἔξω καὶ μὲ βήματα ὀρχήσεως προχωροῦσι πρὸς τὰ τέσσαρα ἀπέναντι αὐτῶν σημεῖα τοῦ κύκλου, ἄνω, κάτω, δεξιὰ

καὶ ἀριστερὰ, ἀκριβῶς περιλαμβάνοντα ἀνὰ τρία παιδιά ἀμφοτέρωθεν διὰ τὰ γείνη κανονικὸν τὸ σχῆμα. Ἐνῶ δὲ τὰ παιδιά ταῦτα εἰσχωροῦσιν οὕτως εἰς τὸν κύκλον, τάποτελοῦντα αὐτὸν μικρὰ, βαδίζοντα βήματά τινα πρὸς τὰ ἔξω, τὰ μὲν ὀλιγώτερον τὰ δὲ

περισσότερον, μεταβάλλουσιν αὐτὸν εἰς ἔλλειψιν καὶ ἴστανται ὅλα μέτωπον πρὸς τὰ ἔσω.

Βηματισμοὶ καὶ κινήσεις χειρῶν.

Σχῆμα ι'. «Τὸ χωράφι... πρασινίζει». Τὸ αὐτὸ σχῆμα, ἀλλὰ μεταβαλλόμενον ἀπὸ ἔλλειψιν κάθετον εἰς ἔλλειψιν ὀριζόντιον ἢ τάνάπαλιν. Βηματισμοὶ καὶ κινήσεις κεφαλῆς καὶ κορμοῦ.

Σχῆμα ια'. «Παπαρούνα... κοκκινίζει». Τὰ παιδάκια, λαμβανόμενα ἐκ τῶν χειρῶν, μεταβάλλουσι τὴν ἔλλειψιν εἰς κύκλον συμπυκνούμενα δέ, σχηματίζουνσιν αὐτὸν ὅσον δύνανται μικρότερον, χωρὶς ὅμως νὰ κωλύωνται ἕνεκα τούτου εἰς τὰς κινήσεις αὐτῶν.

Πλάγιον βῆμα, βηματισμοὶ καὶ κινήσεις συνδεδεμένων χειρῶν, ἐμπρὸς καὶ ὀπίσω, ἐναλλάξ μὲ κρούσεις χειρῶν καὶ ποδῶν.

Σχῆμα ιβ'. «Καὶ γελᾷ ὁ... οὐρανός». Ὁ μικρὸς κύκλος βαθμηδὸν ἐκτείνεται εἰς μέγαν κύκλον. Βήματα ὀρχήσεως· στροφαὶ τῶν μικρῶν περὶ ἑαυτὰ καὶ κρούσεις. Στροφαὶ ἀνὰ δύο, ὑψουμένων τῶν χειρῶν τέλος σχηματίζουνσι πύλην, δι' ἧς διέρχονται τὰ παιδιά καὶ ἀναχωροῦσι.

Ἄριθ. 152.

Μετρίως

Λα - βε - τε φι - λη - μα - τα, πλη - θος χαι - ρε - τη - μα - τα

χαι - ρε - τε, χαι - ρε - τε χαι - ρε - τε εμ - προς εμ - προς παι -

δι - α μ' α - γ α - π η και φι - λι - α και τ ω - ρ α α ς ι -

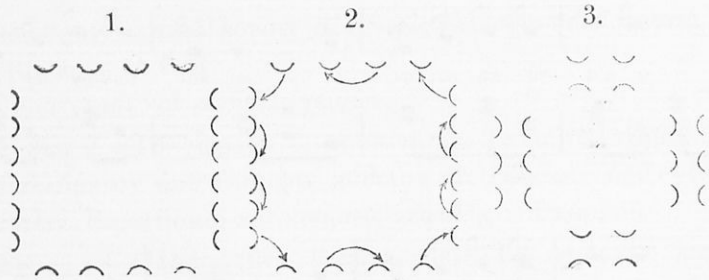
δου - με πως πε - ρ α θ ά β ρ ε - θ ου - με, και - ρ ε - τε,

και - ρ ε - τε, και - ρ ε τε.

2 Εὐτακτα καὶ εὐθυμα
 Παίζομεν ἡμεῖς παιδιά,
 Κινούμεθα, γυρίζομε, χορεύομε.
 Ἐμπρὸς τὰ χέρια τείνατε,
 Τοὺς φίλους σας προσμείνατε,
 Ὑπόκλισι σᾶς κάνομε,
 Τὰς χειρὰς σας λαμβάνομε
 χαίρετε, χαίρετε, χαίρετε.

3 Εὐτακτα καὶ εὐθυμα
 Παίζομεν ἡμεῖς παιδιά,
 Κινούμεθα, γυρίζομε, χορεύομε.
 Ἐστὸς κύκλους τώρα μπαίνομε,
 Καὶ ἦσυχ α προβαίνομε
 Ἀντίκρου θά βρεθοῦμε,
 Καὶ θά χαιρετηθοῦμε,
 χαίρετε, χαίρετε, χαίρετε.

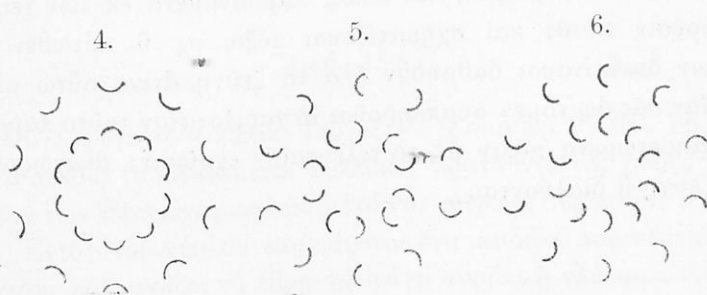
4 Λάβετε φιλήματα,
 Πλήθος χαιρετήματα,
 χαίρετε, χαίρετε, χαίρετε.
 Καὶ μὲ τὰς ὑποκλίσεις,
 Καὶ τὰς φιλοφρονήσεις.
 Τὰ τόξα μας ἐκτείνομε,
 ὕγιαν σᾶς ἀφίνομε,
 χαίρετε, χαίρετε, χαίρετε.

Ὀκτώ, δώδεκα ἢ δεκαἕξ παιδιά ἴστανται ἐν τετραγώνῳ ἀπέναντι ἀλλήλων. Ὡς ἐν τῷ τετραγόνῳ δύο ἐκ τῶν ἀπέναντι πλευρῶν προχωροῦσι πρῶται μὲ τὰς δύο πρώτας σειρὰς τοῦ ἄσματος, μὲ βήματα ἀπλοῦ βαδίσματος ἢ μὲ βηματισμοὺς χοροῦ (ἐν δύο τρία, ἐν δύο τρία). Συναντώμενα δὲ ἐν τῷ μέσῳ τὰ ἀπέναντι ἀλλήλων παιδιά σταματῶσι καὶ μὲ τὸ «χαιρετε» ὑποκλινόμενα χαιρετῶνται ἀμοιβαίως. Κατὰ δὲ τὸ «ἐμπρός, ἐμπρός» διασταυροῦνται καὶ προχωροῦσι πρὸς τὴν ἀπέναντι πλευρὰν ἕκαστον, ἀνταλλάσσοντα οὕτω τὰς θέσεις των. Ἐκεῖθεν δὲ πάλιν χαιρετῶνται μακρόθεν. Κατὰ βούλησιν δύνανται νὰ ἐπαναλάβωσι τὴν αὐτὴν στροφὴν τοῦ ἄσματος διὰ νὰ ἐπιστρέψωσι πάλιν αἱ δύο πρῶται σειραὶ εἰς τὰς θέσεις των· δύνανται ὅμως καὶ νὰ μένωσιν ὅπου εὐρίσκονται, χωρὶς νὰ ἐπιστρέψωσι. Μετὰ τοῦτο, μὲ τὴν αὐτὴν στροφὴν τοῦ ἄσματος, αἱ ἄλλαι δύο πλευραὶ ἐπαναλαμβάνουσι τὰ αὐτά.

Μὲ τὴν δευτέραν στροφὴν τὰ παιδιά ἀνὰ ζεύγη, χωρὶς ν' ἀπομακρυνθῶσι τῆς θέσεώς των, ἐκτελοῦσι κατὰ τὰς ὑποδείξεις τοῦ ἄσματος διαφόρους κινήσεις. Ἀπομακρύνονται ἀλλήλων βήματα τινα, δεξιὰ τὸ μὲν, ἀριστερὰ τὸ δέ, ὡς ἐν τῷ τετραγόνῳ, πλησιάζουσι πάλιν καὶ ἐπαναλαμβάνουσι τὸ αὐτὸ ἀντιθέτως. Μὲ τὸ «κινούμεθα» κλίνουσι τὸν κορμὸν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἢ κύπτουσι πρὸς τὰ κάτω διὰ κάμψεως τῶν γονάτων καὶ ἀνυψοῦνται πάλιν. Μὲ τὸ «γυρίζομεν» περιστρέφονται ἕκαστον περὶ ἑαυτὸ καὶ μὲ τὸ

«χορεύομεν» λαμβάνονται ἐκ τῶν χειρῶν ἀνά δύο καὶ χορεύουσιν. Εἶτα ἴστανται πάλιν εἰς τὰς θέσεις των (ἐν τετραγώνῳ πάντοτε) καὶ προτείνουναι τὰς χεῖρας ὅλα τὰ ζεύγη, πλὴν ἑνὸς (ὁποῖον ἤθελεν ὑποδείξει ἡ ὀδηγοῦσα τὸ παίγιον). Τὸ ζεύγος τοῦτο ἀλλήλοκρατούμενον προβαίνει ἐκ τῆς θέσεώς του καὶ κάμπτον πρὸς τὰ δεξιὰ, ἴστανται ἔμπροσθεν τοῦ γείτονος αὐτῷ ζεύγους, μέτωπον πρὸς μέτωπον, σχ. 2. Μὲ τὸ «ὑπόκλισίν σας κάμνομεν» ὑποκλίνονται καὶ μὲ τὸ «τὰς χεῖράς σας» λαμβανόμενα ἐκ τῶν χειρῶν τ' ἀπέναντι ἀλλήλων ἰστάμενα παιδιά, χαιρετῶνται μὲ τὸ «χαίρετε», κινουῦντα μὲ φιλικὴν χειραψίαν τὰς χεῖρας. Μετὰ τοῦτο τὸ πρῶτον εἰς τὸ μέσον προχωρήσαν ζεύγος προβαίνει καὶ πάλιν πρὸς τὰ δεξιὰ, ἀλλ' ὑποκλινόμενον ἀπλῶς ἔμπροσθεν τοῦ τρίτου ζεύγους, προχωρεῖ μέχρι τοῦ τετάρτου, ἔμπροσθεν τοῦ ὁποῖου ἴστανται πάλιν μέτωπον πρὸς μέτωπον, ἐν ᾧ συγχρόνως καὶ τὸ δεύτερον ζεύγος προβαίνει πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ τρίτου ζεύγους. Μὲ τὴν αὐτὴν στροφὴν τοῦ ἄσματος ἐπαναλαμβάνουσα τὰς αὐτὰς κινήσεις, ὑποκλίσεις κτλ. Τὸ αὐτὸ ἐπαναλαμβάνεται καὶ ἐκ τρίτου, ὅτι καὶ τὸ τρίτον ζεύγος προσέρχεται εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ τετάρτου καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς, μέχρις οὗ ὅλα τὰ ζεύγη τελειώσωσι τὰς ἐπισκέψεις καὶ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς θέσεις των.

Κατὰ τὴν τρίτην στροφὴν τὰ παιδιά κινουῦνται, περιστρέφονται καὶ χορεύουσι πάλιν ἀνά δύο καὶ ἐν τῇ θέσει του ἑκαστον ζεύγους, ὡς ἐν ἀρχῇ τῆς δευτέρας στροφῆς, διαμέμοντα πάντοτε ἐν σχή-

ματι τετραγώνου. Εἰς τὸ τέλος ὅμως τοῦ χοροῦ, τὰ παιδιά ἴστανται μὲν ἐν τῇ θέσει των ἑκαστον, τὰ ζεύγη ὅμως τώρα οὐχὶ πλησίον ἀλλήλων, ἀλλ' ἐν παιδίον ἀπέναντι τοῦ ἄλλου, μέτωπον πρὸς μέτωπον, σχ. 3. Κατὰ δὲ τὸ «'στους κύκλους» τὰ ἔσωθι ἰστάμενα παιδιά ὀπισθοχωροῦσι βήματά τινα, συγκρατούμενα μετὰ τῶν δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν γειτόνων αὐτῶν, μεθ' ὧν ἀποτελοῦσιν οὕτω μικρὸν ἔσωτερικὸν κύκλον καὶ περιστρέφονται, ἡσύχως βαδίζοντα μὲ πλάγιον βῆμα, δεξιὰ καὶ ἀριστερά, σχ. 4. Συγχρόνως καὶ τὰ ἔξω ἰστάμενα παιδιά λαμβάνουσι τὰς χεῖρας τῶν γειτόνων των καὶ ἀποτελοῦσι μέγαν ἔξωτερικὸν κύκλον, περιστρεφόμενα ἐπίσης μὲ πλάγιον βῆμα ἡσύχως δεξιὰ καὶ ἀριστερά, συμφώνως ἢ καὶ ἀντιστρόφως πρὸς τὸν ἔσωτερικὸν μικρὸν κύκλον. Μὲ τὸ «ἀντίκρου θὰ βρεθοῦμε» ἴστανται καὶ ἐκ νέου χαιρετῶνται ¹.

Κατὰ τὴν τετάρτην στροφὴν τὰ παιδιά, ἀποτελοῦντα ἀκόμη τοὺς δύο κύκλους, χαιρετῶσι τοὺς γείτονας αὐτῶν, πρῶτον τοὺς πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ ἔπειτα τοὺς πρὸς τὰ ἀριστερά, σχ. 5. Κατὰ τὸ «καὶ μὲ τὰς ὑποκλίσεις» τὰ πρῶτα ζεύγη ὑποκλίνονται ἀμοιβαίως μὲ τὸ «καὶ τὰς φιλοφρονήσεις» χαιρετῶνται διὰ χαριέντων κινήσεων τοῦ κορμοῦ καὶ τῶν χειρῶν, καὶ τέλος, λαμβανόμενα ἐκ τῶν χειρῶν, ἀνυψοῦσιν αὐτὰς καὶ σχηματίζουνσι τόξα, σχ. 6. κάτωθεν τῶν ὁποίων διαβαίνουνσι βαθμηδὸν ὅλα τὰ ζεύγη, ἅτινα οὕτω μὲ τὸ «ὑγίαν σᾶς ἀφίνομε» συμπληροῦσι τὸ χαριέστατον τοῦτο παίγιον καί, χαιρετῶμενα πάλιν μὲ τὸ τελευταῖον «χαίρετέ» ἀναχωροῦσιν ἀνὰ ζεύγη ἢ διαλύονται.

¹ Εἶναι ἀδιάφορον ἐὰν τὰ παιδιά δὲν συναντηθῶσιν μετὰ τῶν ἀπέναντι ζευγῶν αὐτῶν. Ἐὰν ὅμως ἐπιθυμῶσι τοῦτο, εἶναι εὐκόλον νὰ ἐπιβλέπη ἡ διδάσκαλος τὰς κινήσεις τῶν κύκλων, ὥστε ἐν τῇ περιστροφῇ αὐτῶν δεξιὰ καὶ ἀριστερά νὰ εὐρεθῶσι τὰ αὐτὰ ζεύγη ἀπέναντι ἀλλήλων.

ΤΙΝΑ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΣΕΧΩΣ ΕΚΔΟΘΗΣΟΜΕΝΩΝ
ΚΥΡΙΩΣ ΚΥΚΛΙΚΩΝ ΠΑΙΓΝΙΩΝ

Ἀριθ. 153.

«Ἄν ὁ κύκλος μας σ' ἀρέση».

Ἔσμα τεύχος Α, ἀρ. 29 σελ. 26.

Τέσσαρα παιδιά ἢ καὶ περισσότερα σχηματίζουν κύκλον καὶ ἄδουν τὴν 1^{ην} στροφὴν, κρατούμενα ἀπὸ τῶν χειρῶν καὶ προχωροῦντα μὲ μικροὺς βηματισμοὺς πρὸς τὰ δεξιὰ. Εἰς τὸν τοῖχον τοῦ δωματίου εἶναι παρατεταγμένα τὰ μικρὰ παιδιά καὶ μόλις τελειώσῃ ἡ πρώτη στροφή, ἀρχίζει ἕκαστος νὰ τραγουδῇ μόνον τὴν δευτέραν στροφήν καὶ προχωρεῖ λαμβάνον μέρος εἰς τὸν κύκλον. Τώρα τὰ πέντε παιδιά πηδοῦν κυκλικῶς πρὸς τὰ ἀριστερά, ἐπαναρχίζοντα τὴν πρώτην στροφήν, μετὰ τὴν ὁποίαν προστίθεται ἄλλο ἓκ τῶν ἱσταμένων παιδιῶν καὶ οὕτω καθεξῆς.

Ἀριθ. 154.

«Φύγε, φύγε ποντικάκι». Τεύχος Γ, Ἔσμα ἀρ. 97 σελ. 26.

Τὰ παιδιά τοποθετοῦνται κυκλικῶς κρατοῦντα τὰς χεῖρας τῶν πλησίον τῶν ὑψωμένας καὶ παριστῶντα τοίχους, θύρας καὶ παράθυρα. Ἐντὸς τοῦ κύκλου περιφέρεται ἓνα παιδάκι, παριστάνον τὸ ποντικάκι καὶ μυρίζει νὰ εὔρη νὰ φάγῃ τυράκι ἢ γλύκισμα. Ἄλλ' ὅταν ἀκούσῃ ὅτι ἔρχεται τὸ γατάκι τρέχει ὅσον δύναται πότε ἐντὸς καὶ πότε ἐκτὸς τοῦ κύκλου, διωκόμενον ἀπὸ ἄλλο παιδάκι, τὸ ὁποῖον ἐμμεῖτο ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἄσματος τὸ παραμονεῦον γατάκι.

Ἄριθ. 155.

«Εὐθυμα μέσα στὰ νερά». Τεῦχος Γ'. ἀρ. 99 σελ. 29.

Τὰ παιδιά τοποθετοῦνται κυκλικῶς μὲ τεταμένους τοὺς βραχίονας, κρατούμενα ἐκ τῶν χειρῶν μιμοῦνται τὰ κύματα τῆς θαλάσσης αἰωροῦντα τὰς χεῖρας των, πότε ἐντὸς καὶ πότε ἐκτὸς τοῦ κύκλου. Ταῦτοχρόνως δύο ἕως πέντε παιδιά παριστάνουν τὰ ψαράκια καὶ τρέχουν μὲ μικρὰ βήματα ἐντὸς τοῦ κύκλου, στηρίζοντα δὲ τὸ ὀπισθεν μέρος τῶν παλαμῶν ἐπὶ τῶν ἰσχύων καὶ κινοῦντα τοὺς συνηνωμένους δακτύλους παριστῶσι τὰ πτερύγια. Μὲ τὸ «μιὰ στέκουν ἴσια» ἴστανται εὐθυτενῶς, μὲ τὸ «καὶ μιὰ γυρτὰ» κρατοῦν τοὺς πόδας ἀκινήτους, τὰ γόνατα συνηνωμένα καὶ κλίνουν τὸν κορμὸν πότε ἐμπρὸς καὶ πότε ὀπίσω, συμφώνως πρὸς τὰς ὁδηγίας τῆς Νηπιαγωγοῦ.

Τὴν αὐτὴν κλίσιν ἐκτελοῦν καὶ τὰ παριστῶντα τὰ κύματα παιδιά, χωρὶς νὰ παύσουν ἀπὸ τοῦ νὰ κρατοῦνται ἀπὸ τῶν χειρῶν.

Ἄριθ. 156.

«Ἀνοίγω τὸ σπιτάκι». Τεῦχος Γ'. ἀρ. 95 σελ. 22.

Τὰ παιδιά τοποθετοῦνται κυκλικῶς καὶ μὲ συνηνωμένας τὰς χεῖρας καὶ ἐφαπτομένους τοὺς ὄμους, οὕτως ὥστε νὰ περιβάλλουν στενῶς ὀλίγα παιδιά, τὰ ὅποια παριστῶσι τὰ περιστεράκια.

Μὲ τὸ «ἀνοίγω τὸ σπιτάκι» τὰ παριστῶντα τὸν περιστερῶνα παιδιά ὀπισθοχωροῦν καὶ ὑψώνουν τὰς συνηνωμένας χεῖρας ὑπὸ τὰς ὁποίας τὰ περιστεράκια πετοῦν ἔξω μιμούμενα διὰ τῶν βραχιόνων τὰς πτέρυγας. Τρέχουν δὲ ταχύτατα διὰ νὰ προφθάσουν νὰ ἐπιστρέψουν, πρὶν κλείσῃ τὸ σπιτάκι καὶ τότε μόνον τὰ περιστεράκια περιβάλλοντα διὰ τῶν παλαμῶν τὸ στόμα των μιμοῦνται διὰ τοῦ «ῤου κου, ῤου κου» τὰ πραγματικὰ περιστεράκια.

Ἄριθ. 157.

Τεῦχος Γ'. ἀρ. 101 σελ. 33 μόνον ἡ μελωδία.
Αἱ λέξεις ὡς ἑξῆς:

«Πουλάκι πουλάκι σ' τὸν τοῖχο πεταχτό,
Σὲ κυνηγᾷ παιδάκι καὶ τρέχει χαρωπό,
Κακὸ δὲν θὰ σοῦ κάνη κ' ἐλεύθερο καὶ πάλι
Πουλάκι θὰ φύγῃ σ' τὸν κήπο πεταχτό».

Τὰ παιδιά τοποθετοῦνται κυκλικῶς μὲ ἐλαφρῶς ὑψωμένους καὶ τεταμένους τοὺς βραχίονας παριστῶντα θάμνους καὶ κλάδους. Ἐνα παιδάκι παριστάνει τὸ πουλάκι κινοῦν τοὺς τεταμένους ἐν εἴδει πτερυγῶν καὶ τρέχει μέσῳ τῶν θάμνων ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ κύκλου, ἐνῶ ἄλλο παιδάκι τὸ κυνηγᾷ, τὸ συλλαμβάνει καὶ πάλιν τὸ ἀφήνει.

Ἄριθ. 158.

Ἄσμα τεῦχος Γ'. ἀρ. 102 σελ. 34 μὲ μόνην τὴν ἀλλαγὴν τῆς ἀρχῆς. Ἐντὶ «Νὰ ἐπάνω εἰς τὸν τοῖχον» θὰ λέγουν «Ἐκεῖ πέρα εἰς τὸ δάσος». Τὰ παιδιά ἰστάμενα κυκλικῶς παριστῶσι τὰ δένδρα. Ἐνα ἐκ τῶν παιδίων εἰσερχόμενον ἐντὸς τοῦ κύκλου μιμεῖται τὸν λαγόν, ἡμικάθηται μὲ κεκαμμένα τὰ γόνατα καὶ κάμνει διὰ τῶν δακτύλων ὅσα περιγράφει τὸ ἄσμα. Ἄλλο δὲ παιδίον παριστάνον τὸν κυνηγόν, περιφέρεται παραμονεῦον ὀπισθεν τῶν θάμνων, κρατεῖ δὲ τὴν ἀριστερὰν χεῖρα ἀνοικτὴν μὲ ἠνωμένους τοὺς δακτύλους καὶ τεταμένον τὸν ἀντίχειρα, τὸν ὁποῖον κρατεῖ ὁ δείκτης τῆς δεξιᾶς, οὕτως ὥστε νὰ φαίνεται ὅτι σημαδεύει διὰ τοῦ ὄπλου.

Μὲ τὸ «φεύγει φεύγει ὁ λαγός» ἀρχίζει ὁ κυνηγὸς νὰ κυνηγᾷ τὸν λαγόν διὰ μέσου τῶν θάμνων καὶ δένδρων, βοηθούμενος ἐνίοτε καὶ ὑπὸ ἄλλου παιδίου παριστῶντος σκύλον.

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Γ'. ΤΕΥΧΟΣ

	Ἄρ.	Σελ.
6.	85	6
<i>Ἄσματα καὶ παίγνια</i>	86	8
<i>πρὸς ἄσκησιν χειρῶν καὶ δακτύλων</i>	87	9
	88	10
	89	12
	90	14
	91	15
	92	17
	93	19
	94	21
	95	22
	96	24
	97	26
	98	27
	99	29
	100	30
	101	33
	102	34
	103	39
	104	40
	105	42
	106	43
	107	45
	108	47
	109	49
	110	51
	111	54
	112	55
	113	56
	114	58
7.	115	67
<i>Ἄσματα καὶ παίγνια</i>	116	69
<i>κινήσεως καὶ δρόμου</i>	117	70
<i>α'. Ἐμβατήρια</i>	118	72
	119	74
	120	75
	121	76
	122	78

β'.
Παίγνια βαδίσματος
μετὰ γυμναστικῶν ἀσκήσεων

	Σελ.
123 Β'. βαθμῖς παιγνίων σφαιράς	82
124 Τὰ χερσάκια δεξιὰ	85
125 Ἐλειψε τὸ χιόνι	87
126 Βῆμα, βῆμα ζωηρῶ	91
127 Ἄργα περιπατοῦμε	93
128 Στρατιῶται γυμνασμένοι	95
129 Προσοχή, προσοχή	96
130 Καλοκαῖρι κ' εἶναι σχολή	98

γ'.
Παίγνια
ἀπομιμήσεως καὶ δρόμου

131 Ἀκούσατε παιδιά	100
132 Ἐλα φίλε στάσου	101
133 Περνοῦν οἱ στρατιῶται	103
134 Ἄλογάκι μου καλὸ	105
135 Τῆς ἐξοχῆς πουλάκια	106
136 Τὰ πουλάκια δύο - δύο	107
137 Πουλιά πετάξατε	108
138 Μέσα 'ς ἓνα σεντουκάκι	109
139 Χωρὶς φόβον εἰς τὸ δάσος	111
140 Ἐστὴ γραμμὴ παιδιά	113

β'.
Παίγνια μετὰ κινήσεων
ἐλικοειδῶν καὶ καμπυλογραμμῶν
καὶ κυρίως ἑυθμικά

141 Ζωηρά, ζωηρά	123
142 Κρατεῖτε, κρατεῖτε	125
143 Σιδηρόδρομος	126
144 Μὲ τραγούδια, μὲ παιγνίδια	127
145 Κροταλίας	130
146 Βαδίζω μ' εὐταξίαν	130
147 Τρέχα φίλεργο ἑνάκι	132
148 Τὸν κῆπο μου	134
149 Χόρευε παρακαλῶ	136
150 Βήματα τέσσαρα	139
151 Ἦλθεν ὁ Ἀπρίλιος	142
152 Λάβετε φιλήματα	148

Τινὰ ἐκ τῶν προσεχῶς
ἐκδοθησομένων κυρίως κυκλικῶν
παιγνίων

153 Ἄν ὁ κύκλος μας σ' ἀρέσῃ	153
154 Φύγε, φύγε ποντιζάκι	153
155 Εὐθύμα μέσα σ' τὰ νερά	154
156 Ἄνοιγώ τὸ σπιτάκι	154
157 Πουλάκι, πουλάκι	155
158 Ἐκεῖ πέρα εἰς τὸ δάσος	155

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

ΤΑ ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΕΡΑ

<i>Ἄντι</i>	<i>Ἀνάγνωθι</i>	Σελ.
τά πλείστα: αὐτοῦ	αὐτοῦ	
νά κατασταθῆ	νά καταστῆ	6
ἄσμα	ἄσμα	11 καὶ 16
πραγματεῖαν περὶ τοῦ φροεβε- λιανοῦ συστήματος σελ. 89	«Τὸ Φροεβελιανὸν Σύστημα» σελ. 91	18
ῥυθμικὰ παίγνια	«Ρυθμικὰ Παίγνια»	24
Ἄρ. 98 5ον μέτρον		27
ξῦλον	ξύλον	40
Ἄρ. 104 συνοδεία 1ου μέτ.		40
4ον μέτρον		40
Ἄρ. 105 4ον μέτρον		42
Ποιὸ	Πιεὶὸ (πλέον)	43
Ἄρ. 106 συνοδεία 11ου μ.		44
Ἄρ. 107 συνοδεία 6ου μέτρου		45
συνοδεία 16ου μέτρου		46
τέλος συνοδείας 17ου μέτρου		46

	<i>Ἀντί</i>	<i>Ἀνάγνωθι</i>	Σελ.
Ἄρ. 108 3ον μέτρον			47
6ον μέτρον			47
10ον μέτρον			47
	κλαπ, κλιπ	κλαπ, κλιπ	
Ἄρ. 114 3ον μέτρον			58
Ἄρ. 118. 10ον μέτρον			72
Ἄρ. 114			100
Ἄρ. 144 15ον μέτρον			127
23ον μέτρον			127
Ἄρ. 150 19ον μέτρον			139
Ἄρ. 151 τέλος			143

0020638039

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

